

PROGRAMACIÓN DE CICLO

2º CICLO E.P.

CURSO 2013-2014

C.E.I.P. AGRO DO MUÍÑO

ORTOÑO, AMES, A CORUÑA

EQUIPO DO 2º CICLO

INTEGRANTES:

1º NIVEL.

3º A - Mª Luisa Villar Carril (Coordinadora de nivel)

3º B - Mª José Lois Bascoy

3º C- M^a de los Ángeles Pousa Díaz

2º NIVEL:

4º A - Mª Carmen Liñares Liñares (Coordinadora de nivel)

4º B - Mª Clara Puñal Rey (Coordinadora de ciclo)

Pedagogía Terapéutica: Elena González Carracedo

Audición e Linguaxe: Mª Carmen Fernández Cardeso

Profesora de Relixión: Mª Rosario Rodríguez Gregori

INDICE

1. LINGUA GALEGA

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA LINGUA GALEGA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA
 - ✓ CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA GALEGA AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

2. LINGUA CASTELÁ

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA LINGUA CASTELÁ AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA
 - ✓ CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA CASTELÁ AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

3. MATEMÁTICAS

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DAS MATEMÁTICAS AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA MATEMÁTICA
 - ✓ CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE MATEMÁTICAS AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

4. COÑECEMENTO DO MEDIO

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DO COÑECEMENTO DO MEDIO AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA NO COÑECEMENTO E NA INTERACCIÓN CO MUNDO FÍSICO
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA SOCIAL E CIDADÁ
 - ✓ CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE COÑECEMENTO DO MEDIO AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

5. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA – MÚSICA

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA EDUCACIÓN ARTÍSTICA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
 - ✓ DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA CULTURAL E ARTÍSTICA
 - ✓ CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN ARTÍSTICA AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

6. INGLÉS

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE INGLÉS AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

7. EDUCACIÓN FÍSICA

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA AO LOGRO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

8. RELIXIÓN CATÓLICA

- **OBXECTIVOS**
- **CONTIDOS**
 - ✓ TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN
- **CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA AO LOGRO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS**
- **CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA**

9. INCORPORACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES DEMOCRÁTICOS COMO CONTIDO TRANSVERSAL

10. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

11. AVALIACIÓN

- ✓ AVALIACIÓN. UN PROCESO INTEGRAL
- ✓ AVALIACIÓN DO PROCESO DE APRENDIZAXE DE ALUMNOS
- ✓ AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSEÑANZA E DA PRÁCTICA DOCENTE
- ✓ AVALIACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DE AULA

12. CRITERIOS DE PROMOCIÓN

13. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

14. ITEMS DA AVALIACIÓN INICIAL

15. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

16. MEDIDAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

17. MEDIDAS PARA O FOMENTO DA LECTURA

18. MEDIDAS PARA A INCORPORACIÓN DAS TIC Ó TRABALLO DE AULA

19. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

20. AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

1. LINGUA GALEGA

OBXECTIVOS

1. Participar en situacións comunicativas que se dan na aula (reais ou simuladas) e que correspondan a diversa tipoloxía (conversa, expresión espontánea, asemblea, debate) e a diversos obxectivos comunicativos, respectando as normas que rexen estas situacións.
2. escoitar e comprender textos orais de uso cotián, extraendo o senso global das mensaxes orais. Usar estratexias elementais para comprender as mensaxes que escoitan as nenas e os nenos atendendo a sinais relevantes como o ton de voz, a entoación, os xestos, e formulando preguntas coherentes que axuden á comprensión.
3. Producir textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente ideas, estados de ánimo, sentimentos, emo, feitos, vivencias e opinións.
4. Memorizar e reproducir textos orais sinxelos (poemas, cancións, adiviñas, trabalínguas...) propios da literatura popular galega empregando a pronuncia e entoación adecuadas.
5. Interpretar e comprender as ideas contidas nos textos escritos habituais (expositivos, informativos, instrutivos e literarios), tanto en formato impreso como multimedia, integrándoas nos seus propios esquemas de coñecemento.
6. Elaborar e reescribir textos escritos de diferente tipoloxía e formato (impreso ou multimedia) acordes a diversas situacións funcionais cotiás (cartas, avisos, solicitudes, instrucións, normas, anuncios, noticias) empregando estratexias de planificación, de textualización e de revisión de escritos.
7. Ler expresivamente textos de tipoloxía variada (entre os traballados e/ou elaborados na aula) con fluidez e entoación adecuadas vinculadas á puntuación e á intencionalidade e coa velocidade apropiada segundo o tipo de texto e o obxectivo lector (ler para deleitar outras persoas, ler para dar a coñecer un texto propio, ler para compartir información dun texto único na aula).
8. Coñecer textos de literatura infantil galega (poesía, cómics, contos...) adecuados ao ciclo, coa finalidade de desfrutar coa lectura e de uso como modelo para as propias reescrituras, reelaboracións e producións escritas.
9. Empregar as bibliotecas de aula e de centro con certa autonomía, como fonte de información e como lugar que proporciona recursos relacionados coa lectura por pracer.
10. Mostrar unha actitude crítica cara os termos e usos que poidan supoñer discriminación e buscar expresións alternativas para substituílos.
11. Comparar textos orais e escritos producidos en diferentes variedades da lingua galega, apreciar a existencia doutras linguas e desenvolver unha actitude positiva cara elas.
12. Reflexionar sobre como algúns cambios nas palabras, enunciados e textos producen modificacións comprensivas e expresivas.
13. Utilizar, de xeito intuitivo, terminoloxía relacionada coa tipoloxía textual, os tempos verbais (presente, futuro e pasado), os adxectivos cualificativos, os determinantes e algúns aspectos relativos á semántica, como antónimos e sinónimos, cando se realicen actividades de comprensión e de expresión orais e escritas.
14. Aficciónase á lectura para divertirse e coñecer un mundo distinto de aventuras e descubrir que é un medio para adquirir información ao mesmo tempo que lle serve para perfeccionar e enriquecer a súa lingua; achegarse á literatura para desenvolvere a sensibilidade estética e estimular a imaxinación.
15. Coñecer e analizar os elementos característicos dos medios de comunicación e observar as mensaxes non explícitas destes medios.
16. Valorar e estimar a lingua galega e usala como medio de transmisión na súa vida cotiá.

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 3º NIVEL

UNIDADE 1: UNHA PESADA DOENZA

CONTIDOS

- A saúde.
- A comunicación.
- O son **k**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Unha pesada doenza*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Análise de distintos xeitos de comunicarse.
- Aplicación da norma ortográfica correcta para representar o son **k**.
- Separación dun texto en parágrafos a partir das pautas dadas.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre unha gráfica.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura coma forma de lecer.
- Fomento da autoestima e do respecto cara aos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de outubro.

UNIDADE 2: ISOLINA E AS CROQUETAS

CONTIDOS

- O restaurante.
- A lingua.
- O uso de **g** e **gu**. A diérese.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Isolina e as croquetas*.
- Elaboración dunha Ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación das linguas máis comúns no noso contorno.
- Aplicación da norma de uso de **g**, **gu** e **gü** e realización dun ditado.
- Recoñecemento dos obxectos mencionados nun texto que escoitou e elaboración de instrucións orais para facer unha máscara.
 - Transformación dun texto escrito en terceira persoa nun texto escrito en primeira.
- Aplicación das competencias axeitadas para a resolución de actividades sobre un texto.
- Actitude aberta á hora de probar novos alimentos e novas comidas.
- Respetto polos gustos dos demais.
- Interese por revisar as producións propias co fin de corrixilas e melloralas.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de outubro.

UNIDADE 3: O OLFAC TO DE BRAIS

CONTIDOS

- Os sentidos.
- Oracións e palabras.
- O uso de **c** e **z** para representar o son **Z**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O olfacto de Brais*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación de oracións entre outros tipos de enunciados.
- Aplicación da norma de uso de **c** e **z** para representar o son **Z** e realización dun ditado.
- Recoñecemento do tipo de texto que se escoita e lectura dun texto publicitario coa entoación axeitada.
- Transformación das oracións dun texto de xeito que queden máis curtas e fagan o escrito máis comprensible.
- Utilización das competencias básicas na elaboración dun cartel con textos e imaxes para unha campaña de hixiene.
- Interese por mellorar as producións propias, tanto as orais coma as escritas.
- Respecto polas ideas dos demais.
- Aceptación da crítica construtiva nas actividades en grupo.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de novembro.

UNIDADE 4: UNHA BOA LECCIÓN

CONTIDOS

- Os animais.
- Sons e letras.
- O uso de **r** e **rr** para representar o son **R**, segundo sexa forte ou suave.
- Lectura en silencio en voz alta do texto *Unha boa lección*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación das letras do alfabeto e das correspondencias entre sons e grafías.
- Aplicación da norma de uso de **r** e **rr** para representar o son **R**, segundo sexa forte ou suave, e realización dun ditado.
- Audición dunha conversa e dedución de información a partir dela e formulación de preguntas para obter información.
- Redacción de comentarios persoais sobre o contido dun texto.
- Resolución de cuestión de tipo interdisciplinar a partir dunha páxina da Internet.
- Respecto cara aos animais, tanto domésticos coma salvaxes.
- Aplicación das normas básicas de cortesía en intercambios orais.
- Valoración da escritura como medio para transmitir información e opinión.
- Interese por aprender a utilizar a Internet como fonte de información.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de novembro.

UNIDADE 5: UNHAS FLORES ESPECIAIS

CONTIDOS

- As plantas.
- A sílaba.
- O punto.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Unhas flores especiais*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Separación de palabras en sílabas tendo en conta os ditongos.
- Aplicación da norma de uso do punto e realización dun ditado.
- Identificación dos diversos termos empregados nun texto oral para denominar un obxecto e reelaboración dun texto oral para evitar repeticións.
- Redacción dunha entrada de diario persoal.
- Resolución de cuestións de tipo multidisciplinar sobre un experimento.
- Respecto cara ás plantas, tanto silvestres coma cultivadas.
- Interese por mellorar a propia expresión, xa sexa oral ou escrita.
- Valoración da escritura como un instrumento de reflexión persoal.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de decembro.

UNIDADE 6: A LÚA CHEA

CONTIDOS

- A noite.
- O substantivo.
- Os signos de interrogación e de admiración.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *A lúa chea*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación dos substantivos segundo o seu tipo.
- Escritura de substantivos.
- Aplicación das normas ortográficas de uso dos signos de interrogación e de admiración e realización dun ditado.
- Resumo escrito dun texto a partir dunhas pautas dadas.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre o feito de coñecer outro lugar.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, e por presentar os textos de xeito claro e limpo.
- Gusto pola lectura coma forma de lecer.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de xaneiro.

UNIDADE 7: O POTE FENDIDO

CONTIDOS

- A auga.
- O xénero do substantivo.
- O uso do **m** diante de **b** e **p**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O pote fendido*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación e escritura dos substantivos segundo o xénero.
- Aplicación da norma de uso do **m** diante de **b** e **p** e realización dun ditado.
- Audición dun texto descritivo dun obxecto e realización da descrición oral dunha persoa.
- Escritura da descrición dunha escena.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre un texto.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura coma unha forma de lecer.
- Fomento da concienciación a respecto da necesidade de aforrar auga.

TEMPORALIZACIÓN

- 4.ª semana de xaneiro e 1.ª semana de febreiro.

UNIDADE 8: O CHAPEU DA BRUXA

CONTIDOS

- O tempo.
- O número do substantivo.
- O uso de **b** diante de **l** e **r**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O chapeu da bruxa*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación e escritura dos substantivos segundo o número.
- Aplicación da norma de uso de **b** diante de **l** e **r** e realización dun ditado.
- Audición dun texto en que se expresan unhas ordes e relacionadas coas actividades resoltas correspondentes.
- Expresar oralmente sentimentos en diversos enunciados.
- Elaboración dun texto utilizando palabras diferentes para referirse ao mesmo.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre un texto.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola presentación limpa e clara dos textos propios.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de febreiro.

UNIDADE 9: O MONTE BICUDO

CONTIDOS

- A oficina de turismo.
- O artigo e as súas contraccións.
- A partición de palabras.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O monte Bicudo*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación e escritura dos artigos segundo o tipo (determinado e indeterminado) e a palabra a que acompañan.
- Partición de palabras ao final da liña e realización dun ditado.
- Audición de intervencións e detección do personaxe segundo os sentimentos que mostren.
- Utilizar a linguaxe co obxecto de chegar a acordos cun compañeiro ou cunha compañeira.
- Redacción dun texto utilizando as ferramentas dun procesador de textos informático.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre a planificación de excursións.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Interese e vontade de chegar a consensos á hora de realizar actividades conxuntas.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 4.ª semana de febreiro e 1.ª semana de marzo.

UNIDADE 10: UN PAR DE DESASTRES

CONTIDOS

- Os materiais.
- Os posesivos.
- A coma.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Un par de desastres*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Escritura dos posesivos diante dos substantivos correspondentes.
- Uso correcto da coma e realización dun ditado.
- Audición de descrições detalladas de obxectos e elaboración da descripción detallada dun obxecto de xeito oral.
- Redacción dunha noticia.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver diversas actividades.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura de textos teatrais como forma de lecer.
- Gusto pola presentación limpa e clara dos textos propios.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de marzo (a temporalización desta unidade e das seguintes pode variar dependendo das datas da Semana Santa).

UNIDADE 11: A PROMESA DO INDIO

CONTIDOS

- As persoas e as paisaxes.
- Os demostrativos.
- Palabras con **h**.
- Os son do **x**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *A promesa do indio*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Escritura e clasificación dos demostrativos.
- Escritura de palabras con **h** e realización dun ditado.
- Audición e pronuncia de palabras que conteñan os sons do **x**.
- Elaboración por escrito da descrición dunha persoa.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura coma unha forma de lecer.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de abril.

UNIDADE 12: CAMPO OU CIDADE?

CONTIDOS

- A rúa.
- Os adxectivos.
- Palabras con **b**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Campo ou cidade?*
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación e escritura de adxectivos.
- Identificación e escritura de palabras con **b** e realización dun ditado.
- Audición e solución de adiviñas e explicación oral das preferencias e dos gustos individuais.
- Identificación dos diálogos nun texto escrito e redacción dun texto con diálogos.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura coma unha forma de lecer.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de abril.

UNIDADE 13: O PARVO DE XAN

CONTIDOS

- Os traballos
- Os pronomes persoais.
- Palabras con **v**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O parvo de Xan*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Escritura e clasificación de pronomes persoais.

- Identificación e escritura de palabras con **v** e realización dun ditado.
- Audición e narración oral dunha historia e dunha xogada pódolle emoción.
- Explicación escrita dun proceso utilizando a orde cronolóxica.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades de comparación de paisaxes.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura coma unha forma de lecer.
- Gusto pola correcta presentación dos escritos.
- Fomento da autoestima e do respecto polos demais.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de maio.

UNIDADE 14: OS TRASNOS DOS ARAMES

CONTIDOS

- As máquinas
- O verbo.
- Palabras con **x** e con **s**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Os Trasnos dos Arames*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación, escritura e clasificación de verbos.
- Coñecer e escribir palabras con **x** e **s**.
- Audición e dramatización das escenas dunha historia.
- Clasificación de fórmulas de inicio e fin de textos, e escritura dun texto facendo uso delas.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola dramatización de escenas como forma de comunicación e divertimento.
- Interese pola boa presentación dos escritos e actividades.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de maio.

UNIDADE 15: UNHA HISTORIA DE PEDRA

CONTIDOS

- O castelo.
- O tempo verbal.
- Palabras con **x** e con **ll**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Unha historia de pedra*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación, escritura e clasificación de verbos segundo o tempo verbal.
- Coñecer e escribir palabras con **x** e con **ll** e realización dun ditado.
- Audición dun texto e realización de diversas actividades de comprensión.
- Improvisación oral dunha conversa.
- Redacción un conto a partir dunhas indicacións.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades relacionadas co cómic.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola presentación limpa e clara dos textos.
- Interese pola lectura como unha forma de pracer e aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de xuño.

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 4º NIVEL

UNIDADE 1: O ANIVERSARIO DE ANA

CONTIDOS

- A cociña.
- O substantivo e o adxectivo.
- A acentuación.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O aniversario de Ana*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Distinción de substantivos e adxectivos.
- Identificación da sílaba tónica.
- Identificación do acento gráfico.
- Audición de textos para identificar e corrixir erros de pronuncia.
- Elaboración dunha programación de actos a partir dun modelo.
- Aplicación de diferentes competencias para interpretar unha pirámide de alimentos.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura como forma de lecer.
- Valoración dunha dieta sa e equilibrada.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de outubro.

UNIDADE 2: AS ORELLAS INDIGNADAS

CONTIDOS

- O corpo.
- Os posesivos.
- O acento nas palabras agudas.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *As orellas indignadas*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación dos posesivos e uso correcto destes aplicando a concordancia co substantivo.
- Aplicación da norma de uso do acento gráfico nas palabras agudas e realización dun ditado.
- Dedución do significado de palabras descoñecidas a partir dunha audición e explicación oral a partir dunha información representada por escrito.
- Preparación, elaboración e revisión dunha invitación a unha festa.
- Aplicación das competencias propias para a resolución de actividades sobre un texto.
- Interese por revisar as producións propias a fin de corrixilas e melloralas.
- Valoración do propio corpo.
- Interese por coidar o corpo.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de outubro.

UNIDADE 3: QUE É UN VERTEBRADO?

CONTIDOS

- Os animais vertebrados.
- Os demostrativos.
- O uso do acento gráfico nas palabras graves.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Que é un vertebrado?*
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación dos demostrativos nunha serie de palabras.
- Aplicación da norma de uso do acento gráfico en palabras graves e realización dun ditado.
- Obtención de información a partir dun texto oral.
- Lectura en voz alta dun texto coa pronuncia e coa entoación correcta.
- Interese por aplicar as normas aprendidas ata este momento.
- Respecto polas ideas dos demais.
- Aceptación da crítica construtiva nas actividades en grupo.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de novembro.

UNIDADE 4: MOURIÑO

CONTIDOS

- Os animais invertebrados.
- Os cuantificadores.
- O acento nas palabras esdrúxulas.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Mouriño*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación dos cuantificadores e uso destes mantendo a concordancia co substantivo correspondente.
- Aplicación da norma de uso do acento nas palabras esdrúxulas e realización dun ditado.
- Audición de textos para interpretar emocións a partir do ton e da entoación, e representación dunha conversa telefónica.
- Uso do procesador de textos para mellorar a presentación dun texto.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades sobre o proceso de elaboración dun produto.
- Interese por articular correctamente os sons da lingua.
- Valoración da importancia da linguaxe non verbal.
- Interese por conseguir unha boa presentación dos traballos.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de novembro.

UNIDADE 5: O EQUILIBRIO NATURAL

CONTIDOS

- O mar.
- O verbo.
- As maiúsculas.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O equilibrio natural*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación dos verbos dun texto e da conxugación a que pertencen.
- Aplicación das normas ortográficas de emprego das maiúsculas e realización dun ditado.
- escoita atenta de textos e busca rápida de sinónimos nun discurso oral.
- Elaboración dun cartel publicitario.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades a partir de sinais de prohibición.
- Actitude atenta na audición de textos orais.
- Valoración dos textos expositivos como fonte de información.
- Respecto polo medio natural e, sobre todo, polos espazos protexidos.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de decembro.

UNIDADE 6: UN MUNDO DIFERENTE

CONTIDOS

- A clase.
- O número e a persoa nos verbos.
- Palabras con **h**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Un mundo diferente*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación das formas verbais segundo o número e a persoa.
- Aplicación das normas ortográficas de escritura de palabras con **h** e realización dun ditado.
- Pronuncia correcta dos sons dos grupos **bs, ct, gn, ns** e **tl**.
- Elaboración dunha definición.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades a partir da observación e do coñecemento do propio territorio.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola linguaxe poética.
- Respecto polas diversas culturas do mundo.
- Valoración do colexio como un lugar para aprender e compartir.
- Interese por coñecer o territorio de onde vén.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de xaneiro.

UNIDADE 7: UNHA PAISAXE MOVIDA

CONTIDOS

- O bosque.
- Os tempos verbais.
- As palabras con **b**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Unha paisaxe movida*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación dos verbos atendendo ao tempo ao que pertencen.
- Aplicación das normas ortográficas de escritura de palabras con **b** e realización dun ditado.
- Comprensión auditiva de indicacións para localizar obxectos e expresión oral de itinerarios.
- Uso axeitado de enlaces para relacionar as ideas dun texto.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades a partir de fotografías de paisaxes.
- Interese pola lectura e polos aspectos paratextuais que acompañan o texto.
- Gusto polos museos e as obras de arte.
- Interese por coñecer paisaxes de Galicia.

TEMPORALIZACIÓN

- 4.ª semana de xaneiro e 1.ª semana de febreiro.

UNIDADE 8: A VIAXE DO AVÓ

CONTIDOS

- A localidade.
- A primeira conxugación.
- As palabras con **v**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *A viaxe do avó*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación dos verbos da primeira conxugación e análise das formas verbais.
- Aplicación das normas ortográficas de escritura de palabras con **v** e realización dun ditado.
- Comprensión de instrucións orais e recitación dun poema coa entoación axeitada.
- Elaboración do índice dun traballo.
- Aplicación de diferentes competencias para resolver actividades a partir dun plano.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto polos textos poéticos.
- Respecto polos inmigrantes e comprensión da súa situación.
- Valoración da diversidade cultural como fonte de riqueza.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de febreiro.

UNIDADE 9: AS CEREIXAS

CONTIDOS

- A horta.
- A segunda conxugación.
- Os verbos terminados en **-ber** e **-ver**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *As cereixas*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación e análise de formas verbais da segunda conxugación.
- Aplicación das normas ortográficas dos verbos acabados en **-ber** e **-ver** e realización dun ditado.
- Audición de anuncios publicitarios para obter información a partir deles e elaboración dunha entrevista oral a un personaxe.
- Revisión e corrección dun texto.
- Aplicación de diferentes competencias para analizar etiquetas de produtos.
- Interese por corrixir os textos propios.
- Gusto pola lectura como forma de lecer.
- Valoración da importancia das hortas.
- Respecto polos labores do campo.

TEMPORALIZACIÓN

- 4.ª semana de febreiro e 1.ª semana de marzo.

UNIDADE 10: UNHA DOBRE LECCIÓN

CONTIDOS

- A tenda de roupa.
- A terceira conxugación.
- Os verbos acabados en **-bir** e **-vir**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Unha dobre lección*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación e análise de formas verbais da terceira conxugación.
- Aplicación das normas ortográficas dos verbos acabados en **-bir** e **-vir** e realización dun ditado.
- Memorización de datos a partir dun discurso oral e descrición oral de obxectos.
- Elaboración dun traballo da clase.
- Aplicación de diferentes competencias para interpretar mensaxes publicitarias.
- Interese por aplicar as normas ortográficas aprendidas.
- Interese por elaborar bos traballos da clase.
- Gusto polo teatro como xénero literario.
- Respecto polas normas de convivencia.
- Actitude crítica ante as mensaxes publicitarias.

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª e 3.ª semanas de marzo (a temporalización desta unidade e das seguintes pode variar segundo as datas da Semana Santa).

UNIDADE 11: A DESCUBERTA DE TINO

CONTIDOS

- A casa dos avós.
- Os verbos **ser** e **ir**.
- Palabras con **ex-** e con **es-**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *A descuberta de Tino*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Aplicación das normas ortográficas das palabras con **ex-** e con **es-** e realización dun ditado.
- Recoñecemento e discriminación dos sons das grafías **n/nh**, **r/rr**, **s/x** e **ll/i**.
- Redacción dun texto para expresar sentimentos.
- Aplicación de diferentes competencias para coñecer a historia dos obxectos actuais.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Valoración da escritura como medio para expresar emocións.
- Gusto pola lectura como unha actividade de lecer.
- Respecto polas persoas maiores.
- Curiosidade pola orixe e pola historia dos inventos.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de abril.
-

UNIDADE 12: O CASTRO DE REBORDELO

CONTIDOS

- A escavación arqueolóxica.
- Os adverbios.
- Palabras con **i** e con **ll**.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O castro de Rebordelelo*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Identificación e formación de adverbios.
- Aplicación das normas ortográficas para a escritura de palabras con **i** e con **ll** e realización dun ditado.
- Expresión oral de opinións.
- Redacción dun texto descritivo.
- Aplicación de diferentes competencias na visita ao Museo de Prehistoria.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Interese por aplicar as normas que se aprenderon durante o curso.
- Decisión para afrontar os problemas e tentar resolvelos.
- Curiosidade por coñecer a orixe e a historia dos inventos.
-

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de abril.

UNIDADE 13: A TORRE DE HÉRCULES

CONTIDOS

- O museo.
- Os enlaces.
- As contraccións.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *A torre de Hércules*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Realización de oracións cos enlaces correspondentes.
- Aplicación das normas de formación das contraccións e realización dun ditado.
- Reconstrución de mensaxes orais e lectura dunha historia con tons diferentes.
- Uso de recursos estilísticos, como a personificación, nun texto.
- Aplicación de diferentes competencias para descubrir pegadas do pasado.
- Interese por enlazar as ideas dun texto e obter textos máis cohesionados.
- Valoración da creatividade na escritura.
- Valoración dos museos como lugares en que se conserva a historia.
- Curiosidade por descubrir o pasado.
- Valoración do patrimonio cultural galego.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de maio.

UNIDADE 14: O MISTERIO DOS ZAPATOS

CONTIDOS

- O barco.
- A oración: suxeito e predicado.
- Os dous puntos.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *O misterio dos zapatos*.
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Realización de oracións co suxeito ou co predicado correspondente.
- Identificación das funcións básicas dos dous puntos e realización dun ditado.
- Distinción entre feitos e opinións, e narración colectiva de historias.
- Composición de versos.
- Aplicación de diferentes competencias para descubrir pegadas do pasado.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Gusto pola lectura como unha actividade de lecer.
- Denuncia das situacións inxustas.
- Autonomía persoal para facer fronte aos problemas e buscar solucións.
- Valoración da linguaxe poética.
- Curiosidade polas embarcacións antigas.
-

TEMPORALIZACIÓN

- 2.ª quincena de maio.

UNIDADE 15: COÑECEMOS A TELEVISIÓN!

CONTIDOS

- O estudio de televisión.
- Clases de oracións.
- Os puntos suspensivos.
- Lectura en silencio e en voz alta do texto *Coñecemos a televisión!*
- Elaboración dunha ficha sobre a lectura.
- Obtención de información a partir de imaxes e de textos.
- Clasificación de oracións segundo a intención do falante.
- Identificación das funcións básicas dos puntos suspensivos e realización dun ditado.
- Memorización de datos auditivos e formulación de preguntas axeitadas para adiviñar información oculta.
- Composición de poemas.
- Aplicación de diferentes competencias para analizar programacións televisivas.
- Interese por expresarse correctamente, tanto de xeito oral coma escrito.
- Valoración dos textos expositivos como fonte de información.
- Valoración dos avances científicos e tecnolóxicos.
- Desenvolvemento do sentido crítico ante os programas televisivos.

TEMPORALIZACIÓN

- 1.ª quincena de xuño.

CONTRIBUCIÓN DA LINGUA GALEGA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Para lograr a adquisición desta competencia, o alumno/a debe...

Ser capaz de manifestar interese pola lectura e a escritura como instrumentos para relacionármonos cos demais e para aprender.

Ao longo do ciclo os alumnos comprenderán que a lectura e a escritura son as ferramentas básicas que calquera persoa debe dominar para poder mellorar a aprendizaxe e que as súas producións orais e escritas son instrumentos de relación social, que lles permiten interactuar cos demais.

Ser capaz de comprender e producir mensaxes orais que teñen unha finalidade didáctica ou son de uso cotián.

No segundo ciclo os nenos aprenderán a expresarse oralmente con corrección e a comprender mensaxes orais procedentes do seu contorno cotián E dos medios de comunicación social (anuncios, noticias, descrições, entrevistas ...)

Ser capaz de participar activamente en intercambios comunicativos orais respectando as normas que os rexen.

Ao longo do ciclo, os alumnos acostumaranse a comentar, a debater e a chegar a acordos sobre cuestións relacionadas co seu contorno cotián, respectando as normas que rexen a interacción oral

Ser capaz de comprender diferentes clases de textos escritos, incluíndo textos con finalidade didáctica, textos propios de situacións cotiás de relación social ou textos procedentes de medios de comunicación.

Durante o segundo ciclo, os alumnos demostrarán a súa capacidade de comprensión lectora tanto dos que proveñen de medios de comunicación social como os que deben ser obxecto de estudo.

Ser capaz de poñer en práctica os coñecementos e as estratexias necesarias para escribir correctamente.

O estudo, en Gramática, das principais clases de palabras e, en Ortografía, das normas de puntuación ou de acentuación, xunto coas normas ortográficas básicas, contribuirán significativamente á corrección dos textos elaborados polos alumnos.

Ser capaz de escribir textos relacionados co ámbito escolar ou con situacións cotiás de relación social, así como textos de información e de opinión.

Durante este ciclo, os alumnos adquirirán unha serie de técnicas de redacción que poden ser aplicables a calquera escrito (alongar oracións, utilizar enlaces...)

Ser capaz de ler e comprender de forma autónoma textos literarios adecuados á súa idade e aos seus intereses.

Trátase de conseguir que os alumnos valoren os textos literarios como vehículo de comunicación, como fonte de coñecemento e como recurso de goce persoal.

Neste ciclo os nenos acostumaranse a ler e a comprender numerosos textos procedentes da literatura infantil clásica e actual (narrativos, poéticos,etc)

Ser capaz de comprender e utilizar a terminoloxía lingüística propia do ciclo.

Durante este ciclo, os alumnos deberán coñecer e utilizar a denominación dos textos (narración, descrición, poema...), das principais clases de palabras (determinantes, substantivos, verbos...) e dos mecanismos básicos de formación do léxico (derivación, composición...). Esta terminoloxía servirá para reflexionar sobre o aprendido en relación co funcionamento da lingua.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA GALEGA AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia para aprender a aprender.

O uso correcto da lingua é unha das ferramentas básicas da aprendizaxe. A lectura posibilita o acceso ao coñecemento, e a escritura permite a súa reelaboración e a súa asimilación persoal. Cuestións como mellorar a velocidade lectora ou a comprensión, así como a correcta expresión dos coñecementos, contribúen ao desenvolvemento desta competencia.

- Desenvolver técnicas para aprender, organizar, memorizar e recuperar a información.
- Facer resumos, esquemas ou mapas mentais.
- Utilizar recursos de carácter lúdico na adquisición de conceptos.
- Desenvolver e aplicar a lóxica para establecer relacións semánticas ou gramaticais.
- Comprender, analizar e resolver un problema.
- Utilizar a lingua para analizar problemas da vida cotiá, elaborar plans e tomar decisión.

Competencia matemática.

Nocións como a secuencia temporal dunha historia ou a numeración e a ordenación de viñetas relacionadas cos textos tanto como o coñecemento de determinadas clases de palabras(cuantificadores numerais e indefinidos), contribúe ao desenvolvemento desta competencia desde a área de Lingua.

- Utilizar ferramentas matemáticas tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas.
- Utilizar a linguaxe matemática para cuantificar fenómenos naturais, expresar datos.
- Utilizar a linguaxe para poner en práctica procesos de razoamento.

Competencia no coñecemento e na interacción co medio físico.

Na área de Lingua galega ofrécense unha serie de textos informativos relacionados co mundo físico que permiten coñecer mellor os elementos da natureza e a influencia e as relacións que manteñen os seres humanos co espazo no que viven.

A través do traballo con mensaxes informativas e publicitarias, contribúese á creación de hábitos de consumo responsable.

- Contribuir, a través da lingua, a conservar un contorno físico agradable e saudable..
- Desenvolver a conciencia de pertencer ao mundo e reparar nos cambios que se producen no contorno e nos seres vivos de forma periódica.
- Coñecer e valorar a fauna e a flora propias da nosa comunidade.
- Recoñecer a lingua como o principal medio de comunicación entre os seres humanos e utilízala para establecer relacións cos demais.
- Coñecer outras formas de vida e outras culturas e aprender a respectalas
- Utilizar a lingua para obter e comprender información.

Tratamento da información e competencia dixital.

En moitas das actividades que se lles presentan aos alumnos propónse a posibilidade de realizar tarefas con ferramentas informáticas adecuadas á idade.

A área proporciona destrezas para a selección, comprensión e transmisión da información.

- Iniciarse no uso do ordenador.
- Utilizar distintos procedementos de busca, selección, organización e aplicarlos na área.
- Saber utilizar un ordenador de forma básica.
- Saber buscar en internet de forma guiada.
- Utilizar as tecnoloxías da comunicación e a información para ter unha visión actualizada da actividade científica.

Competencia social e cidadá.

Neste sentido, que os nenos aprendan a comunicarse cos demais e a comprender o que os demais lles transmiten é fundamental para a súa formación como seres sociais. Ademais, a lingua tamén lles permite aos nenos tomar contacto con outras realidades diferentes da súa e facilita a erradicación de prexuízos e imaxes estereotipadas.

- Crear un sistema de valores propio baseado no respecto.
- Entender a lingua como a base da convivencia, o respecto e o entendemento.
- Recoñecer a diferenza entre os seres humanos como un valor enriquecedor.
- Aprender a comunicarse cos demais e a comprender o que estes transmiten.
- Valorar todas as linguas como aptas para a comunicación.

- Desenvolver actitudes de consumo responsable.
- Coñecer sentimentos e emocións en relación cos demais.
- Desenvolver actitudes de diálogo e de resolución de conflitos.
- Aceptar e elaborar normas de convivencia.

Competencia cultural e artística.

Desde a área de Lingua contribúese ao desenvolvemento desta competencia mediante a lectura e a valoración de obras literarias infantís de diferentes épocas e culturas. Ademais, o traballo a partir dos debuxos e as fotografías que acompañan os textos permite desenvolver habilidades propias da educación artística.

Ademais, inclúense propostas para realizar, a partir dos contidos lingüísticos, actividades de creación plástica.

- Fomentar o gusto pola lectura.
- Ler, comprender e valorar as obras literarias.
- Coñecer e valorar as tradicións propias da nosa comunidade.
- Comprender, apreciar e valorar as manifestacións artísticas, propias e alleas.
- Coñecer algúns persoeiros claves da cultura galega.
- Usar de forma responsable os recursos da biblioteca.
- Expresarse con imaxinación e creatividade.
- Apreciar a creatividade a través dos diferentes medios artísticos.

Autonomía e iniciativa persoal.

O traballo na área de Lingua preséntase para que poida ser realizado de forma autónoma, pedíndolles aos nenos que demostren o que son capaces de realizar cos coñecementos lingüísticos que posúen ata ese momento.

Por outra parte, a proposta de actividades que obrigan aos nenos a poñerse no lugar doutros ou a decidir entre varias cuestións favorece o desenvolvemento desta competencia.

- Adquirir a necesaria confianza nun mesmo para interactuar cos demais e tomar decisións propias.
- Tomar decisións desde o coñecemento dun mesmo (no ámbito escolar e nas actividades de ocio).
- Ter habilidade para iniciar e levar a cabo proxectos.
- Utilizar a lingua para fomentar a adquisición e a interiorización de bos hábitos.
- Empregar a linguaxe para comunicar afectos e emocións.
- Favorecer a creatividade a través da linguaxe.
- Utilizar a linguaxe para expresar gustos e preferencias.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

1.Participar en situacións comunicativas que se dan na aula (reais ou simuladas) e que correspondan a diversa tipoloxía (conversa, expresión espontánea, asemblea, debate)e a diversos obxectivos comunicativos, respectando as normas que rexen estas situacións.

Avaliarase a capacidade e a actitude de intervención en situacións variadas da aula en que se produce comunicación oral, así como a adaptación á diversa tipoloxía e a diversos obxectivos comunicativos. Observarase especialmente o respecto das normas existentes.

2. escoitar e comprender textos orais de uso cotián, extraendo o senso global das mensaxes orais. Usar estratexias elementais para comprender as mensaxes que escoitan as nenas e os nenos atendendo a sinais relevantes como o ton de voz, a entoación, os xestos, e formulando preguntas coherentes que axuden á comprensión.

Preténdese avaliar o desenvolvemento da capacidade de comprensión de producións orais cotiás e especialmente o recoñecemento de ideas principais, a habilidade de seleccionar a información necesaria .

3. Producir textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente ideas, estados de ánimo, sentimentos, emocións, feitos, vivencias e opinións.

Téntase constatar a capacidade para expresarse en diferentes contextos comunicativos usando o léxico, as formas lingüísticas, o ton, a entoación e a pronuncia axeitados, e a de iniciar e soste unha interacción comunicativa.

Atenderase á coherencia e á potenciación da mensaxe con aspectos non verbais como xestos, posturas ou movementos.

Observarase a habilidade para narrar situacións reais ou imaxinadas con certa desinhibición.

4. Memorizar e reproducir textos orais sinxelos (poemas, cancións, adiviñas, trabalinguas...) propios da literatura popular galega empregando a pronuncia e entoación adecuadas.

Quérese observar o coñecemento dalgúns textos da literatura oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos...) adecuados ao seu interese, nivel e contorno.

5. Interpretar e comprender a ideas contidas en textos escritos habituais (expositivos, informativos, instructivos e literarios), tanto en soporte impreso como multimedia, integrándoas nos seus propios esquemas de coñecemento.

Este criterio pretende avaliar a capacidade de localizar e extraer a información relevante de textos escritos variados.

Comprobarase se o alumnado establece relacións entre os seus coñecementos previos e as súas experiencias e a información contida no texto.

Verificarase o uso de estratexias de comprensión baseadas na anticipación de hipóteses, na explicitación dos obxectivos ou propósitos lectores, na interpretación de indicadores textuais, paratextuais e contextuais e de estratexias de resolución de dificultades léxicas (uso de dicionarios, dedución polo contexto) e de integración (reler, retroceder).

Así mesmo, observarase se a nena ou o neno é quen de formular xuízos persoais sobre os textos lidos, de contrastar a información procedente de textos de contido similar e de esquematizar, con axuda de modelos, a información.

6. Elaborar e reescribir textos escritos de diferente tipoloxía e formato (impreso e/ou multimedia) acordes a diversas situacións funcionais cotiás (cartas, avisos, solicitudes, instrucións, normas, anuncios, noticias) e literarias (contos, poesías, cómics) empregando estratexias de planificación, de textualización e de revisión de escritos.

Trátase de avaliar a capacidade de producir textos escritos instrutivos, expositivos, informativos ou literarios, relativos a situacións cotiás, escolares e sociais, en que se

valorará o plan establecido, a textualización que recolla a corrección ortográfica e a revisión do escrito.

Tamén se valorará o uso dos medios informáticos para a presentación.

7. Ler expresivamente textos de tipoloxía variada (entre os traballados e/ou elaborados na aula) con fluidez e entoación adecuadas vinculadas á puntuación e á intencionalidade e coa velocidade apropiada segundo o tipo de texto e o obxectivo lector (ler para deleitar outras persoas, ler para dar a coñecer un texto propio, ler para compartir información dun texto único na aula).

Preténdese constatar a capacidade de ler comprensivamente en voz alta, logo de lectura silenciosa, textos variados, facendo fincapé fundamentalmente na entoación, na fluidez e na expresividade que poida axudar á interpretación do texto.

8. Coñecer textos de literatura infantil galega (poesía, cómics, contos...) adecuados ao ciclo, coa finalidade de desfrutar coa lectura e de uso como modelo para as propias reescrituras, reelaboracións e producións escritas.

Trátase de avaliar o uso da literatura infantil adecuada como fonte de pracer e como fonte de modelos pertinentes para a expresión escrita literaria.

Comprobarase a presenza dunha actitude positiva cara á lectura e dunha progresiva autonomía lectora.

9. Empregar as bibliotecas de aula e de centro con certa autonomía, como fonte de información e como lugar que proporciona recursos relacionados coa lectura por pracer.

Trátase de avaliar a participación do alumnado en actividades de biblioteca e o uso desta.

Valorarase que sexa quen de localizar aquilo que precisa de acordo con necesidades concretas, así como o respecto polas normas de uso e a colaboración no bo funcionamento dese espazo.

10. Mostrar unha actitude crítica cara os termos e usos que poidan supoñer discriminación e buscar expresións alternativas para sustituilos.

Préstase atención á capacidade de detectar algunhas manifestacións discriminatorias (sexuais, étnicas, sociais...) na linguaxe e a busca de alternativas para corrixilas.

11. Comparar textos orais e escritos producidos en diferentes variedades da lingua galega, apreciar a existencia doutras linguas e desenvolver unha actitude positiva cara elas.

Avalíase a capacidade do alumnado de identificar e de respectar variedades da lingua galega partindo da súa realidade máis inmediata e recoñecendo a diversidade lingüística como riqueza cultural.

12. Reflexionar sobre como algúns cambios nas palabras, enunciados e textos producen modificacións comprensivas e expresivas.

Procúrase avaliar a capacidade do alumnado para xogar coa linguaxe observando os cambios semánticos e expresivos que se producen en textos, enunciados e palabras cando se practican omisións, insercións, cambios de orde, segmentacións. Avaliase, así mesmo, a habilidade para usar estes recursos nas propias producións escritas e orais.

13. Utilizar, de xeito intuitivo, terminoloxía relacionada coa tipoloxía textual, os tempos verbais (presente, futuro e pasado), os adxectivos cualificativos, os determinantes e algúns aspectos relativos á semántica, como antónimos e sinónimos, cando se realicen actividades de comprensión e de expresión orais e escritas.

Téntase avaliar se, en actividades de produción e de comprensión de textos, o alumnado identifica algún elemento lingüístico e gramatical que o poida axudar a facer melloras na comprensión e na expresión escrita. Non se trata de avaliar illadamente o coñecemento dos conceptos gramaticais, senón a súa funcionalidade, para mellorar o uso da linguaxe.

14. Aficionarse á lectura para divertirse e coñecer un mundo distinto de aventuras e descubrir que é un medio para adquirir información ao mesmo tempo que lle serve para perfeccionar e enriquecer a súa lingua; achegarse á literatura para desenvolver a sensibilidade estética e estimular a imaxinación.

Trátase de que comprendan e comprobén que a lectura é a ferramenta básica que calquera persoa debe dominar para poder mellorar a aprendizaxe e de ser capaz de manifestar interese por ela como instrumento para relacionármolos cos demais e para aprender; avaliar a capacidade de gozar de forma cada vez mais autónoma con textos literarios adecuados á idade e os intereses do ciclo e a actitude positiva cara a lectura como actividade propia da vida cotiá.

15. Coñecer e analizar os elementos característicos dos medios de comunicación e observar as mensaxes non explícitas destes medios.

Preténdese avaliar a capacidade de comprensión lectora tanto dos medios de comunicación social (anuncios, noticias, descripcións, entrevistas...) como os que deben ser obxecto de estudo.

16. Valorar e estimar a lingua galega e usala como medio de transmisión na súa vida cotiá.

Con este criterio preténdese a mellora da expresión e comprensión da lingua galega e usala como medio de transmisión na súa vida cotiá así como a valoración e estimación da súa riqueza cultural.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTENIR UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

1. Participar en situacións comunicativas que se dan na aula (reais ou simuladas) e que correspondan a diversa tipoloxía (conversa, expresión espontánea, debate) e a diversos obxectivos comunicativos, respectando as normas que rexen estas situacións: gardar a vez da palabra, escoitar, expoñer con claridade, entoar adecuadamente.

2. Comprender textos orais e escritos de uso cotián, máis extensos e complexo que no ciclo anterior, recoñecendo as ideas principais e secundarias e analizando os aspectos sinxelos do texto (estructura do discurso, vocabulario, intención, etc.).
3. Producir textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente ideas, estados de ánimo, sentimentos, emocións, feitos, vivencias e opinións.
4. Memorizar e reproducir textos orais sinxelos (poemas, cancións, adiviñas, trabalínguas...) propios da literatura popular galega empregando a pronuncia e entoación adecuadas.
5. Elaborar, reescribir e resumir diferentes textos escritos de diferente tipoloxía acordes a diversas situacións funcionais cotiás (cartas, avisos, solicitudes, instrucións, normas, anuncios, noticias) e literarias (contos, poesías, cómics) de forma ordenada e clara, coidando as normas gramaticais e ortográficas e os aspectos formais.
6. Coñecer textos de literatura infantil galega e castelá (poesía, cómics, contos...) adecuados ao ciclo, coa finalidade de desfrutar coa lectura e de uso como modelo para as propias reescrituras, reelaboracións e producións escritas.
7. Empregar as bibliotecas de aula e de centro con certa autonomía, como fonte de información e como lugar que proporciona recursos relacionados coa lectura por pracer.
8. Utilizar, de xeito intuitivo, terminoloxía relacionada coa tipoloxía textual, os tempos verbais (presente, futuro e pasado), os adxectivos cualificativos, os determinantes e algúns aspectos relativos á semántica, como antónimos e sinónimos, cando se realicen actividades de comprensión e de expresión orais e escritas.
9. Aficionarse á lectura para divertirse e coñecer un mundo distinto de aventuras e descubrir que é un medio para adquirir información ao mesmo tempo que lle serve para perfeccionar e enriquecer a súa lingua; achegarse á literatura para desenvolver a sensibilidade estética e estimular a imaxinación.
10. Valorar e estimar a lingua galega e usala como medio de transmisión na súa vida cotiá.

2. LENGUA CASTELLANA

OBJETIVOS

1. Participar en situaciones comunicativas en el aula, respetando las normas del intercambio: guardar turno de palabra, escuchar, explicar con claridad, entonar correctamente.
2. Expresarse de forma oral y escrita mediante textos que presenten de manera sencilla y coherente conocimientos, ideas, hechos y experiencias.
3. Comprender textos orales y escritos de uso común más extensos y complejos que en el ciclo anterior, reconociendo las ideas principales y secundarias y analizando aspectos sencillos del texto (la estructura del discurso, vocabulario, intención, etc) ..
4. Interpretar e integrar sus propias ideas con la información contenida en los textos de uso social y escolar, y mostrar la comprensión a través de la lectura en voz alta.
5. Redactar, escribir y resumir diferentes textos significativos en situaciones cotidianas y escolares de una manera ordenada y adecuada, mediante la planificación y revisión de los textos, cuidando las normas gramaticales y ortográficas y los aspectos formales.
6. Desarrollar el hábito y el gusto por la lectura, dedicándole parte del tiempo libre disponible.
7. Conocer textos literarios de la tradición oral y de la literatura infantil adecuados al ciclo, así como las características básicas de la narrativa y la poesía, con el fin de apoyar la lectura y la escritura de estos textos.
8. Usar la biblioteca del aula y del centro, conocer los mecanismos de su organización y de su funcionamiento y las posibilidades que ofrece.
9. Identificar algunos cambios que se producen en las palabras, en los enunciados y en los textos al realizar segmentaciones, cambios de orden, supresiones e inserciones que hacen mejorar la comprensión y la expresión oral y escrita.
10. Comprender y utilizar la terminología gramatical y lingüística propia del ciclo en las actividades de producción y comprensión de textos.
11. Identificar y apreciar la unidad y la diversidad lingüística española, escuchar y memorizar expresiones tradicionales, valorándolas como un hecho cultural enriquecedor para todos.

CONTENIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 3º NIVEL

UNIDAD 1: JUANITO SIN MIEDO

CONTENIDOS

- La sinonimia.
- La comunicación.
- El punto.
- La poesía popular.
- Lectura del texto narrativo *Juanito Sin Miedo*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Formación de oraciones.
- Valoración de la comunicación como forma de relación.
- Interés por las creaciones de la poesía popular.
- Interés por la utilización del diccionario como obra de consulta.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de octubre.

UNIDAD 2: EL CABALLERO FLORIANÍS

CONTENIDOS

- Palabras antónimas.
- La lengua.
- Los signos de interrogación y de exclamación.
- Lectura del texto narrativo *El caballero Florianís*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a los alimentos.
- Escritura de una receta.
- Lectura comprensiva de un texto informativo.
- Respeto y aprecio por la diversidad lingüística de España.
- Interés por expresarse oralmente de forma adecuada.
- Curiosidad hacia la elaboración de un texto instructivo.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de octubre.

UNIDAD 3: PERRO PERO INTELIGENTE

CONTENIDOS

- Palabras polisémicas.
- Las oraciones y las palabras.
- El sonido K.
- Lectura del texto narrativo *Perro pero inteligente*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Formación de oraciones con sentido.
- Manipulación de oraciones.
- Interés por los textos escritos como fuente de aprendizaje.
- Respeto por los valores de la literatura popular.
- Aprecio por las posibilidades lúdicas del lenguaje.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de noviembre.

UNIDAD 4: EL MONO Y EL LEOPARDO

CONTENIDOS

- Familia de palabras.
- Sonidos y palabras.
- El sonido Z.

- Lectura del texto narrativo *El mono y el leopardo*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a los animales.
- Descripción de un animal.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Valoración de la descripción como herramienta usual y cotidiana.
- Interés por manejar índices correctamente.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de noviembre.

UNIDAD 5: LA HORMIGA Y EL GRANO

CONTENIDOS

- Sinónimos, antónimos, palabras polisémicas y familias de palabras.
- La sílaba.
- El sonido G suave.
- Los villancicos.
- Lectura del texto narrativo *La hormiga y el grano*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Manipulación de oraciones.
- Lectura comprensiva de una noticia.
- Aprecio de la lectura como fuente de información y placer.
- Interés por el valor cultural de los villancicos.
- Valoración de las características propias de un texto expositivo.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de diciembre.

UNIDAD 6: LA PERLA MARAVILLOSA

CONTENIDOS

- Palabras derivadas.
- El sustantivo.
- El sonido J.
- Lectura del texto narrativo *La perla maravillosa*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa al espacio.
- Preparación de una entrevista.
- Valoración de textos orales como fuente de información.
- Interés por la entrevista como forma de comunicación.
- Valoración de la utilidad de crear carteles.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de enero.

UNIDAD 7: RANAS BUSCAN CHARCA

CONTENIDOS

- Palabras compuestas.
- El género de los sustantivos.
- El sonido R fuerte.
- Las nanas.
- Lectura del texto narrativo *Ranas buscan charca*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Ampliación de oraciones.
- Lectura comprensiva de un cartel.
- Interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos.
- Gusto por la lectura de diferentes manifestaciones de literatura popular.
- Valoración del conocimiento de las características propias de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de enero y primera de febrero.

UNIDAD 8: LOS TRES HOMBRES VAGOS

CONTENIDOS

- Los diminutivos.
- El número de los sustantivos.
- La coma.
- Lectura del texto narrativo *Los tres hombres vagos*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Comunicación oral rica y precisa.
- Escritura de una noticia sobre el tiempo.
- Interés por expresarse oralmente con la pronunciación y la entonación adecuadas.
- Valoración de los signos de puntuación como elementos fundamentales para la comprensión de textos.
- Aprecio por expresarse correctamente por escrito.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semana de febrero.

UNIDAD 9: EL ORO DE LAS MONTAÑAS

CONTENIDOS

- Los aumentativos.
- El artículo.
- El guion.
- Las retahílas.
- Lectura del texto narrativo *El oro de las montañas*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Supresión de elementos en la oración.
- Valoración de la importancia de las reglas de la ortografía.
- Interés y aprecio por la capacidad lúdica del lenguaje.
- Aprecio por el conocimiento de distintas manifestaciones lingüísticas

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de febrero y primera de marzo.

UNIDAD 10: EL GLOBO DE LA SUERTE

CONTENIDOS

- Palabras derivadas, palabras compuestas, diminutivos y aumentativos..
- Los posesivos.
- Palabras terminadas en *y*.
- Las retahílas.
- Lectura del texto narrativo *El globo de la suerte*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Expresión oral en torno a un tema.
- Escritura de un cuento.
- Lectura comprensiva de un texto informativo.
- Valoración de textos orales como fuente de información.
- Aprecio de los textos propios como forma de expresión personal.
- Interés por el conocimiento de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de marzo.

UNIDAD 11: EL SUEÑO DEL TESORO

CONTIDOS

- Palabras colectivas.
- Los demostrativos.
- Palabras con *br* y *bl*.
- Los juegos de palabras.
- Lectura del texto narrativo *El sueño del tesoro*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.

- Escritura de oraciones unidas con enlaces.
- Interés por los mecanismos de la lengua para formar textos.
- Curiosidad por la capacidad expresiva de la poesía.
- Aprecio de las propiedades lúdicas del lenguaje.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de abril

UNIDAD 12: CARLA Y EL COMERCIANTE CODICIOSO

CONTENIDOS

- Palabras onomatopéyicas.
- Los adjetivos.
- Palabras con *mp* y *mb*.
- Lectura del texto narrativo *Carla y el comerciante codicioso*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa al entorno propio.
- Descripción de un paisaje.
- Lectura comprensiva de un texto con instrucciones.
- Interés por los textos escritos como medio de comunicación.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Aprecio por conocer las características de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de abril.

UNIDAD 13: DEFECTOS ESPECIALES

CONTENIDOS

- Palabras parónimas.
- Los pronombres personales.
- Palabras terminadas en *z* y *d*.
- Lectura del texto narrativo *Defectos especiales*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Sustitución de palabras.
- Valoración de los textos literarios como recurso de disfrute personal.
- Aprecio por las posibilidades del lenguaje literario.
- Interés por el conocimiento de los recursos expresivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de mayo.

UNIDAD 14: MAGO GIRÓ

CONTENIDOS

- Palabras homófonas.
- Los verbos.
- Palabras terminadas en *-illo* e *-illa*.
- Lectura del texto narrativo *Mago Giró*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a las máquinas.
- Descripción de un objeto.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Interés por expresarse oralmente con la pronunciación y la entonación adecuadas.
- Aprecio por conocer las características propias de los textos descriptivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de mayo.

UNIDAD 15: FANTASMAS EN EL MUSEO

CONTENIDOS

- Palabras colectivas, onomatopéyicas, parónimas y homófonas.
- El tiempo verbal.
- Los dos puntos.
- Los poemas narrativos.
- Lectura del texto narrativo *Fantasmas en el museo*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Ordenación de oraciones en un párrafo.
- Lectura comprensiva de un texto teatral.
- Interés por los mecanismos para construir textos propios.
- Curiosidad por la capacidad expresiva de la poesía.
- Aprecio por las características propias de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de junio

CONTENIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 4º NIVEL

UNIDAD 1: CEREZAS SIN HUESO

CONTENIDOS

- Los prefijos.
- El sustantivo y el adjetivo.
- Palabras agudas, llanas y esdrújulas.
- La literatura.

- Lectura del texto narrativo *Cerezas sin hueso*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Utilización de conectores.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Valoración y aprecio por la literatura como manifestación artística.
- Interés por la presentación ordenada y clara de los trabajos escritos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de octubre.

UNIDAD 2: UN VERDADERO AMIGO

CONTENIDOS

- Prefijos de negación.
- Los posesivos.
- La tilde en las palabras agudas.
- Lectura del texto narrativo *Un verdadero amigo*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa al cuerpo.
- Descripción de una persona.
- Lectura comprensiva de un texto informativo.
- Valoración y respeto de las normas que rigen la interacción oral.
- Interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos.

- Aprecio por la lectura de textos de carácter literario.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de octubre.

UNIDAD 3: UNA REDACCIÓN SALVAJE

CONTENIDOS

- Los prefijos de lugar.
- Los demostrativos.
- La tilde en las palabras llanas.
- Verso y prosa.
- Lectura del texto narrativo *Una redacción salvaje*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- División de un texto en párrafos.
- Interés por los mecanismos morfológicos para crear palabras.
- Aprecio por la diversidad del lenguaje literario.
- Valoración de la capacidad expresiva del lenguaje.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de noviembre.

UNIDAD 4: LA HORMIGA Y EL ELEFANTE

CONTENIDOS

- Los prefijos de cantidad.
- Los cuantificadores: numerales e indefinidos.
- La tilde en las palabras esdrújulas.
- Lectura del texto narrativo *La hormiga y el elefante*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a los animales.
- Redacción de un texto normativo.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Valoración de la escritura como medio para obtener y reelaborar la información.
- Aprecio por el conocimiento de las características propias de los textos normativos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de noviembre.

UNIDAD 5: UN LORO MUY INTELIGENTE

CONTENIDOS

- Prefijos de negación, lugar y cantidad.
- El verbo.
- Palabras con *h*.
- Las estrofas.
- Lectura del texto narrativo *Un loro muy inteligente*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Inserción de oraciones en un párrafo.
- Lectura comprensiva de un texto con instrucciones.
- Aprecio de la lectura como fuente de información y placer.
- Interés por el valor estético de la poesía.
- Valoración del conocimiento de las características propias de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de diciembre.

UNIDAD 6: EL ENCANTADOR DE SERPIENTE

CONTENIDOS

- Los sufijos.
- El número y la persona de los verbos.
- Palabras con *j*.

- Lectura del texto narrativo *El encantador de serpientes*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a los pueblos y las ciudades.
- Escritura de una solicitud.
- Valoración de textos orales como fuente de información.
- Interés por el lenguaje como herramienta de interacción social.
- Aprecio por el conocimiento de las características propias de las solicitudes.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de enero.

UNIDAD 7: AVENTURA EN LA ANTÁRTIDA

CONTENIDOS

- Sufijos que forman sustantivos.
- Los tiempos verbales.
- Adjetivos con *v*.
- La rima.
- Lectura del texto narrativo *Aventura en la Antártida*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Continuación de un párrafo.
- Lectura comprensiva de un folleto.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos.
- Aprecio por los valores expresivos de las manifestaciones literarias.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de enero y primera de febrero.

UNIDAD 8: EL ARTISTA SABIO

CONTENIDOS

- Los sufijos que forman adjetivos.
- La primera conjugación.
- La *v* en los verbos.
- Lectura del texto narrativo *El artista sabio*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Expresión oral rica y precisa.
- Escritura de una invitación.
- Uso de un lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias.
- Participación y colaboración en situaciones comunicativas habituales.
- Conocimiento de los recursos expresivos de los textos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semana de febrero.

UNIDAD 9: LA PULGA TRABAJADORA

CONTENIDOS

- Los gentilicios.
- La segunda conjugación.
- La v en los verbos.
- El ritmo.
- Lectura del texto narrativo *La pulga trabajadora*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Escritura de textos en los que se utilicen palabras variadas para evitar repeticiones.
- Valoración y aprecio de los textos literarios como recurso de disfrute personal.
- Aprecio de la escritura como medio para obtener y reelaborar la información.
- Interés por el conocimiento de nuevas formas de expresión.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de febrero y primera de marzo.

UNIDAD 10: EL CAPITÁN TIBURCIO

CONTENIDOS

- Palabras derivadas, palabras compuestas, diminutivos y aumentativos..
- La tercera conjugación.
- Verbos terminados en *-bir*.
- Lectura del texto narrativo *El capitán Tiburcio*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Expresión oral en torno a un tema.
- Escritura de una carta al director de un periódico.
- Lectura comprensiva de una noticia.
- Valoración y respeto de las normas que rigen la interacción oral.
- Aprecio de los textos propios como forma de expresión personal.
- Interés por conocer las características propias de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de marzo.

UNIDAD 11: PRECIOSAURIO

CONTENIDOS

- Campo semántico.
- Los tiempos compuestos.
- La *h* en los tiempos compuestos.

- Las repeticiones.
- Lectura del texto narrativo *Preciosaurio*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Empleo de palabras para ordenar.
- Interés por los mecanismos de la lengua para formar textos.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Aprecio por el conocimiento de los recursos expresivos del lenguaje.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de abril*.

*Nota: La temporalización de esta unidad y de las siguientes varía en función de las fechas de Semana Santa.

UNIDAD 12: EL TRISTE SUEÑO DEL MONO

CONTENIDOS

- Campo léxico.
- Los adverbios.
- La y en los verbos.
- Lectura del texto narrativo *El triste sueño del mono*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa a la historia.
- Descripción de un personaje.
- Lectura comprensiva de un texto informativo.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Interés por los textos escritos como medio de comunicación.
- Aprecio por el empleo de textos descriptivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de abril.

UNIDAD 13: SALVADO DE LAS AGUAS

CONTENIDOS

- Palabras de significado preciso.
- Los enlaces.
- La j en los verbos.
- Lectura del texto narrativo *Salvado de las aguas*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Escritura de textos en los que se utilizan expresiones comparativas.
- Interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos.
- Valoración de la escritura como medio para obtener y reelaborar la información.
- Aprecio por el valor expresivo del lenguaje.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de mayo.

UNIDAD 14: UN DELICADO MISTERIO

CONTENIDOS

- Las frases hechas.
- La oración: sujeto y predicado.
- Verbos terminados en *-ger* y *-gir*.
- Lectura del texto narrativo *Un delicado misterio*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Exposición oral relativa al paso del tiempo.
- Descripción de un lugar.
- Respeto por la norma ortográfica.
- Interés por expresarse oralmente con la pronunciación y la entonación adecuadas.
- Valoración de la capacidad de desarrollar un texto descriptivo.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de mayo.

UNIDAD 15: EL PRIMER GLOBO

CONTENIDOS

- Campo semántico, campo léxico, precisión léxica y frases hechas.
- Clases de oraciones.
- Los puntos suspensivos.
- La personificación.

- Lectura del texto narrativo *El primer globo*.
- Reconocimiento de los elementos esenciales del texto narrativo.
- Empleo de palabras para enumerar.
- Lectura comprensiva de un texto teatral.

- Actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido.
- Valoración de las posibilidades lúdicas del lenguaje.
- Interés por conocer las características propias de los textos expositivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de junio.

CONTRIBUCIÓN DE LA LENGUA CASTELLANA AL LOGRO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

DESENVOLVIMIENTO DE LA COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Para lograr la adquisición de esta competencia, el alumno/a debe...

Ser capaz de comprender y producir mensajes orales que tengan una finalidad didáctica al son del uso cotidiano.

En el segundo ciclo los niños aprenderán a expresarse oralmente con corrección y a comprender mensajes orales procedentes tanto de su contorno cotidiano como de los medios de comunicación social (anuncios, noticias, descripciones, entrevistas...)

Ser capaz de participar activamente en intercambios comunicativos orales respetando las normas que los rigen.

A lo largo del ciclo, los alumnos se acostumbrarán a comentar y a llegar a acuerdos sobre cuestiones relacionadas con su entorno cotidiano, respetando las normas que rigen la interacción oral (gestos, posturas, tono de voz, papel adoptado...).

Ser capaz de comprender diferentes clases de textos escritos, incluyendo textos con finalidad didáctica.

Durante el segundo ciclo, los alumnos demostrarán su capacidad de comprensión lectora a la hora de enfrentarse a diferentes tipos de textos: narrativos, literarios, informativos, teatrales, poéticos, noticias, las páginas web, folletos, mensajes gráficos...

Ser capaz de poner en práctica los conocimientos y las estrategias necesarias para escribir correctamente.

El estudio, en Gramática, de las principales clases de palabras y, en Ortografía, de las normas de puntuación o de acentuación, junto con las normas ortográficas básicas, contribuirán significativamente a la corrección de los textos elaborados por los alumnos.

Ser capaz de escribir textos relacionados con el ámbito escolar o con situaciones cotidianas de relación social, así como textos de información y de opinión.

Durante este ciclo, los alumnos adquirirán una serie de técnicas de redacción que pueden ser aplicables a cualquier escrito (alargar oraciones, utilizar enlaces, ordenar frases...). Además, aprenderán a componer diferentes tipos de textos y a utilizar elementos gráficos y paratextuales.

Ser capaz de comprender y utilizar la terminología lingüística propia del ciclo.

Durante este ciclo, los alumnos deberán coñecer y utilizar la denominación de los textos (narración, descripción, poema...), de las principales clases de palabras (determinantes, sustantivos, verbos...) y de los mecanismos básicos de formación del léxico (derivación, composición...). Esta terminología servirá para reflexionar sobre lo aprendido en relación con el funcionamiento de la lengua.

Ser capaz de manifestar interés por la lectura y la escritura como instrumentos para relacionarnos con los demás y para aprender.

A lo largo del ciclo los alumnos comprenderán que sus producciones orales y escritas son instrumentos de relación social, que les permiten interactuar con los demás. Por otro lado, comprobarán que la lectura y la escritura son las herramientas básicas que cualquiera persona debe dominar para poder mejorar el aprendizaje.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA DE LENGUA CASTELLANA AL DESENVOLVIMIENTO DE OTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia matemática.

Nociones como la secuencia temporal de una historia o la numeración y la ordenación de viñetas relacionadas con los textos contribúyen al desenvolvimiento de habilidades características de esta competencia.

- Utilizar herramientas matemáticas tales como medidas, escalas, tablas o representaciones gráficas.
- Utilizar el lenguaje matemático para cuantificar fenómenos naturales, expresar datos.
- Utilizar el lenguaje para poner en práctica procesos de razonamiento.

Competencia en el conocimiento y en la interacción con el medio físico.

En el área de Lengua castellana se ofrecen una serie de textos informativos relacionados con el mundo físico que permiten conocer mejor los elementos de la naturaleza y la influencia y las relaciones que mantienen los seres humanos con el espacio en el que viven.

Así mismo, a través del trabajo con mensajes informativos y publicitarias, se contribuye a la creación de hábitos de consumo responsable.

- Aprender a desenvolverse en el entorno y a respetarlo.
- Desenvolver la conciencia de pertenecer al mundo y reparar en los cambios que se producen en el entorno y en los seres vivos de forma periódica.
- Conocer y valorar la fauna y la flora propias da nuestra comunidad.
- Reconocer la lengua como el principal medio de comunicación entre los seres humanos y utilizarla para establecer relaciones con los demás.
- Conocer otras formas de vida y otras culturas y aprender a respetarlas.

Tratamiento de la información y competencia digital.

El área proporciona destrezas para la selección, comprensión y transmisión de la información. En muchas de las actividades que se les presentan a los alumnos se propone la posibilidad de realizar tareas con herramientas informáticas adecuadas a la edad.

- Iniciarse en el uso del ordenador.
- Utilizar distintos procedimientos de busca, selección, organización y aplicarlos al área.
- Saber utilizar un ordenador de forma básica.
- Saber buscar en internet de forma guiada.
- Utilizar las tecnologías de la comunicación y la información para tener una visión actualizada de la actividad científica.

Competencia social y ciudadana.

Aprender a comunicarse con los demás y a comprender lo que los demás les transmiten es fundamental para la formación de los alumnos como seres sociales. Además, la lengua también les permite a los niños tomar contacto con otras realidades diferentes de la suya y facilita la erradicación de prejuicios e imágenes estereotipadas.

- Crear un sistema de valores propio basado en el respecto.
- Entender al lengua como la base de la convivencia, el respecto y el entendimiento.
- Reconocer la diferencia entre los seres humanos como un valor enriquecedor.
- Aprender a comunicarse con los demás y a comprender lo que éstos transmiten.

- Valorar todas las lenguas como aptas para la comunicación.
- Desenvolver actitudes de consumo responsable.
- Conocer sentimientos y emociones en relación con los demás.
- Desenvolver actitudes de diálogo y de resolución de conflictos.
- Aceptar y elaborar normas de convivencia.

Competencia cultural y artística.

Desde el área de Lengua se contribuye al desenvolvimiento de ésta competencia mediante la lectura y la valoración de obras literarias infantiles de diferentes épocas y culturas. Además, el trabajo a partir de los dibujos y las fotografías que acompañan a los textos permite desenvolver habilidades propias de la educación artística.

- Leer, comprender y valorar las obras literarias.
- Conocer y valorar las tradiciones propias de nuestra comunidad.
- Comprender, apreciar y valorar las manifestaciones artísticas, propias y ajenas.
- Conocer algunos personajes claves de la cultura española.
- Usar de forma responsable los recursos de la biblioteca.
- Expresarse con imaginación y creatividad.
- Apreciar la creatividad a través de los diferentes medios artísticos.

Competencia para aprender a aprender.

La lectura posibilita el acceso ao conocimiento, y la escritura permite su reelaboración y su asimilación personal. Cuestiones como mejorar la velocidad lectora o la comprensión, así como la correcta expresión de los conocimientos, contribuyen al desenvolvimiento de esta competencia. Por otra parte, la presencia de actividades que permiten trabajar la atención, la memoria o la construcción del sentido sirven también para contribuir al desenvolvimiento del aprendizaje.

- Desenvolver técnicas para aprender, organizar, memorizar y recuperar la información.
- Hacer resúmenes, esquemas o mapas mentales.
- Utilizar recursos de carácter lúdico en la adquisición de conceptos.
- Desenvolver y aplicar la lógica para establecer relaciones semánticas o gramaticales.
- Comprender, analizar y resolver un problema.
- Utilizar la lengua para analizar problemas de la vida cotidiana, elaborar planes y tomar decisiones.

Autonomía e iniciativa personal.

Pedirles a los niños que demuestren lo que son capaces de realizar con los conocimientos lingüísticos que poseen hasta ese momento y proponerles actividades que los obliguen a ponerse en el lugar de los otros o a decidir entre varias cuestiones favorece el desenvolvimiento de esta competencia.

- Adquirir la necesaria confianza en uno mismo para interactuar con los demás y tomar decisiones propias.
- Tomar decisiones desde el conocimiento de uno mismo (en el ámbito escolar y en las actividades de ocio).
- Tener habilidades para iniciar y llevar a cabo proyectos.
- Utilizar la lengua para fomentar la adquisición y la interiorización de buenos hábitos.
- Emplear el lenguaje para comunicar afectos y emociones.
- Favorecer la creatividad a través del lenguaje.
- Utilizar el lenguaje para expresar gustos y preferencias.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN RELACIONADOS CON LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

1. Participar en las situaciones de comunicación del aula, respetando las normas del intercambio: guardar la vez de palabra, escuchar, exponer con claridad, entonar adecuadamente.

Con este criterio se trata de evaluar tanto la capacidad para intervenir en las diversas situaciones de intercambio oral que se producen en el aula, como la actitud con la que se participa en ellas. En el mismo sentido se valorará si se es capaz de establecer relaciones armónicas con los demás, incluyendo la habilidad para iniciar y mantener una conversación.

2. Expresarse de forma oral mediante textos que presenten de manera sencilla y coherente conocimientos, ideas, hechos y vivencias.

Este criterio debe evaluar la competencia para expresarse de forma coherente en diversas situaciones y para utilizar la lengua como instrumento de aprendizaje y de regulación de la conducta. Se observará si pueden comunicar conocimientos y opiniones, usando el léxico, las fórmulas lingüísticas, la entonación y la pronunciación adecuadas.

3. Comprender textos orales y escritos de uso habitual más extensos y complejos que en el ciclo anterior, reconociendo las ideas principales y las secundarias y analizando los aspectos sencillos del texto (estructura del discurso, vocabulario, intención, etc.).

Con este criterio se pretende valorar si son capaces de detectar y entender información o ideas relevantes explícitas en los textos así como transcender el significado superficial para extraer inferencias directas basadas en el texto: acontecimientos predecibles, deducir el propósito de los textos o identificar algunas generalizaciones efectuadas en el texto.

En los textos literarios, se debe evaluar la identificación de las ideas principales de algunos poemas -cuando están indicadas expresamente-, la capacidad para reconocer el conflicto en un cuento, la habilidad para comprender las relaciones entre los personajes de las historias -cuando no aparecen de manera explícita- o la anticipación de algunos acontecimientos. También se deben evaluar las destrezas para utilizar determinados aspectos no estrictamente textuales que ayuden a la identificación de las ideas principales: tipografía en titulares, en portadas; negras en epígrafes y en otros lugares destacados de los textos etc.

4. Interpretar e integrar las ideas propias con la información contenida en los textos de uso escolar y social, y mostrar la comprensión a través de la lectura en voz alta.

Con este criterio se quiere comprobar si los niños y niñas utilizan sus experiencias y sus conocimientos para establecer relaciones entre las ideas y la información del texto. Deberán ser capaces de utilizar estrategias de comprensión (ser conscientes del propósito de la lectura, utilizar indicadores textuales y contextuales para formular y probar conjeturas...) y estrategias para resolver las dudas que se presenten (avanzar y retroceder, consultar un diccionario o buscar información complementaria).

También se evalúa la comprensión a través de la lectura en voz alta que debe realizarse ya con cierta seguridad, sin dudas, sin repeticiones o saltos de palabras. Es importante asegurar en este ciclo que la descodificación se realiza adecuadamente y de forma fluida.

5. Redactar, reescribir y resumir diferentes textos significativos en situaciones cotidianas y escolares, de forma ordenada y adecuada, mediante la planificación y revisión de los textos, cuidando las normas gramaticales y ortográficas y los aspectos formales.

Se trata de evaluar la capacidad para redactar los textos propios de las relaciones interpersonales en el aula –cartas, normas de convivencia, avisos, solicitudes-, así como otros propios de los medios de comunicación social, referidos a hechos próximos a su experiencia. De manera especial se debe evaluar la capacidad para elaborar textos que permiten progresar en la autonomía para aprender –resúmenes, descripciones o explicaciones-.

En el ámbito literario, se evaluará la capacidad para recrear, imitar poemas o relatos utilizando determinados recursos como la rima o el ritmo, de manera intuitiva, en los poemas. Este criterio deberá verificar que la producción de textos escritos se realiza de acuerdo con los pasos propios de este proceso (planificación, escritura del texto, revisión) y que valoran la utilidad de seguirlos para lograr un texto más completo y adecuado a la intención comunicativa.

En todos los escritos, se evaluará el uso de las normas ortográficas básicas, así como la presentación clara, limpia y ordenada.

6. Desarrollar el hábito y el gusto por la lectura, dedicándole parte del tiempo libre disponible.

Se trata de que comprendan y comprueben que la lectura es la herramienta básica que cualquier persona debe dominar para poder mejorar el aprendizaje y de ser capaz de manifestar interés por ella como instrumento para relacionarnos con los demás y para aprender y disfrutar. Se comprobará la existencia de una actitud positiva hacia la lectura y de una progresiva autonomía lectora.

7. Conocer textos literarios de la tradición oral y de la literatura infantil adecuados al ciclo así como las características básicas de la narración y la poesía, con la finalidad de apoyar la lectura y la escritura de estos textos.

Este criterio evalúa la capacidad de gozar de forma cada vez más autónoma con textos literarios adecuados a la edad y a los intereses del ciclo, de comprender el sentido de estos gracias a la interpretación de algunas convenciones específicas, como los temas recurrentes, los elementos del relato literario y la rima. Hay que evaluar igualmente la actitud positiva hacia la lectura como actividad propia de la vida cotidiana. Se valorará la capacidad de explorar recursos expresivos y creativos simples, siguiendo modelos, en tareas de dramatización, recreación...

8. Usar la biblioteca de aula y del centro, conocer los mecanismos de su organización y de su funcionamiento y las posibilidades que ofrece.

Este criterio debe evaluar la participación en las actividades de lectura en las bibliotecas, la autonomía de uso, el conocimiento de los procedimientos básicos y mecanismos de organización y selección de los diferentes materiales así como las posibilidades que le ofrece cada uno de ellos. También se valorará la adquisición de hábitos de lectura por placer, de respeto por las normas de uso y la actitud colaboradora en el buen funcionamiento de la biblioteca.

9. Identificar algunos cambios que se producen en las palabras, en los enunciados y en los textos al realizar segmentaciones, cambios en el orden, supresiones e inserciones que hacen mejorar la comprensión y la expresión oral y escrita.

Trátase de evaluar la habilidad para observar y reconocer los efectos que inserción, supresión, cambio de orden, segmentación, recomposición, producen en los enunciados y en los textos, de modo que se identifiquen tanto los problemas en la escritura y en la expresión oral como el origen de determinadas dificultades en la comprensión y se utilice esta reflexión en la mejora de estas actividades.

Estos procedimientos de análisis deben permitir considerar el texto de manera crítica; reflexionar sobre el contenido y evaluarlo; considerar y evaluar su estructura, el uso del lenguaje, los recursos literarios, o el punto de vista y el oficio del autor.

10. Comprender y utilizar la terminología gramatical y lingüística propia del ciclo en las actividades de producción y comprensión de textos.

Este criterio trata de comprobar que adquirieron los conocimientos gramaticales básicos y saben utilizar la terminología apropiada para referirse a ellos (denominaciones de los textos, tiempos del verbo -presente, futuro, pasado-, determinantes, artículo, cuantificadores, prefijos, sufijos, palabras derivadas, sinónimos y antónimos etc.).

11. Identificar y apreciar la unidad y diversidad lingüística española, escuchar y memorizar expresiones del lenguaje oral tradicional, valorándolas como hecho cultural enriquecedor para todos.

Se evaluará la capacidad del alumnado de identificar y de respetar variedades de la lengua española partiendo de su realidad más inmediata y reconociendo la diversidad lingüística como riqueza cultural.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIGIBLES PARA OBTENER UNA EVALUACIÓN POSITIVA

1. Participar en situaciones comunicativas que se dan en el aula (reales o simuladas) y que correspondan a diferentes tipoloxías (conversación, expresión espontánea, debate) y a diversos objetivos comunicativos, respetando las normas que rigen estas situaciones: guardar la vez de la palabra, escuchar, exponer con claridad, entonar adecuadamente.
2. Comprender textos orales y escritos de uso cotidiano, más extensos y complejos que en el ciclo anterior, reconociendo las ideas principales y secundarias y analizando los aspectos sencillos del texto (estructura del discurso, vocabulario, intención, etc.).
3. Producir textos orales (explicaciones sencillas, exposiciones, narraciones...) presentando coherentemente ideas, estados de ánimo, sentimientos, emociones, hechos, vivencias y opiniones.
4. Memorizar y reproducir textos orales sencillos (poemas, canciones, adivinanzas, trabalenguas...) propios de la literatura popular gallega empleando la pronunciación y entonación adecuadas.

5. Elaborar, reescribir y resumir diferentes textos escritos de diferente tipología acordes a las diversas situaciones funcionales cotidianas (cartas, avisos, solicitudes, instrucciones, normas, anuncios, noticias) y literarias (cuentos, poesías, cómics) de forma ordenada y clara, cuidando las normas gramaticales y ortográficas y los aspectos formales.
6. Conocer textos de literatura infantil gallega y castellana (poesía, cómics, cuentos...) adecuados al ciclo, con la finalidad de disfrutar con la lectura y de uso como modelo para las propias reescrituras, reelaboraciones y producciones escritas.
7. Usar las bibliotecas de aula y de centro con cierta autonomía, como fuente de información y como lugar que proporciona recursos relacionados con la lectura por placer.
8. Utilizar, de modo intuitivo, terminología relacionada con la tipología textual, los tiempos verbales (presente, futuro y pasado), los adjetivos calificativos, los determinantes y algunos aspectos relativos a la semántica, como antónimos y sinónimos, cuando se realicen actividades de comprensión y de expresión orales y escritas.
9. Aficionarse a la lectura para divertirse y conocer un mundo distinto de aventuras y descubrir que es un medio para adquirir información al mismo tiempo que le sirve para perfeccionar y enriquecer su lengua; acercarse a la literatura para desenvolver la sensibilidad estética y estimular la imaginación.
10. Valorar y estimar la lengua castellana y usarla como medio de transmisión en su vida cotidiana.

3. MATEMÁTICAS

OBXECTIVOS

1. Utilizar en contextos cotiáns, a lectura e a escritura de números naturais de ata seis cifras, interpretando o valor posicional de cada unha delas e comparando e ordenando números polo valor posicional e na recta numérica.
2. Realizar cálculos numéricos con números naturais, utilizando o coñecemento do sistema de numeración decimal e as propiedades das operacións, en situacións de resolución de problemas.
3. Utilizar estratexias persoais de cálculo mental en cálculos relativos á suma, á resta, á multiplicación e ás división simples.
4. Coñecer e utilizar, de forma experimental, as medidas de lonxitude, capacidade, masa e tempo. Realizar en contextos reais, estimacións e medicións escollendo, entre as unidades e instrumentos de medida usuais, os que mellor se axusten ao tamaño e á natureza do obxecto que hai que medir.
5. Obter información puntual e describir unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares e utilizar as nocións básicas de movementos xeométricos, para describir e comprender situacións da vida cotiá e para valorar expresións artísticas.

6. Recoñecer e describir formas e corpos xeométricos do espazo (polígonos, círculos, cubos, prismas, cilindros, esferas), utilizando un vocabulario básico (caras, lados, arestas, vértices e ángulos).
7. Recoller datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto, ordenar estes datos atendendo a un criterio de clasificación e expresar o resultado de forma de táboa o gráfica, mostrando interese pola elaboración e presentación de forma ordenada e clara.
8. Resolver problemas relacionados co contorno que esixan certa planificación, aplicando dúas operacións con números naturais como máximo, así como os contidos básicos de xeometría ou tratamento da información e utilizando estratexias persoais de resolución.
9. Valorar a necesidade e importancia das matemáticas na vida cotiá, mostrar interese na busca de solucións a sinxelas situacións problemáticas.
10. Utilizar as distintas linguaxes matemáticas (numérico, xeométrico e gráfico) para interpretar, valorar e producir informacións e mensaxes sobre situacións coñecidas.
11. Coñecer e utilizar números fraccionarios sinxelos comparándoos mediante a ordenación e a súa representación gráfica.
12. Mostrar interese pola precisión na realización de cálculos cada vez máis complexos e pola representación ordenada e clara.

CONTENIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 3º NIVEL

UNIDAD 1: NÚMEROS DE TRES CIFRAS

CONTENIDOS

- Lectura y escritura de números de tres cifras.
- Descomposición de números de tres cifras en centenas, decenas y unidades y como suma.
- Representación de números de tres cifras en el ábaco.
- Comparación de números de tres cifras.
- Lectura y escritura de números ordinales hasta el trigésimo noveno.
- Resolución de problemas aplicando cuatro pasos.
- Valoración de la utilidad de los números en la vida cotidiana.
- Interés por la presentación ordenada y clara de los trabajos

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de octubre

UNIDAD 2: NÚMEROS DE CUATRO Y DE CINCO CIFRAS

CONTENIDOS

- Lectura y escritura de números de cuatro y de cinco cifras.
- Descomposición de números de hasta cinco cifras en sus diferentes órdenes de unidades y como suma.
- Obtención del valor posicional de una cifra en un número.
- Comparación y ordenación de números de hasta cinco cifras.
- Aproximación de números a la decena, centena o millar más cercano según su

número de cifras.

- Resolución de problemas averiguando el dato que sobra del enunciado.
- Valoración de la utilidad de los números en la vida cotidiana.
- Interés por la presentación ordenada y clara de los trabajos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de octubre.

UNIDAD 3: SUMA

CONTENIDOS

- Realización de sumas de dos o tres sumandos, sin llevar y llevando, con números de hasta cinco cifras.
- Comprobación de que el orden de los sumandos no varía la suma.
- Estimación de sumas.
- Resolución de problemas de suma y de estimaciones de sumas.
- Manejo de las coordenadas de casillas de una cuadrícula.
- Resolución de problemas inventando un dato que falta.
- Valoración de la utilidad de la suma en situaciones cotidianas.
- Interés por la presentación ordenada y clara de los trabajos.
- Valoración de la importancia de la organización y el orden para resolver problemas.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de noviembre

UNIDAD 4: RESTA

CONTENIDOS

- Cálculo de restas sin llevar y llevando.
- Estimación de restas.
- Aplicación de la prueba de la resta.
- Resolución de problemas mediante una o dos operaciones.
- Valoración de la utilidad de la suma y la resta en situaciones cotidianas.
- Interés por resolver problemas.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de noviembre.

UNIDAD 5: RECTAS Y ÁNGULOS

CONTENIDOS

- Reconocimiento y trazado de segmentos y de diferentes tipos de rectas.
- Reconocimiento de ángulos y de sus elementos.
- Comparación y clasificación de ángulos.
- Elección de la pregunta que se responde a partir de unos cálculos dados.
- Valoración de la utilidad del vocabulario específico a la hora de referirnos a conceptos

geométricos en situaciones de la vida cotidiana.

- Interés por presentar los dibujos de elementos geométricos de forma correcta y limpia.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de diciembre.

UNIDAD 6: MULTIPLICACIÓN

CONTENIDOS

- Manejo y conocimiento de las tablas de multiplicar.
- Cálculo de multiplicaciones sin llevar por una cifra.
- Comprobación de que el orden de los factores no varía el producto.
- Cálculo del doble y el triple de un número dado.
- Elección de la pregunta que corresponde a un problema de dos operaciones.
- Valoración de la importancia de la multiplicación para resolver situaciones problemáticas de la vida diaria.
- Interés por aprender y utilizar las tablas de multiplicar.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de enero.

UNIDAD 7: PRÁCTICA DE LA MULTIPLICACIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de multiplicaciones por una cifra llevando.
- Estimación de productos.
- Resolución de problemas de multiplicación mediante estimación.
- Resolución de problemas de dos operaciones.
- Determinación de la cuestión intermedia en problemas de dos operaciones.
- Valoración de la importancia de la multiplicación para resolver situaciones problemáticas de la vida diaria.
- Interés por calcular multiplicaciones llevando.
- Valoración de la importancia del cálculo mental

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de enero y primera semana de febrero

UNIDAD 8: DIVISIÓN

CONTENIDOS

- Expresión de repartos en partes iguales en forma de división.
- Reconocimiento de los términos de la división: dividendo, divisor, cociente y resto.
- Distinción entre división exacta y entera.
- Cálculo de divisiones.
- Aplicación de la prueba de la división.
- Cálculo de la mitad, tercio y cuarto de un número.

- Resolución de problemas de división.
- Interpretación y representación de gráficos de barras de dos características.
- Diferenciación entre problemas de una y de dos operaciones

- Valoración de la importancia de la división para resolver situaciones de la vida diaria.
- Interés por la presentación ordenada y clara de sus cálculos y problemas.
- Valoración del esfuerzo en el trabajo, tanto en clase como en casa.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de febrero.

UNIDAD 9: DIVISIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de divisiones con divisor de una cifra, siendo la primera cifra del dividendo mayor, igual o menor que el divisor.
- Aplicación de la prueba de la división.
- Resolución de problemas de dos o más operaciones, siendo una de ellas la división.
- Elección de los cálculos que resuelven un problema.
- Valoración de la importancia de la división para resolver situaciones de la vida diaria.
- Interés por aplicar las divisiones en la resolución de problemas.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de febrero y primera semana de marzo

UNIDAD 10: FIGURAS PLANAS

CONTENIDOS

- Clasificación de polígonos según su número de lados.
- Trazado de polígonos con la regla.
- Clasificación de triángulos según sus lados.
- Diferenciación entre círculo y circunferencia.
- Trazado de circunferencias con el compás.
- Elección de la solución más razonable.
- Interés por la presentación ordenada y clara de los trabajos.
- Valoración de la importancia de la organización y el orden para resolver problemas.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de Marzo.

UNIDAD 11: LONGITUD

CONTENIDOS

- Reconocimiento y utilización de las medidas de longitud y sus abreviaturas.
- Elección de la unidad más adecuada para expresar la longitud de objetos o distancias.
- Realización de cambios de una unidad de longitud a otra utilizando las equivalencias entre ellas.
- Medición de longitudes y trazado de segmentos de una longitud dada.
- Estimación de la longitud de distancias u objetos cotidianos.
- Resolución de problemas en los que intervienen unidades de longitud.
- Invención de la pregunta de un problema a partir de un enunciado dado y los cálculos que lo resuelven.
- Valoración de la importancia de las medidas de longitud en la vida cotidiana.
- Interés por utilizar correctamente los instrumentos de medida.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Abril.

UNIDAD 12: CAPACIDAD Y MASA

CONTENIDOS

- Reconocimiento y utilización de las medidas de capacidad y de masa, y de sus abreviaturas.
- Elección de la unidad más adecuada para expresar pesos y capacidades distintos.
- Realización de cambios entre unidades utilizando las equivalencias entre ellas.
- Estimación de la capacidad o el peso de objetos cotidianos.
- Resolución de problemas con unidades de capacidad o de masa.
- Invención de un problema a partir de un dibujo y de los cálculos que lo resuelven.
- Valoración de la importancia de las medidas de capacidad y de masa en la vida cotidiana.
- Interés por utilizar correctamente los instrumentos de medida.

TEMPORALIZACIÓN

- Tercera y cuarta semanas de Abril.

UNIDAD 13: TIEMPO Y DINERO

CONTENIDOS

- Lectura y representación de horas en relojes analógicos y digitales.
- Resolución de problemas donde aparezcan horas.
- Reconocimiento de las monedas del sistema monetario y de los billetes hasta los 100 euros.
- Expresión de cantidades de dinero en euros y céntimos.

- Resolución de problemas reales de compras.
- Interpretación y representación de gráficos lineales.
- Invención de un problema a partir de un dibujo con datos y de las dos operaciones que lo resuelven.
- Valoración de la utilidad del conocimiento de las horas en situaciones cotidianas.
- Interés por conocer los billetes y monedas del sistema monetario.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Mayo.

UNIDAD 14: PERÍMETRO Y ÁREA

CONTENIDOS

- Cálculo del perímetro de un polígono.
- Cálculo del área de un polígono contando cuadrados unidad.
- Trazado de polígonos de un área determinada.
- Resolución de problemas reales con perímetros y áreas.
- Reconocimiento de simetrías y traslaciones.
- Trazado de figuras simétricas y trasladadas de una figura dada.
- Realización de dibujos o croquis para resolver un problema.
- Valoración de la presencia de las simetrías y traslaciones en situaciones cotidianas.
- Cuidado de los instrumentos de dibujo.
- Interés por realizar, limpia y ordenadamente, las actividades de Geometría.

TEMPORALIZACIÓN

- Tercera y cuarta semanas de Mayo.

UNIDAD 15: CUERPOS GEOMÉTRICOS

CONTENIDOS

- Identificación de las bases y las caras laterales en prismas y pirámides.
- Clasificación de prismas y pirámides según el polígono de su base.
- Construcción de un prisma, una pirámide y un cilindro.
- Cálculo de todas las posibilidades de un problema y elección de las que lo resuelven.
- Interés por analizar relaciones entre los elementos de los cuerpos geométricos.
- Interés por el trazado cuidadoso y limpio de los dibujos de los cuerpos geométricos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Junio

CONTENIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 4º NIVEL

UNIDAD 1: NÚMEROS DE HASTA SIETE CIFRAS

CONTENIDOS

- Lectura y escritura de números de hasta siete cifras.
- Descomposición de números de hasta siete cifras en sus órdenes y como suma.
- Comparación y ordenación de números de tres cifras.
- Aproximación de números a su mayor orden y a todos los órdenes menores que él.
- Lectura y escritura de números romanos.
- Resolución de problemas aplicando cuatro pasos.
- Valoración de la utilidad de los números en la vida cotidiana.
- Interés por conocer la numeración romana.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de octubre.

UNIDAD 2: SUMA Y RESTA

CONTENIDOS

- Cálculo de sumas y restas.
- Resolución de problemas mediante sumas y restas.
- Aplicación de la prueba de la resta.
- Utilización de la propiedad conmutativa y asociativa de la suma.
- Estimación de sumas y de restas.
- Cálculo de sumas y restas combinadas con y sin paréntesis.
- Escritura completa de enunciados de problemas a partir de los cálculos que los resuelven.
- Valoración de la utilidad de la suma y la resta en situaciones reales.
- Reconocimiento de las ventajas de las estimaciones en el cálculo.
- Valoración de la importancia del orden en la resolución de operaciones.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de octubre.

UNIDAD 3: MULTIPLICACIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de multiplicaciones por un dígito llevando.
- Aplicación de la propiedad conmutativa y asociativa de la multiplicación.
- Cálculo de multiplicaciones por números de dos cifras.
- Cálculo de multiplicaciones por una decena.
- Resolución de problemas de multiplicación.
- Manejo de coordenadas de puntos en una cuadrícula.

- Resolución de problemas buscando datos en distintas fuentes.
- Valoración de la utilidad de la multiplicación en situaciones reales.
- Reconocimiento de las ventajas de las estimaciones en el cálculo.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera quincena de Noviembre.

UNIDAD 4: PRÁCTICA DE LA MULTIPLICACIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de multiplicaciones por un número de tres cifras.
- Cálculo de multiplicaciones por un número con ceros finales o un cero intermedio.
- Aplicación de la propiedad distributiva de la multiplicación respecto de la suma y de la resta.
- Estimación de productos.
- Resolución de problemas de dos operaciones en los que una de ellas es una multiplicación.
- Elección de las preguntas que se responden con unos datos dados.
- Valoración de la importancia de la multiplicación para resolver situaciones problemáticas de la vida diaria.
- Valoración de la importancia de la estimación..

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de Noviembre.

UNIDAD 5: RECTAS Y ÁNGULOS

CONTENIDOS

- Identificación de rectas paralelas, secantes y perpendiculares.
- Identificación y trazado de rectas, semirrectas y segmentos.
- Reconocimiento del origen de una semirrecta y de los extremos de un segmento.
- Reconocimiento de los elementos de un ángulo.
- Medición de ángulos con el transportador.
- Clasificación de ángulos en rectos, agudos y obtusos, a partir de su medida en grados.
- Reconstrucción del enunciado de un problema.

- Valoración de la utilidad del vocabulario específico a la hora de referirnos a conceptos geométricos en situaciones de la vida cotidiana.
- Interés por presentar los dibujos de elementos geométricos de forma correcta y limpia.

TEMPORALIZACIÓN

- *Primera quincena de Diciembre.*

UNIDAD 6: DIVISIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de divisiones cuyo divisor es un número dígito.
- Reconocimiento de los términos de una división.
- Reconocimiento de divisiones exactas y enteras.
- Conocimiento y aplicación de la prueba de la división.
- Cálculo de divisiones cuyo cociente es un número con cero final o intermedio.
- Resolución de problemas de división.
- Determinación de la cuestión intermedia en problemas de dos operaciones.
- Valoración de la importancia de la división para resolver situaciones de la vida diaria.
- Interés por la presentación ordenada y clara de sus cálculos y problemas.
- Valoración del esfuerzo en el trabajo, tanto en clase como en casa.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de enero.

UNIDAD 7: PRÁCTICA DE LA DIVISIÓN

CONTENIDOS

- Cálculo de divisiones cuyo divisor es un número de dos cifras.
- Comprobación y aplicación de la propiedad de la división exacta.
- Cálculo de divisiones suprimiendo el mismo número de ceros en el dividendo y en el divisor.
- Resolución de problemas de dos operaciones con divisiones.
- Diferenciación de problemas con una y dos operaciones.
- Valoración de la importancia de la división para resolver situaciones de la vida diaria.
- Confianza en las propias posibilidades y el esfuerzo personal en los cálculos.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de enero y primera semana de febrero.

UNIDAD 8: FRACCIONES

CONTENIDOS

- Reconocimiento de una fracción y de sus términos.
- Lectura, escritura y representación de fracciones.
- Comparación de fracciones de igual numerador o de igual denominador.
- Cálculo de la fracción de un número.
- Interpretación y representación de gráficos de barras de tres características.
- Elección de los cálculos que resuelven un problema.

- Interés por conocer y utilizar nuevas formas de expresión numérica.
- Interés por presentar de forma limpia y clara las fracciones y su representación gráfica.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de febrero.

UNIDAD 9: NÚMEROS DECIMALES

CONTENIDOS

- Reconocimiento de las unidades decimales y sus equivalencias.
- Escritura de unidades decimales en forma de fracción y de número decimal.
- Lectura y escritura de números decimales.
- Diferenciación de la parte entera y decimal de un número decimal.
- Descomposición, ordenación y comparación de números decimales.
- Cálculo de sumas y restas de números decimales.
- Resolución de problemas con números decimales.
- Elección del cálculo que resuelve una pregunta dada.
- Reconocimiento de la utilidad de los números decimales en la vida cotidiana.
- Interés por conocer y utilizar diferentes formas de expresión numérica.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de febrero y primera de Marzo.

UNIDAD 10: TIEMPO Y DINERO

CONTENIDOS

- Lectura y representación de horas en el reloj analógico.
- Lectura y representación de horas antes y después del mediodía en el reloj digital.
- Conocimiento y aplicación de las equivalencias entre unidades de tiempo: mes, trimestre, semestre, año, década y siglo.
- Aplicación de la equivalencia entre euros y céntimos y expresión de cantidades de dinero de diferentes formas.
- Resolución de situaciones de compra.
- Estimación de una solución para un problema.
- Valoración de la utilidad de medir el tiempo en situaciones cotidianas.
- Valoración de la importancia del cálculo correcto en el manejo de dinero.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda y tercera semanas de Marzo.

UNIDAD 11: LONGITUD

CONTENIDOS

- Identificación y equivalencias entre el metro y las unidades menores que él: decímetro, centímetro y milímetro.
- Identificación y equivalencias entre el metro y las unidades mayores que él: kilómetro, hectómetro y decámetro.
- Medición de longitudes con la regla, en centímetros y milímetros.
- Estimación de longitudes.
- Interpretación de croquis y planos.
- Resolución de problemas con unidades de longitud.
- Invención de problemas a partir de un dibujo y unos cálculos.
- Valoración de la utilidad de la medida de longitudes en la vida diaria.
- Valoración de la precisión en las mediciones.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Abril.

UNIDAD 12: CAPACIDAD Y MASA

CONTENIDOS

- Identificación y equivalencias entre las unidades de capacidad: litro, decilitro y centilitro.
- Identificación y equivalencias entre las unidades de masa: kilogramo, gramo y tonelada.
- Estimación de capacidades y de masas.
- Resolución de problemas con unidades de capacidad o de masa.
- Invención de un problema a partir de un texto y las operaciones que lo resuelven.

- Valoración de la utilidad de la medida de capacidades y masa en la vida diaria.

TEMPORALIZACIÓN

- Tercera y cuarta semanas de Abril.

UNIDAD 13: POLÍGONOS

CONTENIDOS

- Clasificación de triángulos según sus lados en equiláteros, isósceles y escalenos.
- Clasificación de triángulos según sus ángulos en rectángulos, acutángulos y obtusángulos.
- Clasificación de cuadriláteros en paralelogramos, trapecios y trapezoides.
- Clasificación de paralelogramos en cuadrados, rectángulos, rombos y romboides.
- Trazado de triángulos y cuadriláteros sobre cuadrícula o con la regla.
- Interpretación y representación de pictogramas.
- Invención de un problema a partir de un texto y una de las operaciones que lo

resuelven.

- Valoración del rigor en la clasificación de polígonos.
- Interés por utilizar con cuidado los instrumentos de dibujo y realizar con limpieza el trazado de polígonos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Mayo.

UNIDAD 14: CUERPOS GEOMÉTRICOS

CONTENIDOS

- Reconocimiento de prismas y pirámides e identificación de sus elementos.
- Clasificación e identificación de prismas y pirámides según el polígono de la base.
- Reconocimiento de cuerpos redondos (cilindro, cono y esfera) y de sus elementos.
- Identificación de cuerpos geométricos a partir de su desarrollo o descripción.
- Resolución de problemas mediante el apoyo de un croquis.

- Valoración de la aplicación de la Geometría en situaciones de la vida cotidiana.
- Interés por analizar relaciones entre los elementos de los cuerpos geométricos.

TEMPORALIZACIÓN

- Tercera y cuarta semanas de Mayo.

UNIDAD 15: ESTADÍSTICA Y PROBABILIDAD

CONTENIDOS

- Reconocimiento de sucesos posibles, imposibles y seguros.
- Comparación de la probabilidad de dos o más sucesos.
- Construcción de situaciones de probabilidad a partir de una descripción.
- Cálculo de la media aritmética de varios números.
- Resolución de problemas buscando todas las posibilidades y decidiendo cuáles son soluciones.
- Valoración de la aplicación de la probabilidad y de la estadística en situaciones lúdicas y de la vida cotidiana.
- Interés por la resolución de problemas buscando posibilidades y analizando las que son soluciones.

TEMPORALIZACIÓN

- Primera y segunda semanas de Junio.

CONTRIBUCIÓN DAS MATEMÁTICAS AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA MATEMÁTICA

Para lograr a adquisición desta competencia, o alumno debe...

Ser capaz de coñecer e valorar a presenza das informacións numéricas na vida cotiá, manexar os números nos seus diferentes contextos e empregalos con distintas finalidades.

No segundo ciclo o alumno aprenderá os números ata sete cifras. Realizará a súa representación de diferentes maneiras e traballará a composición e a descomposición dos mesmos a partir das distintas ordes de unidades. Ademais, aprenderá a manexar os ordinais e a comparar números.

Ser capaz de realizar cálculos e estimacións con números, identificando situacións onde sexan necesarios e expresando o proceso seguido.

Durante todo o ciclo asociará as operacións (suma, resta, multiplicación e división) con situacións reais nas que as aplicará. O cálculo mental traballará de forma sistemática, e aprenderá a realizar aproximacións.

Ser capaz de utilizar instrumentos de medida, estimar medidas de magnitudes e expresar os resultados na unidade adecuada.

Ao longo deste ciclo, traballará coas unidades de medida convencionais (metro, centímetro, milímetro, litro, decilitro, quilo, gramo...), aprenderá a usar instrumentos de medida e a manexar o reloxo e o diñeiro de forma eficiente, todo iso en situacións reais. Tamén se lle dedicará especial atención á estimación de magnitudes.

Ser capaz de recoñecer a presenza de liñas, formas e corpos xeométricos na realidade, aplicar as súas características para describir situacións e utilizalas con distintas fins.

O alumno traballará os distintos tipos de rectas; os polígonos, os seus elementos e a clasificación; os ángulos, os seus elementos e a clasificación; a circunferencia e o círculo. Tamén aprenderá a construír figuras simétricas e trasladadas, así como a calcular o perímetro e a área dun polígono.

O traballo co espazo concretarase no estudo dos corpos xeométricos (prismas, pirámides, cilindros, conos e esferas), os seus elementos e tamén a súa clasificación.

Ser capaz de utilizar e elaborar estratexias de resolución de problemas, elixir a máis adecuada en cada caso e aplicala seguindo un proceso de resolución ordenado.

Durante todo o ciclo, o alumno recoñecerá e resolverá diferentes tipos de problemas, (dunha ata varias operacións). Aprenderá a seguir un proceso ordenado de resolución, utilizará diferentes estratexias de resolución, tendo tamén a oportunidade de inventar problemas propios.

Ser capaz de recoller datos e informacións do contorno que o rodea, representar a información en distintas formas, interpretala e producir mensaxes con ela.

Os alumnos aprenderán a interpretar gráficos de barras de dúas e tres características, gráficos lineais e pictogramas, e tamén traballarán as coordenadas cartesianas. A partir deles, extraerán información que lles permitirá contestar preguntas e resolver problemas. Tamén representarán distintos datos neses tipos de gráficos.

Ser capaz de recoñecer a presenza e o papel das Matemáticas no noso mundo, valorar a importancia da creatividade e o rigor ao utilizalas e confiar nas súas propias habilidades.

Os alumnos chegarán a recoñecer e apreciar a utilidade das Matemáticas na súa vida cotiá, ao realizar actividades de distintos tipos centradas sempre en contextos reais. O traballo sistemático e organizado permitiralles tomar conciencia da importancia de ser ordenados e coidadosos.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE MATEMÁTICAS AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística.

Para desenvolver esta competencia, ao traballar as Matemáticas os alumnos deben prestar especial atención á comprensión dos problemas. Cómpre tamén que falen, escriban, escoiten e expliquen o proceso seguido no seu traballo matemático.

- Incorporar os números á linguaxe habitual, como elementos con valor expresivo e interpretar mensaxes que conteñen números.
- Describir verbalmente os razoamentos e procesos matemáticos que interveñen nas distintas operacións matemáticas.
- Incorporar á súa linguaxe habitual a terminoloxía das distintas operacións matemáticas.
- Utilizar unha linguaxe precisa e clara na descrición, localización e organización de feitos ao longo do tempo.
- Comprender e utilizar distintos tipos de textos para traballar conceptos matemáticos: encrucillados, sopas de letras e adiviñas.
- Incorporar as fraccións á linguaxe habitual, como elementos con valor expresivo.
- Incorporar á súa linguaxe habitual a terminoloxía do sistema métrico decimal.
- Utilizar o vocabulario axeitado en situacións familiares de medida de capacidade e de peso.
- Incorporar á súa linguaxe habitual a terminoloxía do sistema monetario.
- Incorporar á súa linguaxe habitual a terminoloxía xeométrica aprendida.
- Valorar a terminoloxía xeométrica como recurso expresivo.
- Describir verbalmente os procesos matemáticos que interveñen na elaboración de táboas e gráficas.
- Incorporar á súa linguaxe habitual a terminoloxía elemental estatística.

Competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico.

O traballo coas posicións no espazo, as figuras e os corpos xeométricos, a simetría, etc. capacitaráos para ser competentes no emprego de planos, mapas, rutas...Do mesmo xeito, os contidos de números e operacións e medida axúdanlles a comprender a realidade, e a interactuar

- Recoñecer a utilidade dos números para expresar cantidades das magnitudes que manexamos todos os días.
- Facilitar unha mellor comprensión do contorno.
- Utilizar as distintas operacións matemáticas para enfrontarse a situacións cotiás nas que empregar as matemáticas fóra da aula.
- Recoñecer a utilidade das fraccións para expresar cantidades das magnitudes que manexamos todos os días.

- Utilizar o sistema monetario para enfrontarse a situacións cotiás nas que empregar as matemáticas fóra da aula.
- Describir o contorno de xeito máis axustado á realidade.
- Localizar no tempo as propias vivencias: ao longo do día, do mes, do ano, etc.
- Aplicar os conceptos e nomenclatura relativos aos elementos xeométricos para analizar, describir e comprender o contorno real.
- Transmitir informacións precisas sobre aspectos cuantificables do contorno.

Tratamento da información e competencia dixital.

O alumno traballa con esto a recollida e tabulación de datos, a interpretación e representación de táboas de dobre entrada e dos tipos de gráficos máis comúns.

- Proporcionar destrezas asociadas ao uso dos números.
- Facilitar a comprensión de informacións que incorporen cantidades e medidas.
- Iniciarse no uso de calculadoras e de ferramentas tecnolóxicas para facilitar a comprensión de contidos matemáticos.
- Iniciarse no uso de cronómetros e reloxos dixitais para facilitar a comprensión de contidos matemáticos.
- Utilizar Internet como recurso para a busca de información e para a obtención de figuras e representacións xeométricas.
- Utilizar a linguaxe gráfica e estatística para interpretar a información sobre a realidade.

Competencia social e cidadá.

Valores como o rigor, o coidado, a perseveranza están asociados ao traballo matemático. Da mesma maneira, o traballo en equipo e a consideración e a reflexión sobre as opinións e os puntos de vista dos outros (por

- Utilizar as matemáticas como destreza para a convivencia e o respecto.
- Traballar en equipo, aprendendo a aceptar outros puntos de vista distintos do propio.
- Desenvolver habilidades sociais, como o diálogo e o traballo en equipo.
- Valorar a utilidade dos números como recurso para analizar os elementos e relacións da sociedade na que vivimos.
- Desenvolver a colaboración cos demais e mostrar actitudes de axuda co fin de resolver situacións problemáticas nas que interveñan as distintas operacións matemáticas.
- Valorar a utilidade das fraccións como recursos para cuantificar e resolver situacións cotiás.
- Desenvolver a colaboración cos demais e mostrar actitudes de axuda co fin de resolver situacións problemáticas nas que interveña o diñeiro.
- Desenvolver a colaboración cos demais e mostrar actitudes de axuda co fin de resolver situacións problemáticas nas que interveña as unidades de medida de lonxitudes.
- Planificación dos produtos que se van consumir antes de comprar.

Competencia cultural e artística.

O saber matemático permítelle ao alumno comprender, de maneira máis efectiva, as manifestacións artísticas, e ser capaz de utilizalos para crear obras propias.

- Valorar o coñecemento matemático como contribución ao desenvolvemento cultural dos pobos.
- Recoñecer que as relacións e formas xeométricas axudan na análise de producións artísticas.
- Utilizar algunhas obras de arte para traballar contidos matemáticos.

Competencia para aprender a aprender.

O desenvolvemento de nocións matemáticas firmes e o manexo destro da información son instrumentos que facilitan posteriores aprendizaxes. De igual maneira, actitudes como a autonomía e o esforzo poténcianse ao abordar situacións complexas de maneira sistemática. A verbalización dos procesos seguidos axuda tamén á reflexión sobre o aprendido e a consecución dunha aprendizaxe efectiva.

- Recoñecer a utilidade das representacións gráficas para fixar e aclarar conceptos e relacións nos números.
- Verbalizar o proceso seguido na aprendizaxe das distintas operacións matemáticas, para potenciar o desenvolvemento de estratexias que faciliten a aprendizaxe autónoma.
- Realizar debuxos ou esquemas que lle axuden á busca da solución a un problema.
- Potenciar o desenvolvemento de estratexias que faciliten a aprendizaxe autónoma.
- Desenvolver a habilidade para comunicar con eficacia os propios resultados.
- Recoñecer a utilidade das representacións gráficas para fixar e aclarar conceptos e relacións nos números fraccionarios
- Recoñecer a utilidade de utilizar debuxos ou esquemas que lle axuden á busca da solución a un problema.
- Potenciar unha actitude experimentadora cara á utilización de diferentes instrumentos e unidades de medida.
- Verbalizar o proceso seguido na aprendizaxe, para reflexionar sobre como se aprende.
- Recoñecer e aplicar a manipulación, a construción e a representación como métodos de investigación e descubrimento en xeometría.

Autonomía e iniciativa persoal.

As Matemáticas contribúen á consecución desta competencia desde os contidos asociados á resolución de problemas, que é un dos eixes fundamentais da área. A contribución a esta competencia realízase desde tres vertentes principais: a planificación, a xestión dos recursos e a valoración dos resultados. A resolución de situacións abertas fomenta a confianza nas propias capacidades.

- Seguir un método como estratexia para ter unha maior seguridade na resolución de problemas.
- Desenvolver a confianza para enfrontarse con éxito a situacións incertas.
- Xestionar os recursos para optimizar os procesos de resolución de problemas, utilizando distintas operacións matemáticas.
- Xestionar os recursos para optimizar os procesos de resolución de problemas nos que interveña a medida do tempo.
- Trazar un plan, buscar estratexias e tomar decisións para resolver problemas.
- Mostrar curiosidade por coñecer a utilidade das aprendizaxes novas.
- Resolver problemas no ámbito das fraccións.
- Enfrontarse a novas situacións con maior posibilidade de éxito, tendo en conta a valoración dos resultados obtidos en situacións similares.
- Mostrar interese por descubrir diferentes formas de construción e representación dos elementos e figuras xeométricos.
- Xestionar os recursos para optimizar os procesos de resolución de problemas, utilizando as unidades de medida de lonxitude.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

1. Utilizar en contextos cotiáns, a lectura e a escritura de números naturais de ata seis cifras, interpretando o valor posicional de cada unha delas e comparando e ordenando números polo valor posicional e na recta numérica.

Este criterio pretende comprobar o manexo, en situacións reais, da representación de cantidades de ata seis cifras, partindo do concepto de valor de posición. Igualmente trátase de verificar, en contextos da vida cotiá, a capacidade de interpretar e expresar situacións con cantidades da mencionada magnitude, de dominar a organización da serie escrita das cifras dun número e de situalo na recta.

2. Realizar cálculos numéricos con números naturais, utilizando o coñecemento do sistema de numeración decimal e as propiedades das operacións, en situacións de resolución de problemas.

Este criterio trata de comprobar a capacidade de utilizar nos cálculos a estrutura do sistema decimal de numeración e as propiedades das operacións, mostrando flexibilidade á hora de elixir o procedemento máis adecuado, se ben debe prestarse especial atención ao dominio dos algoritmos escritos.

3. Utilizar estratexias persoais de cálculo mental en cálculos relativos á suma, á resta, á multiplicación e ás división simples.

Trátase de valorar a capacidade para utilizar con certa axilidade estratexias persoais de cálculo mental en situacións de cálculo sinxelas. Atenderase especialmente á explicación que fan sobre as estratexias aplicadas. Non se trata tanto de valorar a rapidez no cálculo como de apreciar se chegan a resultados válidos, que serán exactos ou estimados en función dos números que interveñen e da situación en que o cálculo se produce.

4. Coñecer e utilizar, de forma experimental, as medidas de lonxitude, capacidade, masa e tempo. Realizar, en contextos reais, estimacións e medicións escollendo, entre as unidades e instrumentos de medida usuais, os que mellor se axusten ao tamaño e á natureza do obxecto que hai que medir.

Este criterio trata de valorar a competencia para elixir tanto o instrumento coma a unidade de medida máis adecuados para efectuar medicións, en función do que se vaia medir. Igualmente se desexa apreciar a capacidade de estimación a partir de previsións máis ou menos razoables. Tamén se pretende comprobar se se utilizan en situacións da vida cotiá as unidades de medida propias do ciclo, converter unhas noutras e que os resultados das medicións se expresan na unidade de medida máis adecuada. Así mesmo, valorarase a capacidade de explicar oralmente e por escrito os razoamentos seguidos.

5. Obter información puntual e describir unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares e utilizar as nocións básicas de movementos xeométricos, para describir e comprender situacións da vida cotiá e para valorar expresións artísticas.

Este criterio pretende avaliar capacidades de orientación e representación espacial, tendo en conta tanto a linguaxe utilizado coma a representación no plano de obxectos e

contextos próximos, valorando a utilización de propiedades xeométricas (aliñamento, paralelismo, perpendicularidade...) como elementos de referencia para describir situacións espaciais. Así mesmo, preténdese apreciar a adecuada utilización dos movementos no plano tanto para emitir e recibir informacións sobre situacións cotiás, como para identificar e reproducir manifestacións artísticas que inclúan simetrías e translacións.

6.Recoñecer e describir formas e corpos xeométricos do espazo (polígonos, círculos, cubos, prismas, cilindros, esferas), utilizando un vocabulario básico (caras, lados, arestas,vértices e ángulos).

Este criterio pretende valorar se coñecen as propiedades básicas de corpos e figuras planas. Para iso é importante apreciar a capacidade para clasificar tanto figuras coma corpos, atendendo a diversos criterios. En especial, poñerose a énfase nas clasificacións realizadas de acordo a criterios libremente elixidos.

7.Recoller datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto, ordenar estes datos atendendo a un criterio de clasificación e expresar o resultado de forma de táboa o gráfica, mostrando interés pola elaboración e presentación de forma ordenada e clara.

Este criterio trata de valorar a capacidade para realizar un efectivo reconto de datos e representar o resultado utilizando os gráficos estatísticos máis adecuados á situación. É así mesmo motivo de avaliación a capacidade para describir e interpretar gráficos sinxelos relativos a situacións familiares.

8.Resolver problemas relacionados co contorno que esixan certa planificación, aplicando dúas operacións con números naturais como máximo, así como os contidos básicos de xeometría ou tratamento da información e utilizando estratexias persoais de resolución.

Este criterio trata de comprobar a capacidade para utilizar estratexias persoais para a resolución de problemas e para aplicar os coñecementos adquiridos. É así mesmo importante observar a facultade de empregar máis dun procedemento e a perseveranza na busca de solucións, e a expresión, oral e escrita, de forma ordenada o proceso seguido.

9.Valorar a necesidade e importancia das matemáticas na vida cotiá, mostrar interese na busca de solucións a sinxelas situacións problemáticas.

Este criterio pretende valorar que os alumnos cheguen a recoñecer e apreciar a utilidade das matemáticas na súa vida cotiá, ao realizar actividades de distintos tipos centradas sempre en contextos reais. O traballo sistemático e organizado permitiralles tomar conciencia da importancia de ser ordenados e coidadosos.

10.Utilizar as distintas linguaxes matemáticas (numérico, xeométrico e gráfico) para interpretar, valorar e producir informacións e mensaxes sobre situacións coñecidas.

Este criterio pretende valorar a incorporación da linguaxe matemática a diversas situacións cotiás como elementos con valor expresivo.

11.Coñecer e utilizar números fraccionarios sinxelos comparándoos mediante a ordenación e a súa representación gráfica.

Este criterio pretende a incorporación das fraccións á linguaxe habitual, como elementos con valor expresivo e recoñecer a utilidade das representacións gráficas para fixar e aclarar conceptos e relacións nos números fraccionarios.

12. Mostrar interese pola precisión na realización de cálculos cada vez máis complexos e pola representación ordenada e clara.

Avaliarase a capacidade de utilizar e elaborar diferentes estratexias de resolución de problemas e cálculos dunha maneira ordenada e clara. O traballo sistemático e organizado permitiralles tomar conciencia da importancia de ser ordenados e coidadosos.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTENIR UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

1. Utilizar en contextos cotiáns, a lectura e a escritura de números naturais de ata seis cifras, interpretando o valor posicional de cada unha delas e comparando e ordenando números polo valor posicional e na recta numérica.

2. Realizar cálculos numéricos con números naturais, utilizando o coñecemento do sistema de numeración decimal e as propiedades das operacións, en situacións de resolución de problemas.

3. Utilizar estratexias persoais de cálculo mental en cálculos relativos á suma, á resta, á multiplicación e ás división simples.

4. Coñecer e utilizar, de forma experimental, as medidas de lonxitude, capacidade, masa e tempo. Realizar, en contextos reais, estimacións e medicións escollendo, entre as unidades e instrumentos de medida usuais, os que mellor se axusten ao tamaño e á natureza do obxecto que hai que medir.

6. Recoñecer e describir formas e corpos xeométricos do espazo (polígonos, círculos, cubos, prismas, cilindros, esferas), utilizando un vocabulario básico (caras, lados, arestas, vértices e ángulos).

7. Recoller datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto, ordenar estes datos atendendo a un criterio de clasificación e expresar o resultado de forma de táboa ou gráfica, mostrando interese pola elaboración e presentación de forma ordenada e clara.

8. Resolver problemas relacionados co contorno que esixan certa planificación, aplicando dúas operacións con números naturais como máximo, así como os contidos básicos de xeometría ou tratamento da información e utilizando estratexias persoais de resolución.

9. Valorar a necesidade e importancia das matemáticas na vida cotiá, mostrar interese na busca de solucións a sinxelas situacións problemáticas.

10.Utilizar as distintas linguaxes matemáticas (numérico, xeométrico e gráfico) para interpretar, valorar e producir informacións e mensaxes sobre situacións coñecidas.

11.Coñecer e utilizar números fraccionarios sinxelos comparándoos mediante a ordenación e a súa representación gráfica.

12.Mostrar interese pola precisión na realización de cálculos cada vez máis complexos e pola representación ordenada e clara.

4. COÑECEMENTO DO MEDIO

OBXECTIVOS

1. Identificar o home e a muller como seres vivos, as partes do corpo humano, órganos, aparatos, sentidos, semellanzas e diferencias entre as persoas e valorar a diversidade.
2. Recoñecer e explicar, recollendo datos, as relacións entre algúns factores do medio físico (relevo, chan, clima, vexetación...) e as formas de vida e as actuacións das persoas, valorando a adopción de actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.
3. Identificar e clasificar animais, plantas e rochas, segundo criterios científicos.
4. Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
5. Identificar, a partir de exemplos da vida diaria, algúns dos principais usos que as persoas fan dos recursos naturais, sinalando vantaxes e inconvenientes e analizar o proceso seguido por algún ben ou servicio, desde a súa orixe ata o consumidor.
6. Recoñecer, apreciar e valorar a súa pertenza a uns grupos sociais determinados (barrio, localidade, comarca, comunidade autónoma, etc.), con características e trazos propios (normas de comportamento, costumes, valores, lingua, cultura, etc.).
7. Utilizar as nocións espaciais e a referencia aos puntos cardinais para situarse no contorno, para localizar e describir a situación dos obxectos en espazos delimitados, e utilizar planos e mapas con escala gráfica para desprazarse.
8. Explicar con exemplos concretos, a evolución dalgún aspecto da vida cotiá relacionado con feitos históricos relevantes, identificando as nocións de duración, sucesión e simultaneidade.
9. Identificar fontes de enerxía comúns e procedementos e máquinas para obtela, poñer exemplos de usos prácticos da enerxía e valorar a importancia de facer un uso responsable das fontes de enerxía do planeta.
10. Analizar as partes principais de obxectos e máquinas, as funcións de cada unha delas e planificar e realizar un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto mostrando actitudes de cooperación no traballo en equipo e o coidado pola seguridade.
11. Desenvolver unha actitude de respecto polo legado histórico, social e cultural que recibimos.
12. Desenvolver unha actitude de respecto cara as características e trazos propios doutros grupos, rexeitando calquera tipo de discriminación.

13. Participar en actividades de grupo de modo constructivo, responsable e solidario, respectando os principios básicos establecidos (quendas de palabra, atención nas intervencios, achega de ideas e consideración das decisións e acordos tomados), desenvolvendo unha actitude de respecto e valoración das achegas propias e dos demais.

14. Desenvolver actitudes que contribúan activamente á conservación e mellora do medio ambiente e do patrimonio cultural, valorando a entrega daquelas persoas que se dedican de forma altruísta ao seu coidado.

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 3º NIVEL

UNIDADE 1: AS PERSOAS E A SAÚDE

CONTIDOS

- Principais partes do corpo humano.
- As funcións vitais.
- As etapas da vida.
- Hábitos de vida saudable.
- Identificación das principais partes do noso corpo.
- Diferenciación de persoas polos seus trazos individuais.
- Descrición dunha persoa.
- Interese por coñecer as características das persoas en relación coa súa idade.
- Valoración dos hábitos de vida saudable pola súa repercusión positiva na saúde das persoas.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semana de outubro.

UNIDADE 2: A NOSA ALIMENTACIÓN

CONTIDOS

- Os alimentos.
- A alimentación sa.
- A dieta equilibrada.
- Seguridade alimentaria.
- Interpretación da roda dos alimentos para a elaboración dunha dieta equilibrada.
- Manipulación dos alimentos en condicións hixiénicas.
- Interpretación correcta da información contida nas etiquetas dos alimentos envasados.
- Interese por coñecer as características dos alimentos para conseguir unha dieta equilibrada.
- Valoración das medidas de coidado e hixiene á hora de manipular os alimentos como hábitos de vida saudable.

TEMPORALIZACIÓN

- Terceira e cuarta semana de outubro.

UNIDADE 3: OS NOSOS SENTIDOS

CONTIDOS

- A vista.
- O oído.
- O tacto, o olfacto e o gusto.
- O coidado dos órganos dos sentidos.
- Lectura e interpretación de imaxes relacionadas coa estrutura e co funcionamento dos sentidos.
- Descrición da estrutura e do funcionamento dos órganos dos sentidos.
- Hábitos saudables para o coidado dos órganos dos sentidos.
- Interese por coñecer o funcionamento dos órganos dos sentidos.
- Valoración dos órganos dos sentidos pola súa importancia na percepción do mundo que nos rodea.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semana de novembro.

UNIDADE 4: OS ANIMAIS

CONTIDOS

- Os animais e as funcións vitais.
- Os animais vertebrados.
- Os animais invertebrados.
- Animais de Galicia.
- Identificación das principais partes do corpo dun vertebrado.
- Identificación das partes do corpo dun insecto.
- Descrición e identificación dalgúns representantes significativos da fauna de Galicia.
- Interese por coñecer as características dos animais que permiten clasificalos en grupos diferentes.
- Valoración da fauna de Galicia, en especial da que se encontra ameazada.

TEMPORALIZACIÓN

- Terceira e cuarta semana de novembro.

UNIDADE 5: AS PLANTAS

CONTIDOS

- As partes das plantas.
- A nutrición das plantas.
- A reprodución e a relación das plantas.
- As plantas de Galicia.
- Identificación das principais partes dunha planta.
- Clasificación das follas segundo a súa forma.

- Identificación das plantas máis representativas de Galicia.
- Interese por coñecer algunhas plantas representativas de Galicia e as súas principais características.
- Valoración das plantas pola súa importancia para o resto dos seres vivos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semana de decembro.

UNIDADE 6: A TERRA

CONTIDOS

- A Terra, o Sol e a Lúa.
- A Terra e a Lúa móvense.
- As estacións do ano.
- A Terra e a súa representación.
- Identificación da Terra, do Sol e da Lúa por medio de ilustracións.
- Localización dos puntos cardinais cun compás
- Interpretación e utilización do globo terráqueo e do planisferio.
- Interese por comprender como se produce a sucesión de días e noites e das estacións do ano.
- Curiosidade por saber como se capturan imaxes da Terra desde o espazo.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semana de xaneiro.

UNIDADE 7: A AUGA

CONTIDOS

- A auga e os seus estados.
- A auga na natureza.
- O ciclo da auga.
- O uso da auga.
- Identificación dos distintos estados da auga.
- Lectura comprensiva e interpretación de gráficos.
- Elección de actitudes responsables en relación co gasto de auga.
- Curiosidade por coñecer os procesos responsables do ciclo da auga.
- Interese por saber o tratamento que recibe a auga antes e despois de ser utilizada.
- Responsabilidade respecto ao noso gasto de auga.

TEMPORALIZACIÓN

- Cuarta semana de xaneiro e primeira de febreiro.

UNIDADE 8: A ATMOSFERA

CONTIDOS

- O aire e a atmosfera.
- O tempo e o clima.
- A contaminación do aire.
- Observación de fenómenos atmosféricos.
- Lectura comprensiva e interpretación de mapas do tempo.
- Elección de actitudes responsables para reducir a contaminación atmosférica.
- Interese por coñecer a composición, as características e os usos do aire.
- Curiosidade polos fenómenos meteorolóxicos e a súa relación co tempo atmosférico.
- Interese por coñecer as consecuencias da contaminación atmosférica.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semana de febreiro.

UNIDADE 9: O RELEVO E AS ROCHAS

CONTIDOS

- As rochas e os minerais.
- A extracción e os usos das rochas e os minerais.
- O solo e os seus usos.
- Identificación de minerais coa axuda dunha clave dicotómica sinxela.
- Identificación das principais propiedades dun mineral para a súa correcta clasificación.
- Interese por coñecer os usos e as aplicacións que teñen os minerais e as rochas.
- Valoración da importancia do solo como substrato que permite o crecemento das plantas das que nos alimentamos.

TEMPORALIZACIÓN

- Cuarta semana de febreiro e primeira de marzo.

UNIDADE 10: A MATERIA

CONTIDOS

- A materia e as súas propiedades.
- Tipos de materiais.
- Os cambios da materia.
- Clasificación dos obxectos segundo o estado da materia no que se encontren.
- Identificación dos materiais dos que están feitos algúns obxectos diferenciando os materiais naturais dos artificiais.
- Interese por coñecer os materiais dos que están formados os obxectos que nos rodean.

- Valoración das propiedades dos materiais en relación cos seus usos e aplicacións.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semana de marzo.

* A temporalización desta unidade e das seguintes pode variar en función das datas da Semana Santa.

UNIDADE 11: AS PERSOAS E A PAISAXE

CONTIDOS

- As paisaxes de chaira.
- As paisaxes de montaña.
- As paisaxes de costa.
- Os ríos e os lagos.
- Observación e obtención de información a partir de fotografías e ilustracións.
- Elaboración dun bosquejo dunha paisaxe a partir dunha fotografía.
- Realización de esquemas e resumos.

- Interese por coñecer a influencia da paisaxe nas persoas.
- Aprecio polas paisaxes.
- Valoración do proceso de aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de abril.

UNIDADE 12: ALDEAS, VILAS E CIDADES

CONTIDOS

- A localidade: aldeas, vilas e cidades.
- A poboación dun lugar.
- O goberno da localidade: o concello.
- Os servizos municipais.
- Análise de fotografías e ilustracións.
- Estudo dun proceso electoral.
- Realización de esquemas e resumos.

- Interese pola convivencia nas aldeas, vilas e cidades.
- Aprecio polos servizos municipais e o mobiliario urbano.
- Valoración do proceso de aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de abril.

UNIDADE 13: OS TRABALLOS

CONTIDOS

- O traballo e os sectores económicos.
- O sector primario.
- O sector secundario.
- O sector terciario.
- Análise de esquemas.
- Estudo dun proceso.
- Elaboración dun gráfico de liñas.
- Realización de esquemas e resumos.

- Aprecio por todos os traballos.
- Respecto e coidado polo medio natural.
- Expresión dos propios gustos sobre os traballos.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de maio.

UNIDADE 14: A ENERXÍA E AS MÁQUINAS

CONTIDOS

- A forza e a enerxía.
- As fontes de enerxía: tipos e problemas ambientais que xeran.
- As máquinas: tipos e funcionamento.
- Os inventos.
- Análise e interpretación de esquemas.
- Lectura das instrucións dun xoguete.
- Construción dun muíño en cartolina.

- Responsabilidade no uso das máquinas.
- Respecto e coidado do medio natural.
- Actitude positiva cara aos novos inventos.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de maio.

UNIDADE 15: AS PEGADAS DO PASADO

CONTIDOS

- O tempo e a súa medida.
- A historia: documentos e obxectos de estudo.

- As pegadas do tempo: monumentos, tradicións e personaxes.
- A localidade onte e hoxe.
- Análise e interpretación de láminas.
- Interpretación dun plano.
- Procura, análise e interpretación de documentos.

- Aprecio polo presente valorando o pasado.
- Respecto e coidado polos monumentos.
- Interese por coñecer o propio pasado.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de xuño.

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN : 4º NIVEL

UNIDADE 1: A nutrición

CONTIDOS

- A función de nutrición.
- A dixestión e a respiración.
- A circulación e a excreción.
- Hábitos saudables.
- Identificación dos principais órganos que forman os aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor.
- Accións encamiñadas ao coidado da saúde.
- Planificación do tempo libre.
- Valoración dos hábitos de vida saudable relacionados cos aparellos implicados na nutrición pola súa repercusión positiva na saúde das persoas.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semanas de outubro.

UNIDADE 2: A relación

CONTIDOS

- A función de relación.
- O sistema nervioso.
- O aparello locomotor.
- Hábitos saudables.
- Identificación dos principais órganos que forman o sistema nervioso e o aparello locomotor.
- Accións encamiñadas ao coidado da saúde.

- Organización da información en táboas.
- Valoración da realización dalgún deporte pola súa repercusión positiva na saúde das persoas.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semana de outubro.

UNIDADE 3: Os animais vertebrados

CONTIDOS

- Os mamíferos.
- As aves e os réptiles.
- Os anfibios e os peixes.
- Interpretación e elaboración de fichas de animais vertebrados en que se indican as súas principais características.
- Manexo de claves dicotómicas para a clasificación de animais vertebrados.
- Interese por coñecer as características dos animais vertebrados que permiten clasificalos en grupos diferentes.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semana de novembro.

UNIDADE 4: Os invertebrados

CONTIDOS

- As esponxas, as medusas e os vermes.
- Os moluscos e os equinodermos.
- Os artrópodos.
- Identificación dos principais grupos de invertebrados polas súas características externas.
- Interpretación de debuxos e fotografías sobre a estrutura dos animais invertebrados.
- Realización dun debuxo sinxelo que reflecta as características corporais máis importantes dun insecto.
- Interese por coñecer o comportamento social dalgúns insectos, coma as abellas.
- Valoración da diversidade de animais invertebrados.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semanas de novembro.

UNIDADE 5: Os ecosistemas

CONTIDOS

- Os ecosistemas.
- As relacións no ecosistema.
- Os problemas dos ecosistemas.
- A protección dos ecosistemas.
- Identificación dalgúns ecosistemas a partir de fotografías.
- Interpretación e representación gráfica de cadeas alimentarias.
- Interese por coñecer o valor ambiental que achegan os espazos protexidos.
- Valorar as accións que podemos realizar para protexer a natureza.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira e segunda semana de decembro.

UNIDADE 6: O territorio onde vivimos

CONTIDOS

- A organización do territorio español: as Comunidades Autónomas.
- Territorio e institucións de Galicia.
- Municipios, mancomunidades e comarcas.
- Análise de imaxes e gráficos.
- Interpretación dun gráfico de barras.
- Planificación dunha tarefa.
- Elaboración de táboas.
- Aprecio polas institucións democráticas.
- Interese por traballar en equipo.
- Valoración da propia aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semanas de xaneiro.

UNIDADE 7: A PAISAXE DE GALICIA

CONTIDOS

- O relevo de Galicia.
- Ríos e encoros de Galicia.
- O clima de Galicia.
- A flora, a fauna e os espazos protexidos de Galicia.
- Lectura e interpretación de mapas.
- Descrición de imaxes.
- Realización de esquemas.
- Elaboración de táboas.

- Aprecio polas distintas paisaxes do contorno.
- Respecto polos seres vivos que forman parte del.
- Valoración e coidado do contorno.

TEMPORALIZACIÓN

- Última semana de xaneiro e primeira semana de febreiro.

UNIDADE 8: A POBOACIÓN DE GALICIA

CONTIDOS

- A poboación de Galicia e o seu estudo.
- A distribución da poboación en Galicia.
- A poboación rural de Galicia: características e tipos de poboacións.
- A poboación urbana en Galicia.
- Lectura e interpretación de gráficos.
- Análise de imaxes.
- Realización de esquemas.
- Elaboración de itinerarios nun plano.
- Interese polo estudo da poboación.
- Respecto polas persoas doutros lugares.
- Aprecio pola interculturalidade.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semanas de febreiro.

UNIDADE 9: OS TRABALLOS DE GALICIA

CONTIDOS

- As actividades do sector primario.
- A agricultura en Galicia.
- A gandaría en Galicia.
- A pesca en Galicia.
- Outras actividades do sector primario en Galicia.
- As actividades do sector secundario en Galicia.
- Identificación e interpretación de imaxes.
- Descrición de procesos.
- Realización de esquemas
- Elaboración dun informe.
- Interese por coñecer as actividades económicas.
- Respecto por todos os traballos.
- Valoración do proceso de aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- Cuarta semana de febreiro e primeira semana de marzo.

UNIDADE 10: OUTROS TRABALLOS DE GALICIA

CONTIDOS

- As actividades do sector terciario.
- As características do comercio: o comercio en Galicia.
- Os transportes: medios de transporte e vías de comunicación.
- O transporte e o turismo en Galicia.
- As novas tecnoloxías e os medios de comunicación.
- Lectura e comparación de imaxes.
- Elaboración de esquemas e táboas.
- Interpretación dun mapa de transportes.
- Análise de tickets de transporte.
- Valoración do concepto servizo.
- Respecto por todos os traballos.
- Interese por coñecer o contorno social.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda e terceira semanas de marzo. *

*A temporalización desta unidade e das seguintes pode variar en función das datas da Semana Santa.

UNIDADE 11: A HISTORIA

CONTIDOS

- O tempo histórico e a súa medida.
- A Historia e os historiadores.
- As fontes da Historia.
- As etapas da Historia.
- A liña do tempo.
- Lectura de imaxes.
- Elaboración de esquemas e táboas.
- Interpretación dunha liña do tempo.
- Situación cronolóxica de obxectos.
- Conciencia do paso do tempo.
- Respecto pola vida noutras épocas.
- Aprecio polo traballo dos historiadores.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de abril.

UNIDADE 12: OS PRIMEIROS SERES HUMANOS

CONTIDOS

- Os cazadores-recolectores do Paleolítico.
- A revolución neolítica: a agricultura e a gandaría.
- As pegadas da Prehistoria: pintura, escultura, ferramentas e artesanía.
- Interpretación de imaxes.

- Análise dun texto histórico-literario.
- Creación dun texto literario con ambientación histórica.
- Empatía coas persoas do pasado.
- Respecto e coidado polos obxectos do pasado.
- Interese por coñecer a Historia.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de abril.

UNIDADE 13: EXIPCIOS E ROMANOS

CONTIDOS

- A vida no Exipto antigo: sociedade e economía.
- Aspectos culturais de Exipto: arte, relixión e escritura.
- A vida na antiga Roma: sociedade e economía.
- A cultura romana.
- Análise e interpretación de imaxes e gráficos.
- Lectura e comentario dun cómic de tema histórico.
- Detección de anacronismos nun cómic.

- Respecto polas culturas do pasado.
- Valoración dos obxectos do pasado.
- Interese por coñecer a Historia.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de maio.

UNIDADE 14: CABALEIROS E NAVEGANTES

CONTIDOS

- Sociedade e economía na Idade Media.
- A arte medieval e as universidades.
- Os cambios na forma de vida na Idade Moderna.
- O legado da Idade Moderna: os descubrimentos xeográficos, a imprenta, a arte, a música...
- Análise e interpretación de imaxes e gráficos.
- Elaboración dunha biografía.
- Lectura de mapas.
- Respecto polas formas de vida do pasado.
- Interese por coñecer o impacto das civilizacións do pasado sobre a nosa cultura.
- Valoración da propia aprendizaxe.

TEMPORALIZACIÓN

- Segunda quincena de maio.

UNIDADE 15: A HISTORIA RECENTE

CONTIDOS

- A Idade Contemporánea: sociedade e economía.
- Avances tecnolóxicos e científicos da Idade Contemporánea.
- A historia recente: sociedade e economía.
- Lectura e comparación de imaxes.
- Elaboración de esquemas e táboas.
- Elaboración dun álbum de fotografías.
- Análise dunha fotografía.
- Conciencia do paso do tempo.
- Respecto pola vida noutras épocas.
- Aprecio polos avances da humanidade.

TEMPORALIZACIÓN

- Primeira quincena de xuño.

CONTRIBUCIÓN DO COÑECEMENTO DO MEDIO AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA NO COÑECEMENTO E NA INTERACCIÓN CO MUNDO FÍSICO

Para lograr a adquisición desta competencia, o alumno debe...

Ser quen de explicar como funciona o corpo humano, coa fin de actuar para previr enfermidades e conservar a saúde propia e a dos demais.

En segundo ciclo, os alumnos aprenderán nocións básicas sobre como son e como funcionan os principais aparatos e sistemas do corpo humano. Ademais, coñecerán algunhas enfermidades dos órganos dos sentidos e reflexionarán sobre a maneira de protexelos. Tamén estudarán algúns hábitos básicos de alimentación.

Ser quen de reflexionar criticamente e de manifestar actitudes responsables sobre o medio natural.

Neste ciclo, o alumno aprenderá normas para aforrar enerxía e relacionará o uso da enerxía coa contaminación. Tamén identificará accións que contaminan a auga e o aire e que perxudican as plantas e os animais, e comprenderá por que cómpre coidar a natureza. Ademais, coñecerá e valorará os espazos protexidos da súa comunidade autónoma.

Ser quen de aplicar coñecementos científicos para explicar o mundo físico e resolver problemas da vida cotiá.

En segundo ciclo, o alumno aprenderá a explicar fenómenos como as estacións, a duración do ano, o ciclo da auga e o tempo atmosférico. Tamén estudará nocións básicas sobre a materia, a enerxía e as forzas, que lle permitirán comprender fenómenos cotiáns. Por outra parte, profundará no seu coñecemento sobre como funcionan algunhas máquinas.

Ser quen de explicar con criterios científicos o funcionamento dos seres vivos e a súa interacción co medio natural e cos seres humanos.

Durante o segundo ciclo, o alumno aprenderá a identificar e a clasificar os animais e as plantas segundo distintos criterios científicos. Ademais, o alumno saberá cales son as necesidades fundamentais dos seres vivos e poderá explicar as relacións básicas que existen entre os compoñentes dun ecosistema.

Ser quen de comprender as características das paisaxes e de distintos contornos para valorar a súa diversidade e para orientarse no espazo próximo.

Neste ciclo, os alumnos aprenderán a recoñecer distintos tipos de paisaxe. Coñecerán as características da paisaxe da súa comunidade autónoma e aprenderán a interpretar os elementos básicos dun mapa de relevo e dun mapa temático.

DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA SOCIAL E CIDADÁ

Para lograr a adquisición desta competencia, o alumno debe:

Ser quen de entender a organización social e económica nos contornos máis próximos, para participar como cidadán activo na vida social.

En segundo ciclo, os alumnos estudarán a organización política da localidade e da comunidade autónoma. Tamén aprenderán os datos básicos sobre as actividades económicas, a poboación e as institucións da súa localidade e da súa comunidade autónoma. Ademais, participarán activamente en debates, diálogos e postas en común sobre distintos temas.

Ser quen de recoñecer feitos e personaxes do pasado para comprender o presente no seu contorno máis próximo.

Neste ciclo, os nenos aprenderán a recoñecer os cambios que se producen co paso do tempo na súa localidade e na súa comunidade autónoma. Tamén aprenderán a diferenciar as formas de vida das distintas etapas da Historia e a organizar feitos nunha secuencia temporal.

Ser quen de comprender e valorar a realidade social para convivir de forma tolerante e solidaria.

En segundo ciclo, os alumnos reflexionarán sobre a importancia das leis e das institucións locais, autonómicas e estatais. Ademais, aprenderán a poñerse no lugar doutras persoas que viven situacións conflitivas e suxerirán formas de resolver conflitos.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE COÑECEMENTO DO MEDIO AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística.

Na área de Coñecemento do medio preséntanse distintos tipos de información: textos expositivos, carteis, noticias, folletos etc., que permiten traballar a competencia lectora. Ademais, desenvólvense as habilidades de comunicación oral mediante actividades de intercambio de opinións sobre diversos temas.

- Aumentar a riqueza no vocabulario específico desta área.

- Ser rigoroso no emprego dos termos específicos desta área.
- Saber construír un discurso: ser coidadoso na precisión de termos, encadeamento de ideas, expresión verbal.
- Adquirir a terminoloxía específica sobre seres vivos, e sobre obxectos e fenómenos naturais.
- Comprender textos informativos, explicativos e argumentativos.
- Transmitir ideas en informacións sobre a natureza.

Competencia matemática.

En segundo ciclo trabállanse de maneira especial nocións relacionadas coa interpretación numérica do mundo físico (a medida do tempo e da distancia, e a introdución a a medición da materia) e da sociedade (demografía e actividades económicas).

- Utilizar ferramentas matemáticas tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas.
- Utilizar a linguaxe matemática para cuantificar fenómenos naturais, expresar datos.
- Empregar o cálculo para resolver enigmas o problemas.
- Interpretar e expresar información con números.
- Poner en práctica procesos de razoamento.

Tratamento da información e da competencia dixital.

Esta área contribúe ao tratamento da información a través de múltiples actividades de observación e descrición da realidade, igual ca de rexistro e de clasificación de información - táboas, fichas, escritos...-. Por outra parte, nesta área faise unha introdución ao ordenador e ao seu funcionamento.

- Utilizar distintos procedementos de busca, selección, organización e apicalos na área.
- Saber utilizar un ordenador de forma básica.
- Saber buscar en internet de forma guiada.
- Mellorar nas destrezas asociadas á utilización de esquemas, mapas conceptuais.
- Utilizar as tecnoloxías da comunicación e a información para ter unha visión actualizada da actividade científica.

Competencia cultural e artística.

Desde a área de Coñecemento do medio favorécese o coñecemento e a valoración de expresións culturais doutras sociedades e doutros momentos históricos. Ademais contribúese ao desenvolvemento desta competencia, na medida en que a observación sistemática de fotografías e ilustracións forma parte das habilidades propias da educación artística. Na área de Coñecemento do medio tamén se realizan diversas actividades de creación plástica e anímase a desenvolver esta competencia a través dunha coidadosa selección, desde a perspectiva estética, das ilustracións e das fotografías.

- Coñecer as manifestacións culturais do noso contorno.
- Valorar a diversidade cultural do noso contorno.
- Recoñecer as manifestacións culturais que forman parte do patrimonio cultural de Galicia.

Competencia para aprender a aprender

Nesta área trabállanse diferentes técnicas para seleccionar, organizar, interpretar e memorizar información. Ademais, ofrécense abundantes resumos e distintos tipos de gráficos e de organizadores gráficos.

- Desenvolver técnicas para aprender, organizar, memorizar e recuperar a información.
- Facer resumos, esquemas ou mapas mentais.
- Reflexionar sobre o que, e como, se aprendeu.
- Adquirir conceptos esenciais ligados ao noso coñecemento natural para incorporar información proveniente da propia experiencia ou de escritos ou audiovisuais.
- Adquirir procedementos de análise de causas e consecuencias.

Autonomía e iniciativa persoal.

En Coñecemento do medio, as múltiples actividades de aplicación de coñecementos e de solución de problemas da vida diaria promoven o desenvolvemento desta competencia.

- Tomar decisións desde o coñecemento dun mesmo (no ámbito escolar e nas actividades de ocio).
- Participar na construción de solucións.
- Desenvolver habilidades sociais como respecto aos demais, cooperación e traballo en equipo.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

1. Identificar o home e a muller como seres vivos, as partes do corpo humano, a súa relación co medio, órganos, aparatos, sentidos, semellanzas e diferencias entre as persoas e valorar a diversidade.

Avaliarase a capacidade para recoñecer o funcionamento do corpo humano nun sentido global, identificando as partes que permiten o movemento e a relación co medio, aceptándoo e respectando as diferencias.

2. Recoñecer e explicar, recollendo datos, as relacións entre algúns factores do medio físico (relevo, chan, clima, vexetación...) e as formas de vida e as actuacións das persoas, valorando a adopción de actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.

Con este criterio trátase de coñecer se son capaces de apreciar relacións coma as que se dan entre tipo de vivenda, cultivos, paisaxe, vestimenta etc. co clima, o relevo, a presenza de determinadas especies animais e vexetais etc., como aproximación ao concepto de hábitat.

3. Identificar e clasificar animais, plantas e rochas, segundo criterios científicos.

Con este criterio de avaliación trátase de saber se coñecen criterios científicos para clasificar seres vivos ou inertes; coma o seu réxime alimentario, a súa forma de reproducirse, ou a súa morfoloxía en seres vivos, ou a súa dureza, exfoliación ou brillo en rochas e minerais.

4. Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.

Este criterio pretende avaliar a capacidade para discernir actividades que prexudican e que favorecen a saúde e o desenvolvemento equilibrado da súa personalidade, como a enxesta de lambonadas, o exceso de peso da súa mochila, os desprazamentos a pé, o uso limitado da televisión, as videoconsolas ou os xogos de ordenador etc.

5. Identificar, a partir de exemplos da vida diaria, algúns dos principais usos que as persoas fan dos recursos naturais, sinalando vantaxes e inconvenientes e analizar o proceso seguido por algún ben ou servizo, desde a súa orixe ata o consumidor.

Con este criterio preténdese avaliar o coñecemento dos elementos fundamentais do medio físico, a súa relación coa vida das persoas, así como o equilibrio existente entre os diferentes elementos do medio físico e as consecuencias derivadas do uso inadecuado do medio e dos recursos. Do mesmo xeito, avaliarase o grao de coñecemento dalgúns procesos de produción de alimentos, das técnicas e procedementos de conservación dos mesmos e da súa comercialización. Así mesmo valorarase se sabe poñer exemplos da relevancia que ten para a economía mundial a introdución das tecnoloxías para o desenvolvemento da sociedade do benestar.

6. Recoñecer, apreciar e valorar a súa pertenza a uns grupos sociais determinados (barrio, localidade, comarca, comunidade autónoma, etc.), con características e trazos propios (normas de comportamento, costumes, valores, lingua, cultura, etc.)..

Quérese avaliar con este criterio se coñecen o funcionamento xeral dos órganos dalgúns organizacións próximas, o papel das administracións como garantes dos servizos públicos máis importantes para mellorar a vida dos cidadáns. Así mesmo valorarase os comportamentos de participación e asunción de responsabilidades para favorecer a convivencia na aula e a participación no centro.

7. Utilizar as nocións espaciais e a referencia aos puntos cardinais para situarse no contorno, para localizar e describir a situación dos obxectos en espazos delimitados, e utilizar planos e mapas con escala gráfica para desprazarse.

Con este criterio de avaliación trátase de comprobar se interiorizaron as nocións espaciais, se saben localizar a situación dos puntos cardinais e se poden situarse e desprazarse no espazo facendo referencia a eles e utilizando planos e mapas con escala gráfica.

8. Explicar con exemplos concretos, a evolución dalgún aspecto da vida cotiá relacionado con feitos históricos relevantes, identificando as nocións de duración, sucesión e simultaneidade.

Con este criterio trátase de comprobar o grao de adquisición das nocións básicas de tempo histórico: presente-pasado-futuro, anterior-posterior, duración e simultaneidade (antes de, despois de, ao mesmo tempo que, mentres...) O alumnado deberá situar correctamente, seguindo os referidos criterios de sucesión, duración e simultaneidade de feitos históricos relevantes relacionados coas formas de subsistencia e de organización social.

9. Identificar fontes de enerxía comúns e procedementos e máquinas para obtela, poñer exemplos de usos prácticos da enerxía e valorar a importancia de facer un uso responsable das fontes de enerxía do planeta.

Con este criterio preténdese avaliar se son capaces de identificar as fontes de enerxía máis comúns (vento, sol, combustibles etc.) e se relacionan a enerxía con usos habituais na súa vida cotiá (o batedor, o secador, a calefacción, o aire acondicionado etc.), se recoñecen a calor como transferencia de enerxía en procesos físicos observables, se describen transformacións simples de enerxía (a combustión nun motor para mover un

coche, a enerxía eléctrica para que funcione unha lámpada etc.) Así mesmo deberán poñer exemplos de comportamentos individuais e colectivos para utilizar de forma responsable as fontes de enerxía.

10. Analizar as partes principais de obxectos e máquinas, as funcións de cada unha delas e planificar e realizar un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto mostrando actitudes de cooperación no traballo en equipo e o coidado pola seguridade.

Este criterio avalía se coñecen e saben explicar as partes dunha máquina (poleas, pancas, rodas e eixes, engrenaxes...) e cal é a súa función. Así mesmo, valorarase se saben aplicar eses coñecementos na construción dalgún obxecto o aparato, por exemplo un coche que rode, aplicando correctamente as operacións matemáticas básicas no cálculo previo, e as tecnolóxicas: unir, cortar, decorar etc., sabendo relacionar os efectos coas causas. É básico valorar o traballo cooperativo e a súa desenvolvemento manual, apreciando o coidado pola seguridade propia e dos seus compañeiros, o coidado das ferramentas e o uso axustado dos materiais.

11. Desenvolver unha actitude de respecto polo legado histórico, social e cultural que recibimos.

Con este criterio preténdese a valoración e coñecemento de expresións culturais doutras sociedades e doutros monumentos históricos así como das manifestacións culturais do noso contorno.

12. Desenvolver unha actitude de respecto cara as características e trazos propios doutros grupos, rexeitando calquera tipo de discriminación.

Con este criterio de avaliación tratamos de que comprendan e valoren a realidade social para convivir de forma tolerante e solidaria.

13. Participar en actividades de grupo de modo constructivo, responsable e solidario, respectando os principios básicos establecidos (quendas de palabra, atención nas intervencións, achega de ideas e consideración das decisións e acordos tomados), desenvolvendo unha actitude de respecto e valoración das achegas propias e dos demais.

Este criterio trata de avaliar a capacidade para participar activamente en debates, diálogos e postas en común sobre distintos temas e desenvolver habilidades sociais como respecto aos demais, cooperación e traballo en equipo.

14. Desenvolver actitudes que contribúan activamente á conservación e mellora do medio ambiente e patrimonio cultural, valorando a entrega daquelas persoas que se dedican de forma altruista ao seu coidado.

Este criterio trata de avaliar a actitude responsable sobre o medio natural, identificando accións de contaminación que perxudican as plantas e os animais, e comprender porque cómpre coidar a natureza.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTEN UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

1. Identificar o home e a muller como seres vivos, as partes do corpo humano, a súa relación co medio, órganos, aparatos, sentidos, semellanzas e diferencias entre as persoas e valorar a diversidade.
2. Recoñecer e explicar, recollendo datos, as relacións entre algúns factores do medio físico (relevo, chan, clima, vexetación...) e as formas de vida e as actuacións das persoas, valorando a adopción de actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.
3. Identificar e clasificar animais, plantas e rochas, segundo criterios científicos.
4. Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
6. Recoñecer, apreciar e valorar a súa pertenza a uns grupos sociais determinados (barrio, localidade, comarca, comunidade autónoma, etc.), con características e trazos propios (normas de comportamento, costumes, valores, lingua, cultura, etc.)..
10. Analizar as partes principais de obxectos e máquinas, as funcións de cada unha delas e planificar e realizar un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto mostrando actitudes de cooperación no traballo en equipo e o coidado pola seguridade.
11. Desenvolver unha actitude de respecto polo legado histórico, social e cultural que recibimos.
12. Desenvolver unha actitude de respecto cara as características e trazos propios doutros grupos, rexeitando calquera tipo de discriminación.
13. Participar en actividades de grupo de modo constructivo, responsable e solidario, respectando os principios básicos establecidos (quendas de palabra, atención nas intervencións, achega de ideas e consideración das decisións e acordos tomados), desenvolvendo unha actitude de respecto e valoración das achegas propias e dos demais.
14. Desenvolver actitudes que contribúan activamente á conservación e mellora do medio ambiente e patrimonio cultural, valorando a entrega daquelas persoas que se dedican de forma altruista ao seu coidado.

5. EDUCACIÓN ARTÍSTICA: PLÁSTICA - MÚSICA

OBXECTIVOS - PLÁSTICA

1. Describir as características de elementos presentes no contorno e as sensacións que as obras artísticas provocan.
2. Usar adecuadamente algúns dos termos propios da linguaxe plástica e musical en contextos precisos, intercambios comunicativos, descrición de procesos e argumentacións.
3. Interpretar o contido de imaxes e representacións do espazo presentes no contorno.
4. Clasificar texturas, formas e cores atendendo a criterios de similitude ou diferenza.

OBXECTIVOS - MÚSICA

1. Controlar e utilizar de forma espontánea e intencionada a voz e o propio corpo para expresarse e comunicarse cos demais.
2. Coñecer e cantar cancións traballando distintos aspectos (ritmo, forma, intensidade, fraseo, carácter).
3. Interpretar cancións e melodías ao unísono, poñendo atención no carácter, a expresión, a dicción e a dinámica.
4. Interiorizar secuencias rítmicas sinxelas.
5. Percibir o sentido do pulso, ritmo e compás a través de percusión corporal e instrumental, en melodías, exercicios rítmicos, cancións...
6. Interpretar partituras empregando grafías non convencionais e convencionais (figuras musicais, pentagrama , clave de sol, notas, compás, liña adicional, liña divisoria...)
7. Coñecer, e clasificar por familias os instrumentos da orquestra escolar.
8. Utilizar os instrumentos da orquestra escolar para realizar acompañamentos sinxelos de cancións e melodías.
9. Iniciarse no manexo da frauta doce.
10. Diferenciar e recoñecer as cualidades do son.
11. Participar na audición activa de pezas musicais.
12. Participar con entusiasmo na realización de danzas do mundo, e na elaboración de coreografías propias.
13. Ter confianza nas propias creacións musicais e gozar co proceso creativo.
14. Reproducir algunhas das imaxes e sons dos diferentes medios de comunicación do ámbito, apreciando as súas cualidades e limitacións.
15. Clasificar os sons do ámbito, segundo sexan do seu agrado ou desagrado, explicando a súa elección.
16. Desenvolver progresivamente a capacidade crítica respecto á expresión e estética dos medios de comunicación que utilizan a imaxe e o son.
17. Gozar das obras musicais clásicas e da comunidade autónoma.
18. Coñecer os elementos máis destacados do patrimonio cultural.
19. Coñecer os costumes populares de a comunidade autónoma a través das cancións e danzas tradicionais.
20. Desenvolver a sensibilidade e o gusto por todo o belo e creativo.
21. Expresar libremente as ideas e os sentimentos a través da elaboración de obras musicais creativas.
22. Mostrar confianza nas propias capacidades creativas.

23. Realizar producións musicais colectivas máis complexas que no ciclo anterior cooperando na elaboración dun único produto final.
24. Valorar e respectar as achegas dos demais na produción dunha obra musical en conxunto.
25. Representar en grupo diferentes roles e situacións da vida cotiá e do mundo da fantasía mediante o xogo colectivo, utilizando os recursos expresivos e musicais do corpo.
26. Coñecer algunhas das profesións dos ámbitos artísticos, interesándose polas características do traballo dos artistas e gozando como público na observación das súas producións.

CONTIDOS - PLÁSTICA

3º NIVEL

1. Observación plástica

- Observación atenta da técnica do raiado e apreciación das súas calidades estéticas e visuais.
- As formas xeométricas presentes nos obxectos.
- As calidades estéticas, visuais e luminosas do contorno.
- As calidades estéticas en modelos naturais do contorno.
- Identificación de imaxes do contorno.
- Asociación de imaxes.
- Identificación entre formas xeométricas e obxectos.
- O tempo: a súa influencia na cor dunha paisaxe.
- A perspectiva na paisaxe.

2. Expresión e creación

- Organización das formas no espazo e o tempo.
- A cor. Obtención da cor. Mesturas de cor.
- Tons e gamas.
- Clasificación (cores frías e cálidas).
- O tamaño, a proporción e o espazo.
- Representación do espazo: plano e volume.
- O volume con trazado de liñas.
- O volume con sombreado e mancha.
- O volume a través da cor.
- A luz e a sombra na forma e o volume.
- Trazado de faccións expresando emocións diferentes.
- Obxectos inventados a partir de formas xeométricas.

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN – 3ºNIVEL

PRIMEIRO TRIMESTRE

- Tamaño e proporción, figura en movemente. análise e reprodución de proporcións humanas correspondentes a distintas edades.
- Elaboración de monecos con corpos en forma de follas.
- Uso da trama, do coloreado e da iluminación nos debuxos. Utilización das cores otoñais
- As paisaxes, a árbore como elemento definidor da perspectiva, uso das gamas tonais na caracterización de especies arbóreas. Froitos. Observación dunha árbore de folla caduca nunha paisaxe invernal.
- Collaxe de paisaxes otoñais
- Elaboración de murais, debuxos, fichas e comecastañas para o día do magosto
- Motivos do nadal, composicións xeométricas, paisaxes de campo, con neve...
- Elaboración de libro de froitos
- Elaboración de diversos traballos relacionados co tema do colexio “Culturas do Mundo”, relacionados coa cultura dos Tuaregs: murais, adornos aula, adornos dos Tuaregs, adornos de Africa, etc.
- Elaboración de contos.

SEGUNDO TRIMESTRE

- Utilización de cores frías:negros, grise, brancos, azuis, verdes, violáceas.
- Realización de actividades relacionadas co inverno.
- Realización de murais para o día da Paz.
- Elaboración de caretas e disfraces para o Entroido e relacionados co tema do colexio : “Culturas do mundo”: Disfraz de Tuaregs.
- Elaboración de contos

TERCEIRO TRIMESTRE

- Aplicación da cor como definidora de formas e volumes, composicións xeométricas, cores difuminadas.
- Seguir con temas de adorno das aulas, de pasillos etc sobre o tema “Culturas do Mundo: Tuaregs.
- Debuxos e composicións diversas sobre os temas deste trimestre como: letras galegas e festival fin de curso.
- Elaboración de cómics.

4º NIVEL

1. Observación plástica

- Identificación de imaxes do contorno.
- A figura humana, os animais, as plantas, os obxectos, a paisaxe e diferentes espazos interiores.
- Observación para a elaboración de imaxes: trazado da figura humana, de animais, de plantas, de obxectos, de paisaxes e de espazos de interior.
- Asociación de imaxes.
- Identificación de sinais.
- O tempo, a súa influencia na cor da paisaxe.
- A textura: visual e táctil, o seu recoñecemento e aplicación.

2. Expresión e creación

- A forma. O esquema corporal da figura humana e dos animais. Formas das plantas (partes e variedade). Formas básicas dos obxectos. Diferentes formas de paisaxe. Formas básicas dos espazos de interior.
- O punto. A liña, as súas clases e calidades de expresión.
- O plano e as súas formas regulares e irregulares.
- As formas xeométricas.
- A cor e a súa utilización: tons, matices, contrastes, mesturas, (cores frías e cálidas).
- Articulación dos diferentes elementos: liña-mancha, cor-textura e textura-mancha.
- Combinación de formas xeométricas con obxectos.
- O volume e a forma.
- A cor: tons, matices e contrastes.
- Representación do espazo: plano e volume.

TEMPORALIZACIÓN E SECUENCIACIÓN – 4º NIVEL

PRIMEIRO TRIMESTRE

- Tamaño e proporción,figura en movemento.analise e reprodución de proporcións humanas correspondentes a distintas edades.
- Elaboración de monecos con corpos en forma de follas.
- Uso da trama, do coloreado e da iluminación nos debuxos.Utilización das cores otoñais
- As paisaxes, a árbore como elemento definidor da perspectiva, uso das gamas tonais na caracterización de especies arbóreas. Froitos. Observación dunha árbore de folla caduca nunha paisaxe invernal.
- Collaxe de paisaxes otoñais
- Elaboración de murais, debuxos, fichas e comecastañas para o día do magosto
- Motivos do nadal, composicións xeométricas, paisaxes de campo, con neve, etc.
- Elaboracións de contos
- Elaboración de diversos traballos relacionados co tema do colexio “Culturas do Mundo”, relacionados coa cultura dos Masais: murais, adornos aula, adornos dos Masais, adornos de Africa, etc.
- Elaboración de contos.

SEGUNDO TRIMESTRE

- Utilización de cores frías:negros, grise, brancos, azuis, verdes, violáceas.
- Realización de actividades relacionadas co inverno.
- Realización de murais para o día da Paz.
- Elaboración de lanzas, escudos, collares e disfraces para o Entroido relacionados co tema do colexio : “Culturas do mundo”: Disfraz de Masais.
- Elaboración de contos

TERCEIRO TRIMESTRE

- Aplicación da cor como definidora de formas e volumes,composicións xeométricas,cores difuminadas.

-Seguir con temas de adorno das aulas, de pasillos, cuadros etc sobre o tema “Culturas do Mundo: Masais.

-Debuxos e composicións diversas sobre os temas deste trimestre como: letras galegas e festival fin de curso.

Elaboración de cómics.

CONTIDOS - MÚSICA 3º

Bloque 1. - escoita

- As cualidades básicas do son por separado e conxuntamente: intensidade, altura, timbre e duración.
- Elementos básicos dunha composición musical: ritmo, melodía, harmonía e forma.
- A importancia do silencio.
- Voces, instrumentos e conxuntos vocais e instrumentais.
- Audición e imitación: polirritmias
- A representación gráfica da música como medio de comunicación.
- A grafía musical como representación do son, o movemento e a forma.
- Situacións de utilización de grafías musicais.
- Elementos e tipos de grafía elementais para a representación do son, o movemento e a forma, tanto convencionais como non convencionais.
- A música e a danza: funcións no ámbito sociocultural dos alumnos e alumnas.
- A información musical: a obra e as súas características formais; contextualización do feito musical; interrelación con outras áreas; algúns estilos básicos e a música en distintos espazos.
- A música e o movemento nos medios de comunicación social.
- A música noutras culturas.

Bloque 2. - Interpretación e Creación

- Emisión de voz, técnica vocal. Entoacións.
- Prosodias rítmicas e retahílas.
- A canción: tipos e formas de cancións; aspectos musicais e expresivos dunha canción.
- Aspectos expresivos: intencións comunicativas do canto; proposta de inicio ou arranque; elementos que contextualizan o canto; elementos musicais e expresivos.
- Tipos de voces para a música. Diferentes usos da voz.
- Coñecemento dun repertorio axeitado de cancións
- .Cancións ao unísono e iniciación á polifonía.
 - movemento expresivo e a música: formas básicas.
- A danza como forma organizada de movemento.
- Tipos de danza.
 - corpo como instrumento musical.
- Posibilidades sonoras instrumentais dende varias ópticas.
- Familias instrumentais: tipos e agrupacións.
- As pezas instrumentais: tipos e formas.
- Coñecemento dun repertorio axeitado de pezas.
- Elementos que configuran a peza instrumental: musicais (ritmo, melodía, harmonía e forma) e expresivos (intensidade, tempo, timbre, articulación e fraseo).
- Instrumentos para acompañar cancións e danzas.

CONTIDOS - MÚSICA 4º

Bloque 1. - escoita

- As cualidades básicas do son por separado e conxuntamente: intensidade, altura, timbre e duración.
- Os elementos básicos dunha composición musical: ritmo, melodía, harmonía e forma.
- A importancia do silencio.
- Voces, instrumentos e conxuntos vocais e instrumentais.
- A representación gráfica da música como medio de comunicación.
- A grafía musical como representación do son, movemento e a forma.
- Situacións de utilización de grafías musicais.
- Elementos e tipos de grafía elementais para a representación do son, o movemento e a forma, tanto convencionais como non convencionais.
- A música e a danza: funcións no ámbito sociocultural dos alumnos e das alumnas.
- A información musical: a obra e as súas características formais; contextualización do feito musical; interrelación con outras áreas; algúns estilos básicos e a música en distintos espazos.
- A música e o movemento nos medios de comunicación social.
- A música noutras culturas.

Bloque 2. - Interpretación e Creación

- Emisión de voz, técnica vocal. Entoacións.
- Prosodias rítmicas e retahílas.
- A canción: tipos e formas de cancións; aspectos musicais e expresivos dunha canción.
- Aspectos expresivos: intencións comunicativas do canto; proposta de inicio ou arranque; elementos que contextualizan o canto; elementos musicais e expresivos.
- Tipos de voces para a música. Diferentes usos da voz.
- Coñecemento dun repertorio axeitado de cancións.
- Cancións ao unísono e iniciación á polifonía.
- O corpo como instrumento musical.
- Posibilidades sonoras instrumentais dende varias ópticas.
- Familias instrumentais: tipos e agrupacións.
- Instrumentos escolares para acompañar cancións e danzas.
- Fruta doce. Recomendacións: dixitación, respiración, control postural e articulación.
- Fruta: notas das escalas de Do M.
- Coñecemento dun repertorio axeitado de pezas interpretads coa fruta doce..
- As pezas instrumentais: tipos e formas.
- Elementos que configuran a peza instrumental: musicais (ritmo, melodía, harmonía e forma) e expresivos (intensidade, tempo, timbre, articulación e fraseo).
- Instrumentos escolares para acompañar cancións e danzas.
- O movemento expresivo e a música: formas básicas.
- A danza como forma organizada de movemento.
- Tipos de danza.

CONTRIBUCIÓN DA EDUCACIÓN ARTÍSTICA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

DESENVOLVEMENTO DA COMPETENCIA CULTURAL E ARTÍSTICA

A área de Educación artística contribúe á adquisición da *competencia cultural e artística* axudándolle ao alumnado a iniciarse na percepción e na comprensión do mundo que lle rodea. A posibilidade de representar unha idea de forma persoal, valéndose dos recursos que as linguaxes artísticas proporcionan, favorece a iniciativa, a imaxinación e a creatividade, ao mesmo tempo que ensina a respectar outras formas de pensamento e expresión.

A área, ao propiciar o achegamento a diversas manifestacións culturais e artísticas, tanto do contorno máis próximo coma doutros pobos, dota os alumnos e as alumnas de instrumentos para valoralas e para formular opinións cada vez máis fundamentadas no coñecemento. Deste xeito, poden ir configurando criterios válidos en relación cos produtos culturais e ampliar as súas posibilidades de lecer.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN ARTÍSTICA AO DESENVOLVEMENTO DOUTRAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Autonomía e iniciativa persoal.

O proceso que leva o neno desde a exploración inicial ata o produto final require dunha planificación previa e demanda un esforzo por alcanzar resultados orixinais, non-estereotipados.

A creatividade esixe actuar con autonomía, poñer en marcha iniciativas, barallar posibilidades e solucións diversas. O proceso non só contribúe á orixinalidade, á busca de formas innovadoras, senón que tamén xera flexibilidade pois ante un mesmo suposto poden darse diferentes respostas.

- Manipular materiais e adquirir a bagaxe plástica expresiva.
- Experimentar e gozar co uso de técnicas e materiais.
- Desenvolver iniciativas e solucións diversas.
- Favorecer a creatividade levando a cabo iniciativas e barallando diferentes posibilidades.
- Fomentar a orixinalidade e a busca de novas formas innovadoras no proceso creativo.
- Elixir os recursos tendo en conta a intencionalidade expresiva do que se desexa lograr.
- Planificar o proceso creativo e esforzarse por alcanzar resultados orixinais.

Competencia social e cidadá.

No ámbito da Educación artística, a interpretación e a creación supoñen, en moitas ocasións, un traballo en equipo. Esta circunstancia esixe cooperación, asunción de responsabilidades, seguimento de normas e instrucións, coidado e conservación de materiais e instrumentos, aplicación de técnicas concretas e utilización de espazos de maneira apropiada.

- Coidar e conservar materiais e instrumentos.
- Traballar en equipo cooperando e asumindo responsabilidades.
- Aplicar técnicas concretas e utilizar os espazos de xeito apropiado.
- Seguir as normas e as instrucións dadas.
- Expresarse buscando o acordo con actitude de respecto, de aceptación e de entendemento.

Competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico.

Contribúese á apreciación do contorno a través do traballo perceptivo con sons, formas, cores, liñas, texturas, luz ou movemento presentes nos espazos naturais e nas obras e realizacións humanas. A área sèrvese do medio como pretexto para a creación artística, explóralo, manipúlao e incorpóralo recreándoo para darlle unha dimensión que proporcione goce e contribúa ao enriquecemento da vida das persoas. Así mesmo, ten en conta outra dimensión igualmente importante, a que compete ás agresións que deterioran a calidade de vida, como a contaminación sonora ou as solucións estéticas pouco afortunadas de espazos, obxectos ou edificios, axudándolles aos nenos e ás nenas a tomar conciencia da importancia de contribuír a preservar un contorno físico agradable e saudable.

- Tomar conciencia da importancia de contribuír a preservar un contorno físico agradable e saudable.
- Utilizar o medio como pretexto para a creación artística.
- Mostrar actitudes de respecto cara aos demais e cara a un mesmo.
- Apreciar o contorno a través de cores, formas, sons, texturas, etc., presentes na natureza e nas obras realizadas polo home.

Competencia para aprender a aprender.

Favorécese a reflexión sobre os procesos na manipulación de obxectos, a experimentación con técnicas e materiais e a exploración sensorial de sons, texturas, formas ou espazos, coa fin de que os coñecementos adquiridos doten os nenos e as nenas dunha bagaxe suficiente para utilízalos en situacións diferentes. O desenvolvemento da capacidade de observación presenta a conveniencia de establecer pautas que a guíen, co obxecto de que o exercicio de observar proporcione información relevante e suficiente. Neste sentido, a área axuda a adquirir competencia en aprender ao proporcionar protocolos de indagación e planificación de procesos susceptibles de seren utilizados noutras aprendizaxes.

- Ter curiosidade respecto do resultado final dunha actividade manipulativa.
- Esforzarse por alcanzar resultados orixinais.
- Observar co obxecto de adquirir información relevante e suficiente.
- Reflexionar sobre os procesos na manipulación de obxectos, a experimentación con técnicas e materiais e a exploración sensorial de sons, texturas, formas e espazos.
- Utilizar os coñecementos adquiridos en situacións diferentes.

Competencia en comunicación lingüística.

Pódese contribuír, como desde todas as áreas, a través da riqueza dos intercambios comunicativos que se xeran, do uso das normas que os rexen, da explicación dos procesos que se desenvolven e do vocabulario específico que a área achega. De forma específica, cancións ou sinxelas dramatizacións son un vehículo propicio para a adquisición de novo vocabulario e para desenvolver capacidades relacionadas coa fala, como a respiración, a dicción ou a articulación. Desenvólvese, así mesmo, esta competencia na descrición de procesos de traballo, na argumentación sobre as solucións dadas ou na valoración da obra artística.

- Valorar a obra artística.
- Buscar a orixinalidade narrativa e formal.
- Obter información relevante e suficiente a partir da observación.
- Adquirir un vocabulario específico da área.
- Xerar intercambios comunicativos.

Tratamento da información e competencia dixital.

Contribúese a través do uso da tecnoloxía como ferramenta para mostrar procesos relacionados coa música e as artes visuais e para achegar ao alumnado á creación de producións artísticas e á análise da imaxe e o son e das mensaxes que estas transmiten. Tamén se desenvolve a competencia na busca de información sobre manifestacións artísticas para o seu coñecemento e goce, para seleccionar e intercambiar informacións referidas a ámbitos culturais do pasado e do presente, próximos ou doutros pobos.

- Transmitir información mediante técnicas plásticas.
- Analizar a imaxe, o son e as mensaxes que estes transmiten.
- Usar a tecnoloxía para o tratamento de imaxes visuais.
- Buscar, seleccionar e intercambiar información sobre manifestacións artísticas para o seu coñecemento e goce.
- Usar a tecnoloxía para mostrar procesos relacionados coa música e coas artes visuais.

Competencia matemática.

Aínda que en menor medida, a área contribúe ao desenvolvemento da *competencia matemática* ao abordar conceptos e representacións xeométricas presentes na arquitectura, no deseño, no mobiliario, nos obxectos cotiáns, no espazo natural, e naquelas ocasións nas que se necesitan referentes para organizar a obra artística no espazo. Así mesmo, cando en música se traballan o ritmo ou as escalas, estase facendo unha achega ao desenvolvemento da competencia matemática.

- Representar xeometricamente os esquemas de debuxo e as formas de seres e obxectos cotiáns.
- Poñer en práctica procesos de razoamento e identificar a validez destes.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

ÁREA DE PLÁSTICA:

1.Describir as características de elementos presentes no contorno e as sensacións que as obras artísticas provocan.

Quérese comprobar con este criterio se son capaces de mostrar os coñecementos adquiridos na observación por medio de descricións e informacións relevantes sobre elementos da linguaxe visual e musical presentes nas manifestacións artísticas e no contorno e de expresar oralmente as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico.

2.Usar adecuadamente algúns dos termos propios da linguaxe plástica en contextos precisos, intercambios comunicativos, descrición de procesos e argumentacións.

Trátase de comprobar se o alumnado incorporou algúns dos termos técnicos propios das linguaxes artísticas nas súas explicacións e descricións, se os emprega nas situacións apropiadas e si pode trasladar eses coñecementos a outros contextos nos que lle poden ser útiles.

3.Interpretar o contido de imaxes e representacións do espazo presentes no contorno.

Trátase de comprobar se o alumnado pode explicar a información que conteñen os sinais, os signos, os símbolos e os tipos de planos que se utilizan máis habitualmente no seu medio, a relación que existe entre estas representacións e a función expresiva, comunicativa ou informativa que as caracteriza, coa finalidade de elaborar mensaxes propias que transmitan unha información básica.

4. Clasificar texturas, formas e cores atendendo a criterios de similitude ou diferenza.

Trátase de comprobar se na observación e na manipulación de materiais obtiveron datos suficientes para establecer algunha pauta sobre as súas características, se poden especificalas e organizar clasificacións elementais ben sexa por semellanza, ben por oposición.

CRITERIOS MÍNIMOS DE AVALIACIÓN - PLÁSTICA

1. Describir as características de elementos presentes no contorno e as sensacións que as obras artísticas provocan.
2. Usar adecuadamente algúns dos termos propios da linguaxe plástica en contextos precisos, intercambios comunicativos, descrición de procesos e argumentacións.
3. Interpretar o contido de imaxes e representacións do espazo presentes no contorno.
4. Clasificar texturas, formas e cores atendendo a criterios de similitude ou diferenza.

CRITERIOS MÍNIMOS DE AVALIACIÓN 2º CICLO MÚSICA

- Comprender o concepto de pulso e o ritmo.
- Interpretar cancións traballando tódolos aspectos das mesmas (ritmo, melodía, forma, intensidade, fraseo, carácter)
- Comprender a función do pentagrama e da clave de Sol e o concepto de escala musical.
- Coñecer a entoación, escritura e fononimias das notas da escala de Do M.
- Identificar e relacionar diferentes elementos da linguaxe musical.
- Aprender as notas da escala de Do M, a súa posición na frauta.
- Coñecer as recomendacións básicas para interpretar coa frauta.
- Interpretar correctamente coa frauta as melodías propostas.
- Realizar acompañamentos con IPAI E CON IPAD.
- Recoñecer de modo auditivo e visual diferentes instrumentos populares.
- Distinguir e identificar visual e auditivamente as tres familias de instrumentos: Corda, Vento e Percusión.
- Saber interpretar un musicograma.
- Interpretar partituras e musicogramas a través da voz, do corpo ou de instrumentos.
- Asimilar os planos e figuras corporais na realización de coreografías.
- Asimilar as posicións básicas do movemento
- Coñecer posibilidades de desprazamento nas danzas.
- Interpretar en grupo sinxelos esquemas rítmicos.
- Crear e interpretar esquemas rítmicos.
- Asistir a clase co material escolar necesario para o bo desenvolvemento das actividades.

6.INGLÉS

OBXECTIVOS.-

- escoitar e comprender mensaxes en interaccións verbais variadas, utilizando as informacións transmitidas para a realización de diversas tarefas concretas relacionadas coa experiencia do alumnado.
- Expresarse e interactuar oralmente en situacións sinxelas e habituais que teñan un contido e desenvolvemento coñecidos, utilizando procedementos verbais e non verbais e adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.
- Escribir textos diversos con finalidades variadas sobre temas previamente tratados na aula e coa axuda de modelos.
- Ler de xeito comprensivo textos diversos, relacionados coas experiencias e intereses do alumnado, extraendo información xeral e específica de acordo cunha finalidade previa.
- Aprender a usar con progresiva autonomía medios variados, incluídas as TIC, para obter información e para comunicarse en lingua estranxeira.
- Valorar a lingua estranxeira, e as linguas en xeral, como medio de comunicación e entendemento entre as persoas de procedencias e culturas diversas e como ferramenta de aprendizaxe de distintos contidos.
- Manifestar unha actitude receptiva, interesada e de confianza na propia capacidade de aprendizaxe e de uso da lingua estranxeira.
- Coñecer aspectos doutras culturas que utilizan a lingua estudada e amosar unha actitude de respecto cara as mesmas.
- Utilizar os coñecementos e as experiencias previas coas linguas galega e castelá para unha adquisición máis rápida, eficaz e autónoma da lingua estranxeira.
- Identificar aspectos fonéticos, de ritmo, de acentuación e de entoación, así como estruturas lingüísticas e aspectos léxicos da lingua estranxeira e usalos como elementos básicos da comunicación.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE LINGUA ESTRANXEIRA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Comunicación lingüística

- 1.-Expresar oralmente pensamentos, emocións, vivencias e opinión de xeito sinxelo.
- 2.-Adequar a fala a situacións comunicativas variadas, controlando os elementos non verbais e respectando as regras propias do intercambio comunicativo.
- 3.-Ter conciencia das convencións sociais e culturais, a hora de producir textos.
- 4.-Comprender distintos tipos de textos propios do ámbito académico recoñecendo a súa intención comunicativa e os seus trazos formais.
- 5.-Gozar da lectura e, a través dela descubrir outros idiomas e culturas.
- 6.-Tomar conciencia da necesidade de respectar as normas ortográficas na produción de textos escritos.
- 7.- Coñecer os principais procedementos de formación de palabras como instrumento para ampliar o léxico.
- 8.- Utilizar un vocabulario suficientemente amplo para expresarse oralmente e por escrito con propiedade e precisión en situación concretas.
- 9.- Compór textos propios de ámbito académico, adecuados ao propósito comunicativo.
- 10.- Escribir textos para expresar ideas, sentimentos e experiencias.

Tratamento da información e competencia dixital

- 1.-Buscar, procesar e comunicar información na lingua estranxeira para transformala en coñecemento utilizando sistemas informáticos ou internet.
- 2.- Analizar de xeito crítico a información obtida.

Social e cidadá

- 1.-Coñecer e practicar o diálogo como ferramenta básica de comunicación interpersonal e de resolución de conflitos.
- 2.- Coñecer os valores que caracterizan una sociedade democrática:
Liberdade, solidariedade, participación, cidadanía, tolerancia.
- 3.- Valorar a pluralidade lingüística como una riqueza cultural.

Artística e cultural

- 1.- Apreciar a diversidade cultural a partir de diferentes manifestacións artísticas.

Aprender a aprender

- 1.- Coñecer e utilizar de xeito habitual as principais estratexias e técnicas que favorecen o traballo intelectual.
- 2.- Utilizar diferentes recursos e fontes para a recollida e tratamento da información.

Autonomía e iniciativa persoal

- 1.-Actuar con iniciativas e creatividade persoal.
- 2.- Desenvolver as habilidades sociais.

CONTIDOS TERCEIRO CURSO

- Situacións funcionais de comunicación: Auto-presentación e presentacións doutras persoas, preguntas e respostas sobre información persoal, saúdos, fórmulas de cortesía, instrucións e peticións, identificación e localización de persoas, de obxectos e de lugares...
- Vocabulario básico:
 - Os números do 1-100
 - As cores
 - O abecedario.
 - Os xoguetes: toy, bike, drum, car, phone, dog, ball, doll, kite.
 - A familia: mum, dad, granny, grandad, sister, brother.
 - Os animais: snake, crocodile, monkey, zebra, parrot, elephant, lion, giraffe.
 - Os hábitats: grass, tree, plants, river,...
 - Os obxectos da clase: book, ruler, pen, sharpener, rubber, pencil case, felttip.
 - O colexio: classroom, toilet, library, dining room, playground, garden.
 - Os deportes: skate, play tennis, ride a bike, ski, dance, play football, swim.
 - Os instrumentos: drum, trumpet, guitar, piano, recorder, violin, big bass drum.
 - A comida: sandwiches, bananas, ice cream, tomatoes, eggs, cheese, chocolate, crisps, chicken, sausages, chips, salad, rice, bread.
 - A roupa: shoes, socks, shirt, skirt, trousers, jumper, dress, T-shirt, sandals, sunglasses, cap, shorts, trainers, swimsuit.
 - Os mobles e os aparatos eléctricos: bed, chair, bath, tv, sofa, fridge, table, radio, computer, CD player.
 - Preposicións: in, on, under, behind.

- Estructuras básicas:
 - Preguntas e respostas sobre información personal: What's your name?, How old are you?, How do you spell...?, What colour is...? What's this?, It's a...,
 - Ordes da clase: Pick up, put down, open, close, do it again
 - Expresar posesión: , Have you got...?, Yes, I have, No, I haven't,
 - Expresar habilidade e facer peticións: Can you...?, Yes, I can, No I can't, I/He/She can/can't..., Here you are, Thank you
 - Expresar gustos e preferencias: What's your favourite food?, Do you like...?, Yes, I do/ No, I don't, I like..., I don't like...
 - Falar da rutina diaria: I have...for breakfast/lunch/dinner
 - Facer descrições físicas de persoa: What's he/she wearing?, He's/She's wearing..., I'm wearing..., a/an+adxectivo+cor+substantivo
 - Localizar obxectos, describir lugares: Where's the? It's in the..., There's a..., There isn't a..., It's+preposición+lugar

- Pronunciación:
 - Aspectos fonéticos, ritmo, acentuación e entoación das estruturas, cancións e chants traballadas

- Aspectos socioculturais: Halloween, Christmas, Easter, os hobbies e a moda.

CONTIDOS DE CUARTO CURSO

- Situacións funcionais de comunicación:
Autopresentación e presentacións doutras persoas, preguntas e respostas sobre información persoal, fórmulas de cortesía, instrucións e peticións, conversas telefónicas; peticións; compravenda; saúdos; identificación e localización de persoas, de obxectos e de lugares...

- Vocabulario básico:
 - Os números do 1-100
 - As cores
 - O abecedario.
 - TPR
 - Os prezos
 - Preposicións: To, by, on, in, under, from, in front of, next to, between, behind, above, opposite...
 - Os adxectivos: happy, angry, lazy, busy, hungry, thirsty...
 - As horas e os fusos horarios: What's the time?, It's....., o'clock, quarter past, quarter to, half past...
 - Os Deportes e as actividades de ocio.
 - Os puntos cardinais.
 - As partes do corpo.
 - Os sentidos.
 - As comidas e bebidas.
 - As rutinas diarias: get up, have breakfast/lunch/dinner, go to school, have lessons, go home, go to bed.
 - Os medios de transporte: train, plane, bus, motorbike, taxi, helicopter, boat, lorry...

- Asignaturas escolares: PE, English, Geography, Maths, History, Science.
- O medio ambiente: pollute, waste, recycle, have an engine, leave taps on, collect rain water, water plants, draw only on one side, put..., in the recycling bin.
- Os lugares da cidade: station, supermarket, bank, cinema, café, zoo, park, swimming-pool, museum
- O conto: os contos de fadas

- Estructuras básicas das distintas unidades:
 - Preguntas e respostas sobre información persoal: What's your name?, How old are you?, What's he/she wearing?, He's/She's wearing..., I'm wearing..., Where is he/she from?, He/she is from..., What's this?, It's a..., How do you spell...?, Where's the...?,
 - Expresar gustos e preferencias: What's your favourite food?, Do you like...?, Yes, I do/ No, I don't, I like..., I don't like..., What's the time?, It's..., He/She likes, He/She doesn't like, It's in the...,
 - Expresar posesión: He's/She's got..., Has he/she got...?, Yes, he/she has, No, he/she hasn't,
 - Localizar obxectos: There's a..., There isn't a..., There's some...in/on...,
 - Facer peticións e responder: Can I have some...? Yes, of course, No, sorry, Here you are
 - Expresar a rutina diaria en 1º e 3ª persoa: I get up/have/go...at..., He/She gets up/has/goes...at..., She/He has breakfast/lunch/dinner at..., I go by+transport on+day of the week, He/She goes to...by..., How do you go to school? By...,
 - Falar do que se está facendo: I'm+verb -ing, He/She's verb -ing,
 - Describir a cidade: It's+preposición+lugar
 - Expresar habilidade: Can you...?, I can/can't..., How much is it?, It's....

- Pronunciación:

Aspectos fonéticos, ritmo, acentuación e entoación das estruturas, cancións e chants traballadas

Aspectos sococulturais: Bonfire Night, Christmas, Halloween, Pancake Day, as festas e a gastronomía, as compras.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

* Valorar a lingua estranxeira como instrumento para comunicarse, para achegarse a nenos e nenas doutras culturas que teñen formas de vida diferentes da propia e para descubrir algúns aspectos culturais diferentes e semellantes á identidade galega (simboloxía, música, festas e xogos tradicionais).

* Amosar comprensión mediante respostas non verbais (xestos, movemento, actividades artísticas) a instrucións básicas dadas en situacións habituais na aula e no centro.

* Captar a información máis relevante e identificar información global en mensaxes diversas que inclúan textos orais, sobre temas familiares e de interese para os nenos e as nenas.

- * Participar comprensivamente en situacións de comunicación (da vida da aula ou simuladas), respectando as normas básicas dos intercambios orais e empregando formas lingüísticas e non lingüísticas.
- * Memorizar e producir textos orais coñecidos previamente e de interese para os nenos e as nenas mediante a participación activa en representacións, cancións, recitados, dramatizacións e interaccións dirixidas.
- * Comprender o significado global e algunhas informacións específicas de textos sinxelos, en soporte papel e dixital, sobre temas diversos, motivadores e adaptados á competencia lingüística de nenos e de nenas.
- * Producir mensaxes escritas significativas en que aparezan enunciados e textos curtos a partir de modelos, cunha finalidade determinada e cun formato preestablecido, tanto en soporte papel como dixital.
- * Usar formas e estruturas propias da lingua estranxeira en diferentes contextos comunicativos e motivadores de forma significativa previas a dramatizacións, cancións...
- * Coñecer e empregar funcionalmente algunhas estratexias para aprender a aprender e identificar algunhas características persoais que axudan a aprender mellor.
- * Amosar curiosidade e interese por buscar información a través de diferentes medios sobre a cultura que están a estudar as nenas e os nenos con diversas finalidades: exposición na aula no rexistro de aprendizaxe, inclusión no cartafol propio, achegas a un determinado traballo colectivo en rede, ou outros do seu interese.
- * Respetar as diferenzas de todo tipo adoptando unha actitude positiva ante culturas e opinións alleas.
- * Amosar confianza e interese por transmitir algúns aspectos da nosa cultura a outros nenos e outras nenas, empregando o idioma estranxeiro a través de formatos e linguaxes diversas e valorando positivamente o que podemos ofrecer.
- * Producir mensaxes sinxelas propias a partir dun contexto concreto utilizando a educación artística, as tecnoloxías da información e da comunicación...

MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTENIR UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

- Comprender e reproducir oralmente e por escrito o vocabulario traballado na aula: os números do 1 ao 100, cores, obxectos da aula, actividades da aula e do tempo de lecer, animais, comida, adxectivos, prendas de vestir, actividades diarias (rutinas), días da semana, meses, medios de transporte, asignaturas, partes da casa e da cidade, preposicións,...
- Comprender, reproducir e contestar preguntas persoais (nome, idade)
- Comprender e producir oralmente e por escrito preguntas e respostas sobre a hora (o'clock, half past, quarter to/past)
- Deletrear palabras en inglés

- Comprender e producir oracións nas que se expresen gustos e preferencias (I like/don't like; he/she likes/doesn't like)
- Comprender e realizar breves descrições do corpo (I've got / She's got / He's got) e a roupa (I'm / He's / She's wearing)
- Expresar posesión (verbo have got)
- Comprender e expresar habilidade e facer peticións co verbo "can"
- Expresar sentimentos, estados de ánimo (I'm, he's, she's,...)
- Describir unha casa ou unha cidade (There's) localizando obxectos coa preposición axeitada
- Describir a rutina diaria e o horario escolar (on+días da semana, at+horas, by+medios de transporte, asignaturas,...)
- Expresar accións que están ocorrendo no momento de falar (to be + -ing)
- Amosar respecto por costumes e tradicións dos países de fala inglesa
- Interese por participar axeitadamente nas actividades da aula
- Esfuerzo diario por rematar as tarefas propostas realizándoas con corrección e claridade

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

- Follas de observación diaria
- Observación e revisión do traballo persoal do alumno/a
- Exames e probas orais e escritas
- Probas sobre os obxectivos mínimos que deben acadar en cada ciclo (ao remate do ciclo, - faráse unha proba sobre estes contidos para aquel alumnado que teña varias avaliacións suspensas). No caso de que dita proba constase de varias partes, débense superar todas elas para poder ser cualificado positivamente. Esta proba será cualificada coas notas de suficiente ou insuficiente
- Revisión do Busy Book e outros traballos
- Autoavaliación

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Valorarásese:

-
- O traballo persoal do alumno/a na clase: corrección e limpeza do traballo no caderno e doutros traballos, autonomía persoal, participación na clase,...- 30%
 - O interese, actitude e esforzo educativo. -----10%
 - Cualificacións en probas orais e escritas----- 60%

Para adxudicar aos alumnos/as unha nota final terase en conta o nivel de consecución dos obxectivos marcados, así como os puntos expostos anteriormente.

Daráselle especial importancia ao traballo persoal, á realización das tarefas e á participación nas actividades, así como ao interese e actitude amosados

7. EDUCACIÓN FÍSICA

OBXECTIVOS

1. Afianzar o coñecemento do seu corpo tomando conciencia da mobilidade corporal e independizando segmentos superiores e inferiores do eixe corporal.
2. Comezar a manexar o seu lado non dominante. Consolidar a lateralidade.
3. Iniciar o coñecemento da respiración abdominal a diferenza da respiración torácica en exercicios moi dirixidos e co corpo en parado. Tomar conciencia do mecanismo de respiración e das partes do corpo que interveñen para realizar esta función.
4. Mellorar a capacidade de relaxación dirixida, empregando diferentes técnicas. Diferenciar os estados de contracción e descontracción para lograr unha maior relaxación.
5. Tomar conciencia e explorar situacións de equilibrio estático e dinámico.
6. Utilizar as nocións topolóxicas para orientarse no espazo con relación á posición dos outros e dos obxectos.
7. Coñecer e diferenciar as accións de lanzar, recibir e interceptar.
8. Coñecer e utilizar diferentes formas de desprazarse, saltar e xirar, e as direccións e sentidos destas accións.
9. Reproducir estruturas rítmicas coñecidas mediante o movemento corporal ou con materiais propios da Educación Física.
10. Utilizar o corpo como medio para dar respostas espontáneas e creativas que pretendan unha sinxela pero consciente comunicación xestual, imitativa, etc.
11. Participar e disfrutar coas actividades físicas axustando a súa actuación ao coñecemento das propias posibilidades e limitacións corporais e de movemento, valorando o esforzo realizado.
12. Practicar as distintas normas, rutinas e actividades no coidado do corpo e hábito de posturas correctas.
13. Adoptar as medidas necesarias cara a prevención de accidentes.
14. Coñecer e practicar diferentes xogos e actividades físicas (predeportivos, motores, populares, actividades na natureza...).
15. Respetar as normas establecidas nos xogos recoñecendo a súa necesidade para unha correcta organización e desenvolvemento dos mesmos.
16. Controlar condutas que desestabilicen a harmonía do grupo en xogos de cooperación e oposición.
17. Utilizar o seu aparello motor para a resolución de problemas que impliquen unha adecuada percepción espazo-temporal.
18. Coidar o material e os lugares onde se desenvolve a práctica da actividade física.
19. Mostrar interese nos xogos e danzas tradicionais e populares de Galicia practicándoos e buscando información sobre eles.

CONTIDOS

3º NIVEL

1. O corpo: imaxe e percepción

- O esquema corporal global e segmentario.

- Conciencia e control do corpo en relación coa tensión, coa relaxación global e segmentaria e coa respiración.
- Condutas motrices de base: control postural, equilibrio, ton, respiración e relaxación.
- Elementos orgánico-funcionais relacionados co movemento.
- Consolidación da lateralidade e da súa proxección no espazo.
- Equilibrio estático, dinámico e con obxectos en situacións coñecidas.
- Estruturación espacial e temporal en diversas situacións: relacións espaciais (sentido, dirección, orientación, simetría corporal), relacións temporais (velocidade, ritmo, duración, secuencia).
- Independencia dos membros superiores e inferiores do eixo corporal.
- Adecuación da postura ás necesidades expresivas e motrices.
- Valoración e aceptación da propia realidade corporal e da do resto das persoas.
- Autonomía persoal e confianza nas propias posibilidades.

2. Habilidades motrices

- Práctica das habilidades motrices básicas: desprazamentos, saltos, xiros e lanzamentos/recepcións.
- Mellora das capacidades físicas básicas de forma xenérica e orientada á execución motriz.
- Uso eficaz das habilidades e das destrezas en situacións motrices coñecidas e tarefas lúdico- motrices.
- Execución de movementos coordinados desde un punto de vista motor.
- Disposición favorable a participar en actividades diversas, esforzándose e aceptando as diferenzas individuais en canto á habilidade para executalas.

3. Actividades físicas artístico-expresivas

- O corpo como medio de comunicación (comprensión e expresión): xesto, movemento, mímica, danza e dramatización.
- Representación de obxectos e de personaxes reais e ficticios en diferentes situacións (utilizando ou non obxectos e materiais).
- Expresión de ideas, de emocións e de sentimentos a través do corpo, do xesto e do movemento.
- Adecuación do movemento a ritmos diversos e a estruturas espazo- temporais.
- Execución de danzas, de bailes e de coreografías simples.
- Postura sa e expresiva.
- Participación desinhibida en situacións que supoñan comunicación corporal, valorando as diferenzas no xeito de expresarse.
- Gozo mediante a expresión e a comunicación a través do propio corpo.

4. Actividade física e saúde

- Exercicio e saúde.
- Actividade física para unha vida saudable.
- Alimentación e exercicio físico.
- O coidado da postura na actividade física.
- Detección do risco e valoración das propias posibilidades na práctica de actividades físicas.
- Medidas básicas de seguridade e de prevención de accidentes na práctica da actividade física.

- Uso correcto dos materiais e dos espazos, adoptando medidas básicas de seguridade e prevención durante a práctica da actividade física.
- Actitude favorable cara á actividade física con relación á saúde.

5. Xogos e actividades deportivas.

- Xogo libre e xogo organizado.
- Factores do xogo: espazo, movemento e regras.
- O xogo limpo.
- Respecto cara as persoas participantes no xogo, valorando o esforzo e rexeitando os comportamentos antisociais.
- Comprensión, aceptación e cumprimento das regras e das normas de xogo e actitude responsable con relación ás estratexias acordadas..
- Experimentación das estratexias básicas de xogo relacionadas coa cooperación, coa oposición e coa cooperación/oposición.
- Busca de información sobre xogos populares, autóctonos e tradicionais de Galicia e do mundo...
- Participación e práctica de xogos diversos (tradicionais, de habilidade, etc), de actividades de iniciación predeportiva e actividades na natureza (sendeirismo).
- Valoración do xogo e das actividades deportivas e da natureza como medio de gozo, de relación e de emprego do tempo de lecer.

4º NIVEL

1. O corpo: imaxe e percepción

- Interiorización do esquema corporal e utilización dos elementos orgánico- funcionais no movemento.
- Consolidación da lateralidade e da súa proxección no espazo.
- Conciencia e control do corpo en relación coa tensión, coa relaxación global e segmentaria e coa respiración.
- Equilibrio estático, dinámico e con obxectos en situacións coñecidas.
- Adecuación da postura ás necesidades expresivas e motrices.
- Estruturación espacial e temporal en diversas situacións.
- Eixos e planos corporais.
- Simetría corporal.
- Descubrimento de posibilidades corporais motoras.
- Valoración e aceptación da propia realidade corporal e da do resto das persoas.
- Autonomía persoal e confianza nas propias posibilidades.

2. Habilidades motrices

- Práctica das habilidades motrices básicas: desprazamentos, saltos, xiros e lanzamentos/recepcións.
- Posibilidades e formas de movementos: carreira, salto, xiro, rubes, lanzamentos, recepcións, etc.
- Combinación de habilidades.

- Mellora das capacidades físicas básicas de forma xenérica e orientada á execución motriz.
- Calidade de movementos.
- Uso eficaz das habilidades e das destrezas en situacións motrices coñecidas e tarefas lúdico- motrices.
- Execución de movementos coordinados desde un punto de vista motor.
- Disposición favorable a participar en actividades diversas, esforzándose e aceptando as diferenzas individuais en canto á habilidade para executalas.

3. Actividades físicas artístico-expresivas

- O corpo como medio de comunicación (comprensión e expresión): xesto, movemento, mímica, danza e dramatización.
- Representación de obxectos e de personaxes reais e ficticios en diferentes situacións (utilizando ou non obxectos e materiais).
- Expresión de ideas, de emocións e de sentimentos a través do corpo, do xesto e do movemento.
- Adecuación do movemento a ritmos diversos e a estruturas espazo- temporais.
- Execución de danzas, de bailes e de coreografías simples.
- Participación desinhibida en situacións que supoñan comunicación corporal, valorando as diferenzas no xeito de expresarse.
- Gozo mediante a expresión e a comunicación a través do propio corpo.

4. Actividade física e saúde

- Exercicio e saúde.
- Actividade física para unha vida saudable.
- Alimentación e exercicio físico.
- O coidado da postura na actividade física.
- A tensión na actividade física e a volta á calma.
- Detección do risco e valoración das propias posibilidades na práctica de actividades físicas.
- Medidas básicas de seguridade e de prevención de accidentes na práctica da actividade física.
- Uso correcto dos materiais e dos espazos, adoptando medidas básicas de seguridade e prevención durante a práctica da actividade física.
- Actitude favorable cara á actividade física con relación á saúde.

5. Xogos e actividades deportivas

- Factores do xogo: espazo, movemento e regras.
- Materiais para xogar.
- O xogo limpo.
- Respecto cara as persoas participantes no xogo, valorando o esforzo e rexeitando os comportamentos antisociais.
- Comprensión, aceptación e cumprimento das regras e das normas de xogo e actitude responsable con relación ás estratexias acordadas.
- Experimentación das estratexias básicas de xogo relacionadas coa cooperación, coa oposición e coa cooperación/oposición.

- Participación e práctica de xogos diversos (tradicional, de habilidade, etc), de actividades de iniciación predeportiva e actividades na natureza (sendeirismo).
- Busca de información sobre xogos populares, autóctonos e tradicionais de Galicia e do mundo...
- Valoración do xogo e das actividades deportivas e da natureza como medio de gozo, de relación e de emprego do tempo de lecer.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística.

A Educación física desenvolve esta competencia xa que nas actividades físicas danse una gran variedade de intercambios comunicativos. Na nosa área xorden moitas veces expresións de posicións no espazo por parte dos nenos que son incorrectas e insistimos no uso correcto (sobre todo en alumnos castelán falantes). Ademais é moi rico o vocabulario específico da área co que se vai enriquecendo o bagaxe lingüístico dos alumnos. Recóllese información oral e escrita relativa a aspectos da nosa área que logo se aplica nas distintas clases. Realízase un traballo de comprensión oral e escrita para posteriores dramatizacións e realízanse representacións lingüísticas.

Competencia matemática. Desenvolverase coa realización de certas actividades como:

- A apreciación de distancias, de traxectorias ou velocidades nos lanzamentos, nas recepcións, nos golpeos e en calquera tarefa de manipulación de móbiles, desenvolvendo tamén a percepción espacial.
- Medicións.
- A ocupación do espazo de acción, a dispersión, o agrupamento... Aspectos que inflúen na boa adquisición de habilidades perceptivas e que son importantes na maioría das actividades.
- A formación de figuras xeométricas co corpo, tanto individualmente como en grupo (xogos de roda, distribución en ringleiras...) ou con distintos materiais (cordas, ladrillos de psicomotricidade...)
- Interpretación de símbolos nos xogos de orientación e percorridos de sendeirismo.

Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico. Desenvolvemos dita competencia coas seguintes aportacións:

- Aumento da percepción: Traballando a percepción e o control do propio corpo (esquema corporal), do espazo e do tempo, mellorarase deste xeito o coñecemento do mundo que nos rodea e as relacións coas demais persoas e cos obxectos.
- Exploración e coñecemento do medio natural: algunhas das actividades da área de educación física realízanse no medio natural, o cal axudará ao alumnado a coñecer as súas características, os distintos espazos...
- Mellora da saúde e da calidade de vida: Contribúen á mellora da saúde e da calidade de vida o traballo da hixiene corporal, a adquisición de hábitos alimenticios axeitados e de práctica de exercicio físico regular, así como dunha hixiene postural en accións cotiás e propias da actividade física.

Tratamento da información e competencia dixital.

O alumnado ten que buscar información usando medios como o oral, mass media ou as TIC para o traballo de xogos diversos (populares, do mundo...), danzas, adquisición e comprensión de vocabulario (aparatos e materiais relacionados coa área...), transmitir informacións a través da linguaxe corporal e interpretalas.

Competencia social e cidadá:

As características da educación física, sobre todo no referente á dinámica de relacións presente nas sesións, fana axeitada para a educación en habilidades sociais:

- A través de xogos cooperativos, do diálogo e a toma de decisións compartidas, as estratexias de cooperación ou oposición nos deportes, a comunicación... son un medio eficaz para facilitar a relación, a integración, o respecto, a cooperación e a solidariedade.
- Con actividades nas que se participe de forma colectiva ou en grupo, asumindo os diferentes papeis e as regras do xogo, compartindo o éxito e o fracaso do equipo, discutindo e elixindo representantes, normas, funcións... aceptando as posibilidades e limitacións propias e alleas, independentemente do sexo, da raza, das crenzas, das características físicas...
- É importantísimo potenciar o xogo limpo, responsabilizándose cadaquén da integridade do resto de participantes. No caso do xurdimento de conflitos, resolveranse por medio da negociación, baseada no diálogo.
- Fomentando que coiden e respecten os materiais e espazos utilizados nas actividades físicas, promovemos comportamentos sociais e responsables coa contorna.

Competencia cultural e artística.

A educación física achégase a esta competencia:

- Apreciando a parte artística de certas execucións motrices e potenciando o desenvolvemento estético, a creatividade, a imaxinación, a dramatización, a expresión e o coñecemento e realización de diferentes xogos e danzas. Entendendo algunhas manifestacións da motricidade humana como feitos culturais presentes en todas as culturas e civilizacións.

Competencia para aprender a aprender.

O logro desta competencia está en relación coa metodoloxía polo que se promoverá:

- Aprender a aprender por medio das actividades cooperativas, en que o grupo-clase teña que buscar a colaboración de todas as persoas que o compoñen, favorecendo o diálogo, a busca, o consenso, o razoamento e a comprensión das ideas achegadas polas e polos demais.
- Un axeitado coñecemento de si mesma e de si mesmo, do propio corpo, das posibilidades de acción, do contorno que nos rodea, das demais compañeiras e compañeiros así como a comprensión dos patróns de movemento realizados para transferir a outras accións, favorecendo o coñecemento das propias capacidades e a autoestima.
- A creación de estratexias por parte das nenas e nenos con respecto ao autocontrol e ao control da actividade, regulando os seus movementos e accións e respondendo aos obxectivos propostos.

Autonomía e iniciativa persoal.

Abordarase na educación física dende varias perspectivas:

- Mellorando o coñecemento do seu propio corpo e do contorno ao estruturar o esquema corporal, así como mellorando a percepción do espazo e do tempo, de maneira que se gañe en autonomía e os movementos sexan máis ricos e variados.
- Incrementando o nivel de habilidades e de capacidades e, en consecuencia, a autonomía e a iniciativa persoal.
- Utilizando unha metodoloxía que favoreza a exploración: os estilos de ensino que potencian a busca creando dúbidas nos coñecementos adquiridos aumentan a autonomía do alumnado para realizar as accións.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

3º NIVEL

1. Utilizar e controlar as distintas partes do seu corpo en repouso e en movemento.
2. Orientarse no espazo con relación ás posicións doutros compañeiros e obxectos.
3. Sincronizar os seus movementos corporais coas circunstancias dunha actividade: intensidade, duración e espazo no que se desenvolve.
4. Realizar movementos de forma coordinada e axustando a postura e o equilibrio corporal á actividade física.
5. Disfrutar de sensacións de relaxación.
6. Comprender mensaxes producidas co corpo.
7. Imitar e representar situacións de forma individual e en grupos.
8. Desinhibirse e superar o medo ao ridículo nas actividades de expresión.
9. Reproducir estruturas rítmicas a través do movemento corporal.
10. Executar bailes colectivos e por parellas de forma coordinada.
11. Participar e colaborar activamente e con interese en calquera actividade física aceptando o seu nivel de destreza e confiando nas súas propias posibilidades.
12. Coñecer o distintos tipos de desprazamentos, aplicándoos a situacións diversas.
13. Saltar coordinadamente, batendo cunha ou ambas pernas segundo a situación.
14. Ser capaz de realizar os xiros propostos sobre distintos eixes corporais.
15. Botar coordinadamente en estático e en desprazamento.
16. Lanzar, recepcionar e interceptar correctamente coa man.
17. Controlar co pé obxectos móbiles en repouso e en movemento.
18. Coñecer diferente material (móbiles e implementos) e adaptar os movementos a eles.
19. Recoller algún xogo tradicional de Galicia e do mundo en distintas fontes incluído internet e contarlles aos demais como xogar.
20. Respetar as regras dos xogos.
21. Participar activamente nos xogos e nas actividades que se realicen no centro e no medio natural.
22. Respetar as pautas de actuación na saída ó medio natural indicadas previamente (alimentación, bebida, actitude no percorrido, etc.).
23. Traer ás clases a roupa e calzado axeitado para a práctica de actividade física sen dar importancia á marca: chándal, camiseta e calzado deportivo e por en práctica as normas básicas de aseo (lavar as mans, axilas, cara e cambiar a camiseta) ao final de cada sesión, para o que deben traer xabón ou xel, toalla e unha camiseta nunha bolsa.
24. Ter en conta as medidas de seguridade indicadas.

4º NIVEL

1. Utilizar e controlar as distintas partes do seu corpo en repouso e en movemento.
2. Orientarse no espazo con relación ás posicións doutros compañeiros e obxectos.
3. Sincronizar os seus movementos corporais coas circunstancias dunha actividade: intensidade, duración e espazo no que se desenvolve.
4. Realizar movementos de forma coordinada e axustando a postura e o equilibrio corporal á actividade física.
5. Disfrutar de sensacións de relaxación.
6. Comprender mensaxes producidas co corpo.
7. Imitar e representar situacións de forma individual e en grupos.
8. Desinhibirse e superar o medo ao ridículo nas actividades de expresión.
9. Reproducir estruturas rítmicas a través do movemento corporal.
10. Executar bailes colectivos e por parellas de forma coordinada.
11. Participar e colaborar activamente e con interese en calquera actividade física aceptando o seu nivel de destreza e confiando nas súas propias posibilidades.
12. Coñecer o distintos tipos de desprazamentos, aplicándoos a situacións diversas.
13. Saltar coordinadamente, batendo cunha ou ambas pernas segundo a situación.
14. Ser capaz de realizar os xiros propostos sobre distintos eixes corporais.
15. Botar coordinadamente en estático e en desprazamento.
16. Lanzar, recepcionar e interceptar correctamente coa man.
17. Controlar co pé obxectos móbiles en repouso e en movemento.
18. Coñecer diferente material (móbiles e implementos) e adaptar os movementos a eles.
19. Recoller algún xogo tradicional de Galicia e do mundo en distintas fontes incluído internet e contarlles aos demais como xogar.
20. Respetar as regras dos xogos.
21. Participar activamente nos xogos e nas actividades que se realicen no centro e no medio natural.
22. Respetar as pautas de actuación na saída ó medio natural indicadas previamente (alimentación, bebida, actitude no percorrido, etc.).
23. Traer ás clases a roupa e calzado axeitado para a práctica de actividade física sen dar importancia á marca: chándal, camiseta e calzado deportivo e por en práctica as normas básicas de aseo (lavar as mans, axilas, cara e cambiar a camiseta) ao final de cada sesión, para o que deben traer xabón ou xel, toalla e unha camiseta nunha bolsa.
24. Ter en conta as medidas de seguridade indicadas.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTENIR UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

1. Diferenciar e controlar as partes do seu corpo ao realizar movementos en situacións motrices coñecidas.
2. Desprazarse polo espazo en distintas posicións. Saltar de xeito coordinado.
3. Facer xiros sinxelos como: rodar ou dar un medio xiro no aire.
4. Utilizar os pases, lanzamentos e recepcións de móbiles, así como bote e conducións de pelotas, nos xogos e actividades físicas.
5. Reproducir estruturas rítmicas sinxelas cos movementos do corpo.
6. Representar utilizando os movementos do corpo e a linguaxe, situacións sinxelas próximas a eles.

7. Adoptar as medidas de seguridade necesarias para previr accidentes no desenvolvemento da actividade física.
8. Traer ás clases a roupa e calzado axeitado para a práctica de actividade física sen dar importancia á marca: chándal, camiseta e calzado deportivo e por en práctica as normas básicas de aseo (lavar as mans, axilas, cara e cambiar a camiseta) ao final de cada sesión, para o que deben traer xabón ou xel, toalla e unha camiseta nunha bolsa.
9. Participar e colaborar activamente e con interese en calquera actividade física aceptando o seu nivel de destreza e confiando nas súas propias posibilidades.
10. Respetar as normas, á mestra, aos compañeiros/as independentemente das súas características e capacidades, o espazo e o material en todas as actividades físicas.
11. Practicar con interese os xogos populares tradicionais galegos traballados nas clases.

8. RELIXIÓN CATÓLICA

OBXECTIVOS

1. Recoñecer as principais características da Biblia como Palabra de Deus e a súa relación cos cristiáns.
2. Comparar as principais características do xudaísmo, do cristianismo e do islamismo.
3. Coñecer o Deus Creador da Biblia e da fe cristiá, en relación con algún relato da Antigüidade sobre a orixe do mundo.
4. Coñecer e aplicar os comportamentos e actitudes necesarios para relacionarse persoalmente con Xesucristo como o mellor amigo.
5. Tomar conciencia da revelación e acción salvadora de Deus a través de Moisés e os acontecementos e personaxes do pobo de Israel.
6. Valorar a acción salvadora de Deus nos patriarcas do pobo de Israel.
7. Coñecer os principais feitos da vida de Xesús de Nazaret e o seu significado cristián.
8. Descubrir o significado profundo dos milagres de Xesús en relación coa súa vida e a súa mensaxe de salvación.
9. Recoñecer a Xesucristo como verdadeiro home e verdadeiro Deus.
10. Descubrir a importancia que ten a Virxe María para a fe cristiá e na Igrexa católica.
11. Tomar conciencia da importancia da oración cristiá para o desenvolvemento persoal integral e a práctica da fe cristiá.
12. Comprender as características do pecado en relación coa interpretación da Igrexa e mal no mundo actual
13. Valorar a importancia do perdón, especialmente do perdón de Deus e a súa misericordia.

14. Comprender o verdadeiro significado da celebración da Semana Santa para os cristiáns.
15. . Investigar os principais feitos e personaxes que constitúen o nacemento da Igrexa.
16. . Comprender as características e a liturxia da celebración do sacramento do Perdón.
17. Identificar as características e a liturxia da celebración do sacramento da Confirmación.
18. Coñecer as características e a liturxia da celebración do sacramento da Eucaristía.
19. Recoñecer as principais características dos sacramentos da Igrexa católica, especialmente do sacramento do Bautismo.
20. Investigar as mensaxes verdadeiras e cristiás da celebración do Nadal.
21. Descubrir os verdadeiros motivos cristiáns e características do tempo litúrxico do Nadal.
22. Apreciar a achega do Mandamento do Amor de Xesús para mellorar a convivencia no mundo actual.
23. Apreciar os comportamentos e normas que propón o cristianismo para mellorar a convivencia e o mundo actual.
24. Descubrir criticamente a Xesús de Nazaret como o modelo máis exemplar e único de vida para os cristiáns
25. Identificar as principais e orixinais características da fe cristiá en relación con Xesucristo e a fe antropolóxica.
26. Interpretar e aplicar as principais claves e características da arte relixiosa,
27. especialmente a arte cristián.
28. Comprender as principais verdades e terminoloxía da fe cristiá na vida eterna.

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN 3º NIVEL

UNIDAD 1 : DIOS NOS HABLA

CONTIDOS

- La biblia, Palabra de Dios.
- Estructura y sentido de la biblia.
- Las tres grandes religiones monoteístas:cristianismo,judaísmo e islamismo.

TEMPORALIZACIÓN

- 1ª y 2ª semana de octubre.

UNIDAD 2: DIOS ES EL CREADOR.

CONTIDOS

- Dios es el creador.
- El mundo y la vida como dones gratuitos de Dios.
- Relatos sobre el origen del mundo en la Antigüedad.
- Responsabilidad del ser humano hacia todo lo creado como respuesta al mandato de Dios.

TEMPORALIZACIÓN

- 3ª y 4ª semana de octubre.

UNIDAD 3: DIOS PROMETE UN SALVADOR

CONTIDOS

- El pueblo de Israel:el pueblo de Dios.
- La alianza de Dios con su pueblo.
- La acción salvadora de Dios a través de los patriarcas y los profetas.
- La promesa de salvación:Jesús, el Mesías.ç

TEMPORALIZACIÓN

- 1ª y 2ª semana de noviembre.

UNIDAD 4: NACE EL SALVADOR.

CONTIDOS

- La promesa de salvación hecha por Dios a su pueblo se cumple en la persona de Jesús.
- El tiempo de Navidad, conmemoración litúrgica del nacimiento de Jesús.
- La figura de María, madre de Jesús.
- El sentido cristiano de la Navidad. Costumbres y tradicioones.

TEMPORALIZACIÓN

- 3ª y 4ª semana de noviembre.

UNIDAD 5:TALLER DE LOS EVANGELIOS

CONTIDOS

- Los evangelistas en el nuevo testamento
- Origen, significado y contenido de los evangelios.
- Los evangelistas: simbología y características.
- Representaciones de los evangelistas en el arte.

TEMPORALIZACIÓN

- 1ª Y 2ª semana de diciembre

UNIDAD 6: JESÚS DE NAZARET

CONTENIDOS

- Jesús, hombre y Dios verdadero.
- El significado de la vida de Jesús:su compromiso con los seres humanos.
- El anuncio del reino de dios.
- La imagen de Jesús en el arte.

TEMPORALIZACIÓN

- 1ª y 2ª semana de febrero

UNIDAD 7: JESÚS ES EL HIJO DE DIOS

CONTIDOS

- Jesús, hombre y dios verdadero.
- Los milagros de Jesús.
- La fe y el seguimiento, respuesta a Jesucristo.

TEMPORALIZACIÓN

- 2ª Y 3ª semana de febrero

UNIDAD 8: JESÚS MURIÓ POR TODOS

CONTIDOS

- Significado de la vida de Jesús en cuanto a entrega personal y compromiso con todos los hombres y mujeres.
- La fe y el seguimiento, respuesta a jesucristo. El mandamiento del amor.
- Sentido salvífico y compromiso de dios con la salvación del ser humano.

TEMPORALIZACIÓN

- 1ª y 2ª semana de marzo

UNIDAD 9. ¡JESÚS HA RESUCITADO!

CONTIDOS

- La victoria sobre el pecado y la muerte. Jesucristo, el Salvador, ha resucitado y vive para siempre.
- La vida que dios nos ofrece dura para siempre.
- La fe y el seguimiento, respuesta de los cristianos a Jesús.

TEMPORALIZACIÓN

- 3ª y 4ª de marzo

UNIDAD 10. LA VIRGEN MARÍA

CONTIDOS

- La Virgen María, madre de dios, madre de todos los cristianos y madre de la iglesia.
- Las celebraciones marianas de la iglesia.
- La virgen María en el arte. Expresiones de la devoción mariana.

TEMPORALIZACIÓN

- 3ª y 4ª semana de abril

UNIDAD 11. DIOS NOS ENVIA SU ESPÍRITU

CONTIDOS

- El nacimiento de la iglesia. Manifestaciones de los vínculos internos que unen a los miembros de la iglesia.

- La iglesia, Cuerpo de Cristo animado por el espíritu de Dios.
- El Espíritu Santo nos da vida: sacramentos, dones y frutos del Espíritu.

TEMPORALIZACIÓN

- 2ª Y 3ª semana de mayo.

UNIDAD 12. TALLER DE TIEMPOS LITÚRGICOS

CONTIDOS

- Los conceptos de año y tiempo litúrgicos.
- El recuerdo y la vivencia de Jesús a través de las celebraciones de la iglesia.
- El calendario litúrgico.

TEMPORALIZACIÓN

- 4º semana de mayo y 1ª de junio

CONTIDOS – TEMPORALIZACIÓN 4º NIVEL

UNIDAD 1: JESÚS ANUNCIA LA BUENA NOTICIA.

CONTENIDOS:

- La buena noticia del reino de Dios.
- Las bienaventuranzas.
- La construcción del reino de Dios: la fe y el seguimiento de las enseñanzas de Jesús.

TEMPORALIZACIÓN:

- 3ª y 4ª semana de Septiembre .

UNIDAD 2: LOS DISCÍPULOS DE JESÚS.

CONTENIDOS:

- La fe y el seguimiento, respuesta a la llamada de Cristo.
- El nacimiento de la Iglesia. Manifestaciones de los vínculos que unen a Jesús con su Iglesia.
- La misión de la Iglesia y de los cristianos.

TEMPORALIZACIÓN:

- 1ª, 2ª y 3ª semana de octubre

UNIDAD 3: LA IGLESIA DE JESÚS.

CONTENIDOS:

- La Iglesia, cuerpo de Cristo y nuevo pueblo de Dios.
- La Iglesia Católica: origen estructura y funciones de sus miembros.
- Expresiones artísticas religiosas: monasterios ermitas y catedrales.

TEMPORALIZACIÓN:

- 4ª semana de Octubre y 1ª,2ª Semana de noviembre.

UNIDAD 4: TALLER DE NAVIDAD.

CONTENIDOS:

- La promesa de salvación que Dios les hizo a los hombres y mujeres se cumple con el nacimiento de Jesús.
- Liturgia de Navidad y tradiciones navideñas.
- La natividad de Jesús en las expresiones artísticas religiosas.

TEMPORALIZACIÓN:

- 3ª y 4ª semana de Noviembre y 1ª , 2ª, 3ª semana de Diciembre.

UNIDAD 5: LOS SACRAMENTOS.

CONTENIDOS:

- La salvación de Dios a través de los sacramentos de la Iglesia.
- La acción del Espíritu Santo en la Iglesia: los siete sacramentos.
- Jesús resucitado vive entre nosotros.

TEMPORALIZACIÓN:

- 2ª,3ª y 4ª semana de Enero.

UNIDAD 6: EL BAUTISMO.

CONTENIDOS:

- La salvación de Dios a través de los sacramentos. Los sacramentos de iniciación.
- El sacramento del bautismo.
- El sacramento de la confirmación.
- El agua como símbolo en otras religiones.

TEMPORALIZACIÓN:

- 5ª semana de Enero y 1ª,2ª semana de Febrero.

UNIDAD 7: DIOS SIEMPRE PERDONA.

CONTENIDOS:

- El pecado como ruptura con Dios, con los demás y con uno mismo.
- La salvación a través de los sacramentos de la Iglesia.
- El perdón de Dios a través del sacramento de la reconciliación.

TEMPORALIZACIÓN:

- 3ª y 4ª semana de Febrero.

UNIDAD 8: TALLER DE SEMANA SANTA.

CONTENIDOS:

- La vida, la pasión y la muerte de Jesús: entrega personal y compromiso con todos los hombres y mujeres.
- La victoria de Jesús sobre el pecado y la muerte.
- Culto y liturgia de Semana Santa, expresiones de la fe cristiana.

TEMPORALIZACIÓN:

- 1ª, 2ª y 3ª semana de Marzo.

UNIDAD 9: LA EUCARISTÍA.

CONTENIDOS:

- La institución de la eucaristía y el mandamiento de amor.
- La eucaristía, origen y meta de la vida cristiana.
- El sacramento de la eucaristía: encuentro con Jesús y con la comunidad eclesial.

TEMPORALIZACIÓN:

- 1ª, 2ª y 3ª semana de Abril.

UNIDAD 10: JESÚS NOS ENSEÑA A REZAR.

CONTENIDOS:

- La respuesta del hombre a Dios. El valor de la oración como relación con Dios.
- La oración, manifestación de los vínculos internos de los miembros de la Iglesia.

TEMPORALIZACIÓN:

- 4ª semana de Abril y 1ª, 2ª de Mayo.

UNIDAD 11: VIDA PARA SIEMPRE.

CONTENIDOS:

- Sentido salvífico y compromiso de Dios con los seres humanos.
- La vida que Dios da para siempre.
- Los santos de la Iglesia, modelos de vida cristiana.

TEMPORALIZACIÓN:

- 3ª, 4ª y 5ª semana de Mayo.

UNIDAD 12: TALLER DE LA VIRGEN MARÍA.

CONTENIDOS:

- María, madre de Dios y madre de todos los cristianos.
- La virgen María, madre de la Iglesia. Sentido de las advocaciones.
- Las expresiones artísticas y culturales de carácter mariano.

TEMPORALIZACIÓN:

- 1ª, 2ª y 3ª semana de Junio.

CONTRIBUCIÓN DA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Competencia en comunicación lingüística

- escoitar, comprender, expoñer e dialogar.
- Utilizar a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita.
- Expresar emocións, vivencias e opinións.
- Utilizar a linguaxe con versatilidade en función do contexto.

Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico

- Coidar o medio.
- Consumir de xeito racional e responsable.
- Percibir o espazo físico no que se desenvolve a vida.

Competencia social e cidadá

- Participar, tomar decisións e comportarse con responsabilidade.
- Dialogar para mellorar a comprensión da realidade.
- Comunicarse en distintos contextos.
- Crear un sistema de valores propio baseado no respecto, especialmente aos crentes doutras relixións.
- Comprender a realidade relixiosa e social a partir da súa análise.

Competencia cultural e artística

- Cultivar a propia capacidade estética mediante a expresión artística e a expresión plástica.
- Expresarse mediante elementos plásticos a través da iniciativa, da imaxinación e da creatividade.
- Desenvolver habilidades e actitudes que permitan acceder ás distintas manifestacións.
- Coñecer as obras e as manifestacións máis destacadas do patrimonio cultural cristián.
- Utilizar as manifestacións culturais e artísticas como fonte de enriquecemento e goce.
- Manter unha actitude respectuosa cara ás expresións artísticas do patrimonio cristián.

Competencia para aprender a aprender

- Dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuala.
- Perseverar e esforzarse, aceptar os erros e aprender deles.
- Favorecer a motivación, a confianza nun mesmo e o gusto por aprender.
 - Xestionar e controlar de forma eficaz os procesos de aprendizaxe.
- Lograr experiencias de aprendizaxe conscientes e gratificantes, tanto individuais como colectivas.

Autonomía e iniciativa persoal

- Desenvolver valores persoais como a responsabilidade, a colaboración, a axuda aos demais, a perseveranza, etc.
- Afrontar os problemas e atopar solucións para eles.
- Elixir con criterio propio e levar adiante iniciativas no ámbito persoal.

- Desenvolver habilidades sociais como respecto aos demais, diálogo, agradecemento, cooperación e traballo en equipo.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN RELACIONADOS COAS COMPETENCIAS BÁSICAS

1. Enumera as principais características da Biblia.
2. Expresa as principais características do Deus Creador da Biblia.
3. Sinala feitos e ensinanzas de Deus relacionados con Abrahán e os patriarcas da Biblia.
4. Recoñece a acción salvadora de Deus en Moisés e nos profetas do pobo xudeu.
5. Expresa os verdadeiros motivos cristiáns da celebración do Nadal e do tempo litúrxico do Nadal.
6. Enumera os principais feitos da vida de Xesús de Nazaret e o seu significado cristián.
7. Resume o significado profundo da mensaxe e os milagres de Xesús de Nazaret.
8. Identifica o Mandamento do Amor de Xesús de Nazaret.
9. Recoñece a Xesucristo como verdadeiro home e verdadeiro Deus.
10. Sintetiza o verdadeiro significado cristián e litúrxico da celebración da Semana Santa.
11. Recoñece os principais feitos e personaxes que constitúen o nacemento da Igrexa.
12. Identifica as principais notas e características da Igrexa católica.
13. Expresa a importancia da Virxe María para a fe cristiá e para a Igrexa católica.
14. Enumera as principais características da fe cristiá.
15. Describe as características da oración cristiá.
16. Expresa as principais características do Novo Testamento.
17. Enumera medios para descubrir e relacionarse persoalmente con Xesucristo.
18. Sinala a Xesús de Nazaret como modelo de vida para os cristiáns.
19. Enumera os principais comportamentos e normas que debe practicar o cristián.
20. Resume as principais mensaxes cristiás do Nadal.
21. Describe as principais características dos sacramentos e do sacramento do Bautismo.
22. Identifica as principais características e a liturxia do sacramento da Eucaristía.
23. Expresa as principais características e a liturxia do sacramento da Confirmación.
24. Resume as principais características e a liturxia do sacramento do Perdón.
25. Sintetiza o verdadeiro significado cristián e litúrxico da celebración da Pascua cristiá.
26. Enumera as características e consecuencias do mal moral e do pecado.
27. Describe as características do Perdón de Deus e a súa misericordia.
28. Indica as principais verdades da fe cristiá sobre a vida eterna.
29. Describe os fundadores das relixións monoteístas e as súas principais semellanzas e diferenzas na súa relación con Deus e o seu compromiso coa salvación das persoas.
30. Indica as características da arte relixiosa das relixións monoteístas.

CRITERIOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA OBTER UNHA AVALIACIÓN POSITIVA

- Saber que a Biblia é o libro sagrado dos cristiáns, que contén a palabra de Deus.
- Distinguir o Antigo Testamento do Novo Testamento.
- Interpretar correctamente os relatos da Biblia sobre a Creación.
- Saber que Deus elixiu o pobo de Israel para mostrarlle o seu amor e a súa mensaxe de salvación.
- Coñecer que Deus intervén na historia do pobo de Israel a través da vida dos patriarcas: Abrahán, Isaac, Iacob e Xosé.
- Saber que o Nadal é o tempo litúrxico en que os cristiáns celebran o nacemento de Xesús, o Fillo de Deus.
- Identificar o Advento coas catro semanas anteriores ao Nadal nas que os cristiáns preparan o nacemento de Xesús.
- Coñecer os acontecementos máis importantes da vida de Xesús.
- Saber que o Mandamento do Amor é o principal ensino de Xesús.
- Saber que, en Semana Santa, os cristiáns recordan e celebran a paixón, morte e resurrección de Xesús.
- Identificar os acontecementos da vida de Xesús que se celebran o Xoves Santo, o Venres Santo e o Domingo de Pascua.
- Identificar a Igrexa como a grande familia de Deus.
- Ler e comprender as historias bíblicas.
- Saber que as principais normas cristiás son os Dez Mandamentos e o Mandamento do Amor.
- Coñecer que o Bautismo é o sacramento que converte a persoa que o celebra en Fillo de Deus e membro da Igrexa.
- Saber que a Eucaristía celebra a morte e resurrección de Xesucristo, que se fai presente co seu Corpo e o seu Sangue.
- Saber que no sacramento da Confirmación, os cristiáns reciben a forza do Espírito Santo.
- Saber que no sacramento do Perdón, o cristián se reconcilia con Deus, coa Igrexa e con el mesmo.
- Saber que a Pascua cristiá celebra a resurrección de Xesucristo.
- Coñecer as principais manifestacións artísticas do xudaísmo, do cristianismo e do Islam.

9. INCORPORACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES COMO CONTIDO TRANSVERSAL

Aos contidos sinalados nas diferentes áreas, súmanse os relativos á educación de valores, polo seu importante compoñente moral, de actitudes, valores e normas, que pretenden unha formación integral do alumnado.

Desenvolveranse de xeito illado ou desde as áreas curriculares, cun planteamento globalizador e interdisciplinar:

Educación moral e cívica.

Aprendendo a respectar crenzas, costumes raza, etc. dos que nos rodean.

Educación para a paz.

O obxectivo é que o neno comprenda que a construción da paz é unha tarefa de todos. Igual que sucede cos conflitos cotiáns, moitas veces o odio entre os pobos é froito do descoñecemento e da falta de comunicación, e a mellor maneira de superar estes problemas é o diálogo.

O neno debe acercarse ao coñecemento doutras realidades, coa finalidade de respectar os costumes e as formas de vida que alí se manifestan.

Realízase a través dos traballos en equipo, tratando de favorecer o desenvolvemento da tolerancia, a convivencia e a solidadriedade, aceptación e valoración do outro, respecto a diversidade.

Educación para a saúde.

O coñecemento do propio corpo é a base para introducir algúns conceptos básicos de saúde e de hixiene que deben traducirse en hábitos e manterse durante toda a vida da persoa.

Educación sexual.

Preséntase como esixencia natural da formación integral da persoa. O obxectivo é coñecer os cambios corporais que aparecen co crecemento e que diferencian fisicamente os dous sexos.

Educación ambiental.

As grandes cuestións da educación ambiental céntranse no descubrimento do contorno e no desenvolvemento dunha actitude favorable á protección e á conservación do medio inmediato. Aprender a respectar e conservar a Naturaleza por medio de obradoiros de reciclaxe e educación ambiental e daquelas actividades que axudan a coñecer, gozar, respectar e coidar o noso contorno.

Educación viaria.

O obxectivo é capacitar o neno na súa faceta de peón autónomo e posible condutor de bicicletas. Para iso serven como eixes de globalización as unidades referidas ao medio social: a rúa, a cidade, as vilas... Establécense coñecementos acerca dos elementos e os signos viarios, e foméntanse outros de tipo conductual que lle permiten a adquisición de hábitos precisos para desenvolverse en situacións concretas.

Educación do consumidor.

A educación para o consumo responsable comeza con reflexións sobre as actitudes dos nenos e das nenas, que deben empezar a distinguir entre aquilo que realmente necesitan (a roupa, a comida, o transporte etc.) e aquilo do que poden prescindir facilmente. O aproveitamento de elementos que se consideran de refugallo proporciona experiencias que desenvolven nos nenos e nas nenas os hábitos adecuados de utilización dos recursos que teñen ao seu alcance.

Educación non-sexista.

Preséntase tanto a muller coma o home en situacións de igualdade no ámbito da escola, no do traballo e noutros contextos cotiáns. Por outra parte, utilízase unha linguaxe coeducativa.

10.METODOLOXÍA DIDÁCTICA

O proceso de ensinanza e aprendizaxe debe cumprir os seguintes requisitos:

- Partir do nivel de desenvolvemento do alumnado e das súas aprendizaxes previas á vez que proporcionarlles situacións de aprendizaxe que teñan sentido para eles.
- Favorecer situacións nas que os alumnos deben actualizar os seus coñecementos e nas que realicen aprendizaxes significativas en por eles.

En coherencia co exposto, os principios que orientan a nosa práctica educativa son os seguintes:

- **Metodoloxía activa.**

Supón atender dous aspectos intimamente relacionados:

- Integración activa dos alumnos na dinámica xeral da aula e na adquisición e na configuración das aprendizaxes.
- Participación no deseño e no desenvolvemento do proceso de ensinanza e aprendizaxe.
- **Motivación.**

Consideramos fundamental partir dos intereses, demandas, necesidades e expectativas dos alumnos. Tamén será importante arbitrar dinámicas que fomenten o traballo en grupo.

- **Autonomía na aprendizaxe.**

Como consecuencia dos dous puntos anteriores, a metodoloxía favorece a maior participación dos alumnos. Concrétase nos seguintes aspectos:

- A **utilización dunha linguaxe sinxela, clara e estruturada** na presentación dos novos contidos.
- A **gradación das actividades**, a xerarquización varía propoñendo sempre en último lugar as que requiren un maior grao de habilidade e autonomía.
- A **énfase nos procedementos e técnicas de aprendizaxe**, que inclúen unha reflexión sobre os contidos que son obxecto de estudo e unha revisión final.

- **Programación cíclica**, perfectamente integrada nos obxectivos xerais da etapa; e **unha rigorosa selección dos contidos**, que reforzan o aprendido nos cursos precedentes e abren o coñecemento cara a novos temas.

- **Atención á diversidade do alumnado.**

A nosa intervención educativa cos alumnos asume como un dos seus principios básicos ter en conta os seus diferentes ritmos de aprendizaxe, así como os seus distintos intereses e motivacións.

- **Sensibilidade pola educación en valores.**

O progresivo acceso a formas de conduta máis autónomas e a crecente socialización dos alumnos fai obrigada a educación en valores. Esta contéplase no desenrolo de actividades que conducen á adopción de actitudes positivas sobre o coidado do propio corpo, a conservación da natureza, a convivencia...

- **Avaliación do proceso educativo.**

A avaliación concíbese dunha forma *holística*, é dicir, analiza todos os aspectos do proceso educativo e permite a retroalimentación, a achega de informacións precisas que permiten reestruturar a actividade no seu conxunto.

11.AVALIACIÓN

AVALIACIÓN: UN PROCESO INTEGRAL

Entendemos a avaliación como un proceso integral, no que se contemplan diversas dimensións ou vertentes: análise do proceso de aprendizaxe dos alumnos; análise do proceso de ensinanza e da práctica docente; e análise das programacións de aula.

AVALIACIÓN DO PROCESO DE APRENDIZAXE DOS ALUMNOS

A avaliación concíbese e practícase da seguinte maneira:

- **Continua e global** tendo en conta o progreso do alumno no conxunto das áreas do currículo. Contémplanse tres modalidades:
 - *Avaliación inicial*. Proporciona datos acerca do punto de partida de cada alumno que permiten unha atención ás diferenzas e unha metodoloxía adecuada.
Pártese da información da familia, do informe do centro do curso anterior, dunha observación directa do neno nos primeiros días de clase, o iniciar calquera unidade didáctica e dunha exploración de coñecementos previos.
 - *Avaliación formativa*. Concédelle importancia á evolución do alumnado conferindo unha visión das dificultades e dos progresos de cada un.
Pártese da observación directa e sistemática sobre:
 - grao de participación e interese nas tarefas colectivas.
 - progresos e dificultades dos novos contidos.
 - revisión diaria das actividades individuais.
 - corrección das actividades na clase en gran grupo e individual.
 - *Avaliación sumativa*. Establece os resultados ao remate do proceso total de aprendizaxe en cada período formativo e a consecución dos obxectivos.
 - **Individualizada**, centrándose na evolución de cada alumno e na súa situación inicial e particularidades.
 - **Integradora**, para o cal contempla a existencia de diferentes grupos e situacións e a flexibilidade na aplicación dos criterios de avaliación que se seleccionan.
 - **Cualitativa**, na medida en que se aprecian todos os aspectos que inciden en cada situación particular e se avalían de forma equilibrada os diversos niveis de desenvolvemento do alumno, non só os de carácter cognitivo.
 - **Orientadora**, dado que lle proporciona ao alumno ou á alumna a información precisa para mellorar a súa aprendizaxe e adquirir estratexias apropiadas.

Algúns dos procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe son:

- **Observación sistemática:**
 - Escala de observación.
 - Rexistro anecdótico persoal.
- **Análise das producións dos alumnos:**
 - Monografías.

- Resumos.
- Traballos de aplicación e síntese.
- Caderno de clase.
- Textos escritos.
- Producións orais.

•Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.
 - **Probas específicas:**
- Obxectivas.
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios.

AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA E DA PRÁCTICA DOCENTE

Algúns dos aspectos aos que atenderá son os seguintes:

- a) Organización e coordinación do equipo. Grao de definición. Distinción de responsabilidades.
- b) Planificación das tarefas. Dotación de medios e tempos. Distribución de medios e tempos. Selección do modo de elaboración.
- c) Participación. Ambiente de traballo e participación. Clima de consenso e aprobación de acordos. Implicación dos membros. Proceso de integración no traballo. Relación e implicación dos pais. Relación entre os alumnos, e entre os alumnos e os profesores.

Algúns dos procedementos e dos instrumentos existentes para avaliar o proceso de ensinanza:

•Cuestionarios:

- Aos alumnos.
- Aos pais.

•Intercambios orais:

- Entrevista con alumnos.
- Debates.
- Entrevistas con pais.
- Reunións con pais.

•Resultados do proceso de aprendizaxe dos alumnos.

AVALIACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DE AULA

Co fin de establecer unha avaliación plena de todo o proceso, avaliaranse os seguintes indicadores:

- **Desenvolvemento na clase da programación.**
- **Relación entre obxectivos e contidos.**
- **Adecuación de obxectivos e contidos coas necesidades reais.**
- **Adecuación de medios e metodoloxía coas necesidades reais.**

12. CRITERIOS DE PROMOCIÓN

1. Promocionará o alumnado que acade as competencias básicas para cada área do ciclo correspondente ou para a etapa, valoradas mediante os criterios de avaliación establecidos ó respecto.
2. Tamén podería promocionar aquel alumnado que non acade as competencias básicas en tódalas áreas, sempre que concorra a seguinte circunstancia:
 - a. Que os contidos non aprendidos non resulten un obstáculo para poder desenvolverse adecuadamente no seguinte ciclo.
A tal fin, consideraranse fundamental ter conseguidas as competencias en comunicación lingüística en lingua castelá e lingua galega referidas a escritura e lectura, e a competencia matemática relativa a numeración, resolución de operacións e problemas básicos do ciclo.
 - b. En casos moi específicos e especiais debido ás características persoais do alumnado ou á ratio do grupo promocionarán, pero con Insuficiente, naquelas asignaturas en que non acadaran as competencias básicas; sempre co fin de prestarlle unha maior atención educativa.
3. A decisión de permanencia adoptarase no ciclo que se considere máis propicio. Con todo, en xeral, intentarase que se produza no 1º ciclo.
4. Nos casos de alumnado que siga unha ACI, os criterios de promoción estableceranse na propia ACI, atendendo á superación ou non dos criterios de avaliación fixados na mesma..

13. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Para determinar a calificación do proceso de aprendizaxe do alumnado terase en conta os seguintes criterios:

- **En primeiro lugar evaluarase o nivel de coñecementos en relación ós contidos traballados utilizando a escala: IN, SUF, B, NOT, SB.**
- **A puntuación obtida polo alumno na escala anterior poderá subir ou baixar a escala inmediata en función dos seguintes aspectos:**
 - Probas escritas e orais.
 - Traballo diario no colexio/casa. Cadernos, libros, deberes. Esfuerzo. Grafía, orde e limpeza neles.
 - Traballos individuais e colectivos.
 - Interés, actitude e comportamento.

MATERIAS: COÑECEMENTO DO MEDIO, MATEMÁTICAS, LINGUAS.

<u>Instrumentos</u>	<u>%</u>	<u>Observacións</u>
<u>PROBAS ESCRITAS E ORAIS</u>	<u>50%</u>	- Daremos peso dentro da calificación global de cada asignatura ó rendemento específico demostrado polos alumnos e evidenciado a través de diferentes probas de rendemento (tanto escritas como orais) realizadas para com probar tanto o nivel de coñecementos adquiridos

		como a capacidade de xeneralización de ditos aprendizaxes. -Preguntas directas sobre o que se está traballando.
<u>TRABALLO DIARIO NO COLEXIO E CASA. ESFORZO</u>	<u>20%</u>	-Observación de traballos nos cadernos, libros e forma de traballar. -Realización correcta dos traballos. -Organización e boa presentación das tarefas. -Estudio diario e realización diaria das actividades individuais das asignaturas tanto na aula como nas casas. -Regularidade e constancia no traballo diario. <i>As actividades serán correxidas e revisadas a diario co fin de desenrolar un hábito diario de traballo.</i>
<u>TRABALLOS INDIVIDUAIS E COLECTIVOS</u>	<u>10%</u>	-Actividades prácticas diversas nas diferentes materias individuais ou grupo relacionadas coa materia impartida e que deberán realizar mantendo uns parámetros mínimos de dedicación, presentación e rigor. -Entrega dos traballos dentro dos prazos establecidos.
<u>INTERÉS, ACTITUDE, COMPORTAMENTO</u>	<u>20%</u>	<i>Non podemos olvidar que a actitude positiva cara a aprendizaxe favorece a adquisición de coñecementos.É por isto polo que a os alumnos teráselle enconta o interés mostrado hacia cada materia, a actitude e o respecto mostrado hacia os diferentes elementos (persoais e materiais) que constituíen o proceso de ensinanza-aprendizaxe.</i> -Responsabilidade co material propio e o da aula. -Comportamento adecuado. -Interés: valorarase o nivel de participación e actitude positiva, mantendo respecto sin molestar ós compañeiros.
<u>PLÁSTICA</u>		
<u>PROBAS E TRABALLOS</u>	<u>80%</u>	-Presentación dos traballos realizados- -Creatividade. -Adecuación dos traballos ó que se pide. -Habilidade. -Planificación e realización cumprindo as normas e prazos dados.
<u>ACTITUDE</u>	<u>20%</u>	-Interese e participación. -Respecto. -Responsabilidade en dispoñer do material necesario. -Comportamento adecuado.

MATERIA: INGLÉS.

1º O 50% DA CUALIFICACIÓN CORRESPONDERÁ AS PROBAS ESCRITAS E ORAIS.

Dando peso dentro da cualificación global ao rendemento específico demostrado polo alumnado evidenciando a través de diferentes probas de rendemento realizadas para comprobar tanto o nivel de coñecementos adquiridos coma a capacidade de xeneralización de ditos aprendizaxes.

2º O 30% DA CUALIFICACIÓN OBTÉRASE DA VALORACIÓN DOS SEGUINTE ASPECTOS:

- Traballo diario.
- Participación en clase.
- Traer material axeitado para cada materia.
- Ode e limpeza no traballo.

3º/ O 20% RESTANTE CORRESPONDERÁ AOS SEGUINTE ASPECTOS:

- Actitude.
- Cumplimento das normas de clase.
- Seguir as pautas dictadas para a realización das tarefas.

MATERIA: EDUCACIÓN FÍSICA

1. - 20% obtense pola indumentaria apropiada e o aseo.
2. - 30% obtense por asistencia, actitude, participación, normas e comportamento en clase.
3. - 50% será por:
 - Práctica dos exercicios e nivel de execución nas actividades.
 - Tarefas prácticas e ou traballos de clase co material necesario.

MATERIA: RELIGIÓN CATÓLICA.

1.- El 50% se obtiene de la prueba de evaluación y de la realización de los trabajos sobre los contenidos de la asignatura.

2.- El 50% se obtiene de los siguientes aspectos:

- Trabajo diario.
- Participación en clase.
- Actitud.
- Respetar las normas de clase.

14.ITEMS DA AVALIACIÓN INICIAL**Linguas galega/castelán**

Nome _____ Curso académico _____			
Grupo _____			
Descritores	S	CD	N
1. Comprende as ideas fundamentais dun texto oral do 1º ciclo			
2. Pode narrar unha historia a partir de viñetas			
3. Comprende consignas orais sinxelas (completa debuxos)			
4. Comprende frases escritas (relaciona unha frase cun debuxo)			
5. Le con exactitude			
6. Le con ritmo e entoación adecuados			
7. Comprende as ideas fundamentais dun texto escrito do 1º ciclo			
8. Escribe sen erros de ortografía básica (omisións, inversión, engadidos, separación correcta de palabras)			
9. Completa frases			
10. Relata adecuadamente o que ocorre nunha secuencia de viñetas			
11. Emprega adecuadamente as regras ortográficas m/p, m/b e uso de maiúsculas			
12. Ordena palabras para formar frases			
13. Constrúe frases a partir de palabras dadas			
14. Diferencia nome/acción e adxectivo			
Observacións			

S=Si; CD= Con Dificultade; N= Non

Matemáticas

Nome _____	Curso académico _____		
Grupo _____			
Descritores	S	CD	N
1. Le números ata 999			
2. Escribe números ata 999			
3. Compara e ordena números ata 999			
4. Completa series de números			
5. Compón e descompón números			
6. Identifica números ordinais ata 999			
7. Identifica o valor posicional de unidade, decena e centena			
8. Suma sen levadas			
9. Suma con levadas			
10. Resta sen levadas			
11. Resta con levadas			
12. Identifica a multiplicación como suma de sumandos			
13. Representa en debuxos o dobre e a metade			
14. Resolve problemas de suma ou resta dunha operación			
15. Resolve mentalmente operación de suma e resta ata con decenas			
16. Relaciona adecuadamente obxectos coas unidades de medida a empregar (m, cm, Kg e l)			
17. Identifica unidades de tempo (días, semana, mes, hora e ½ hora			
18. Identifica unidades de diñeiro (moeda de 1 euro) e relaciona adecuadamente unidades con obxectos manipulativamente			
19. Identifica e clasifica figuras planas (cadrado, rectángulo, círculo e triángulo.)			
Observacións			

S=Si; CD= Con Dificultade; N= Non

15.MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Libros de texto do alumno da editorial SANTILLANA: Lengua Castellana, Lingua Galega, Coñecemento do Medio, Matemáticas, Música, Relixión.

Inglés: editorial Oxford University Press.

Curso	Área	Título	Editorial	ISBN	Lingua
3º E. P.	L. Castelán	Lengua 3. Los caminos del Saber.	Santillana	9788429477412	Castelán
3º E. P.	L. Galega	Lingua 3. Os Camiños do Saber	Santillana	9788499720685	Galego
3º E. P.	Matemáticas	Matemáticas 3. Caminos del Saber	Santillana	9788468001777	Castelán
3º E. P.	C. Medio	C. Medio 3.Os Camiños do Saber	Santillana	9788499720920	Galego
3º E. P.	Inglés	Cool Kids 3. Class book	Ed. Oxford	9780194304023	Inglés
3º E. P.	Inglés	Cool Kids 3. Activity book	Ed. Oxford	9780194411431	Inglés
3º E. P.	Rel. Católica	Rel. Católica 3. Caminos del Saber	Santillana	9788468003986	Castelán
3º E. P.	Música	Música 3. Los Caminos del saber	Santillana	9788468009551	Castelán

4º E. P.	L. Castelán	Lengua 4. Los Caminos del Saber	Santillana	9788429477702	Castelán
4º E. P.	L. Galega	Lingua 4. Os Camiños do saber	Santillana	9788499720739	Galego
4º E. P.	Matemáticas	Matemáticas 4. Caminos del Saber	Santillana	9788468010083	Castelán
4º E. P.	C. Medio	C. Medio 4. Os Camiños do Saber	Santillana	9788499721910	Galego
4º E. P.	Inglés	Cool Kids 4. Class book	Ed. Oxford	9780194304030	Inglés
4º E. P.	Inglés	Cool Kids 4. Activity book	Ed. Oxford	9780194411448	Inglés
4º E. P.	Rel. Católica	Rel. Católica 4. Caminos del Saber	Santillana	9788468009834	Castelán
4º E. P.	Música	música 4.Los Caminos del Saber.	Santillana	9788468009599	castelán

Materiais curriculares:

- Actividades de reforzo e ampliación de distintas editoriais fotocopiabiles.
- Materiais elaborados polos mestres.
- Murais.
- Obxectos: plantas, minerais, etc.
- Informacións sacadas do ordenador, xornais, dictionarios, enciclopedias...
- Materiais audiovisuais.
- Biblioteca de aula e de Centro.
- Recursos específicos para cada área, xogos, material de papelería, etc.

16.MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención a diversidade terá como obxecto:

- Identificar pronto ó alumnado con necesidades específicas.
- Buscarase o reforzo nos casos en que se considere necesario e a axuda dos especialistas de PT e de AL.
- Pedirase asesoramento ao Departamento de Orientación para buscar a resposta adecuada ás dificultades nos procesos de aprendizaxe, adaptacións problemáticas..
- Faranse as modificacións necesarias nas programacións:
 - na secuencia de contidos.

- nas formas e instrumentos de avaliación.
- na organización de aula.
- nos agrupamentos de alumnos.
- na metodoloxía.
- Medidas curriculares: (Cos programas didácticos e adaptacións curriculares).
- Medidas organizativas: (reforzos e apoios educativos).

As adaptacións abarcan desde:

- Adaptacións metodolóxicas de agrupamento, de espazos e tempos, grao de complexidade das actividades.
- Introducción de actividades alternativas e complementarias.
- Selección de materiais específicos (lectura perceptivo-global, textos curtos e esquemáticos, estimulación visual con imáxenes en fotografía, debuxo gráfico, pictogramas) e uso das TIC.
- Adaptación en obxectivos, contidos e avaliación (priorizando, secuenciando ou eliminando contidos, poboxectivos ou criterios de avaliación).
- Alumnos de incorporación tardía.

17.MEDIDAS PARA O FOMENTO DA LECTURA

Para o ensino da aprendizaxe da lectura traballaremos con:

- O proxecto globalizado do centro atendendo así ó principio psicopedagóxico da globalización pois o coñecemento prodúcese a través da educación polisensorial e da percepción global do entorno, atendendo ás necesidades e intereses dos nenos.
- Biblioteca de aula e de centro con préstamos de libros.
- Lectura de textos cortos do libro relacionados co tema e preguntas relacionadas con elas.
- Búsqueda e memorización de adiviñas, poesías, cancións, trabalinguas,etc. de cada unidade.

Realizaremos as actividades do libro en cada unidade didáctica lendo en común as actividades a realizar, e explicando o profesorado de forma manipulativa, na pizarra, o que teñen que facer.

Ademais do tempo dedicado á lectura en cada sesión, dedicamos 20 minutos diarios (despois do recreo) á lectura do seus libros.

18. MEDIDAS PARA A INCORPORACIÓN DAS TIC Ó TRABALLO DE AULA

Sen lugar a dúbidas, as TIC, hoxendía, ofrecen un medio excelente para mellorar o proceso de ensino – aprendizaxe, para facilitar a comunicación e a colaboración entre as familias e os centros e proporcionan o “vehículo” para a formación “a medida” que se adapte a cada alumno. Nembargantes non podemos esquecer que o seu uso dependerá, en gran medida, da educación, os coñecementos e a capacidade crítica dos usuarios que son as persoas que agora estamos formando.

Os obxectivos para o presente curso son:

- Integrar as TIC e os recursos tecnolóxicos nas aulas.
- Utilización cun horario previamente establecido da aula de informática.
- Establecer contactos con outras escolas mediante vídeo conferencias.

19. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- As Saídas Extraescolares e as organizadas polo Concello (Saídas Didácticas) realizaranse si procede, según a organización do curso e relacionadas cos contidos das materias.
- Participarase nas Celebracións e Conmemoracións establecidas polos diferentes Equipos do Centro.
Así mesmo colaborarase coas actividades propostas pola AMPA e polo Concello.
- Realizaranse tamén se procede todas as Actividades e Saídas interesantes que xurdan o longo do curso escolar e que non estean programadas.

NOTA: TODAS AS SAÍDAS FARANSE EN HORARIO ESCOLAR

20. AVALIACIÓN DA PROPIA PROGRAMACIÓN

A actuación docente baséase no modelo pedagóxico de cada persoa, sexa explícito ou implícito, pero desenvólvese nun contexto complexo no que distintas variables inciden no deseño e desenvolvemento dos programas e nos resultados que se acadan.

De aí a necesidade de que o equipo docente leve a cabo unha valoración do conxunto dos elementos que conforman o proceso de ensino-aprendizaxe e que inflúen no labor educativo.

Esta valoración debe ser un proceso que comeza coa avaliación inicial e prosigue cunha observación e reflexión continuadas. Nunha última instancia, a avaliación deberá permitir adoptar decisións que favorezan a mellora do proceso.

Para efectuar a avaliación, é preciso delimitar os elementos a avaliar, os ámbitos ou unidades de análise que imos valorar, aqueles que entendemos que son as variables con maior peso de cara á optimización dos resultados.

No noso caso, aínda sendo conscientes de que a avaliación debe incidir nun maior número de elementos, tanto curriculares coma organizativos, inicialmente centrarémonos en aspectos relacionados co estritamente curricular. Máis concretamente, centrarémonos fundamentalmente nalgúns aspectos referidos a obxectivos, contidos, criterios de avaliación e metodoloxía. A súa análise, de forma paulatina e progresiva, facilitaranos ir aprofundando na valoración destes elementos e ir ampliándoa a outros, como poden ser aqueles relacionados coa metodoloxía, atención á diversidade, uso de materiais ou instrumentos e procedementos de avaliación.

Obxectivos e contidos

Elementos	1	2	3	4	5
1. Hai unha adecuada correlación entre os obxectivos de cada ciclo e os xerais de etapa					
2. Valora o nivel de adecuación entre os obxectivos e os criterios de avaliación na Programación Docente					

3. Hai equilibrio e progresión na secuencia de contidos no ciclo					
4. Hai equilibrio e progresión na secuencia de contidos entre ciclos					
5. Conseguimos impartir os contidos propostos na Programación Docente					
6. A secuencia de contidos da Programación Docente facilita a súa flexibilización dentro do ciclo de cara á atención á diversidade do alumnado					
7. Os contidos dos libros de texto reflicten os da Programación Docente					
8. A avaliación inicial e a información de final de ciclo facilitan a adopción de decisión respecto á necesidade de flexibiliza-la secuencia de contidos en determinados casos					
9. Nivel de conexión entre actividades complementarias e extraescolares e os obxectivos da Programación Docente					

Criteria de avaliación

Elementos	1	2	3	4	5
1. Os criterios mínimos de avaliación refírense a competencias básicas					
2. Os criterios mínimos de avaliación reflicten unha progresión na consecución de competencias básicas entre ciclos					
3. Os criterios mínimos de avaliación son de utilidade para valora-lo coñecemento mínimo do ciclo que permita seguir con aproveitamento o seguinte ciclo					
4. Os criterios mínimos de avaliación orientan sobre o ensino do fundamental do ciclo					
5. Os criterios mínimos de avaliación orientan na toma de decisión á hora de decidir sobre a elaboración de ACS					

Metodoloxía

Elementos	1	2	3	4	5
1. É suficiente o tempo adicado a lectura e escritura					
2. Valora o deseño e aplicación das estratexias de comprensión lectora					

Clave1= Nada; 2= Pouco; 3= Suficiente; 4= Ben; 5= Moi Ben